

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Va-yikra

Premsla, Yitshak Itsaḥ ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 568 [1807 oder 1808]

תורטפה רדס

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10127

הפטרות

מספר ויקרא

ושבת ראש חדש • ומחר חדש • ופרשת זכור •
 ופרשת פרה • ופרשת התדש • ושבת הגדול • ויום
 א' וב' דפסח • ושחה'מ דפסח • וו' וח' דפסח :
 ומה שקורין בתורה בפרשיות האלה •

עס

פירש"י , וכאור ותרגום אשכנזי

נדפס

בקק אפענבאך יע"א

שנת תקס"ט לפ"ק

ברכות הפטרות

קודם הפטרה יברך

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת: ברוך אתה יי הבורח בתורה ובמשה עבדו וכישראל עמו ובנביאי האמת וצדק:

ואחר קריאתה יברך ברכות האלו:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם צור כל העולמים צדיק בכל הדורות האל הנאמן האומר ועושה מדבר ומקיים: כי כל דבריו אמת וצדק:

נאמן אתה הוא יי אלהינו ונאמנים דבריה ודבר אחד מה דבריה אחר לא ישוב היקם: כי אל מלך נאמן אתה: ברוך אתה יי האל הנאמן בכל דבריו:

רחם על ציון כי היא בית היינו ולעלובת נפש תושביע במהרה בימינו: ברוך אתה יי משמח ציון בכנייה:

שמחנו יי אלהינו באליהו הנביא עבדך ובמלכות בית דוד משיחך: במהרה יבא ויגל לפנינו: על כסאו לא ישב ור ולא ינהלו עוד אחרים את כבודו: כי בשם קדשך נשבעת לו שלא יבכה גרו לעולם ועד: ברוך אתה יי מגן דוד:

או שבת ואנט מאן דאז

על התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הוה: שנתת לנו יי אלהינו לקדשה ולמנוחה לכבוד ולתפארת: על הכל יי אלהינו אנו מזדים לך ומברכים אותך ותברך שמך בפני כל חי תמיד לעולם ועד: ברוך אתה יי מקדש השבת:

או פסח ואנט מאן דאז

על התורה ועל העבודה ועל הנביאים: (לשבת) ועל יום השבת הוה ועל יום חג המצות הוה: שנתת לנו יי אלהינו לקדשה ולמנוחה: לששון ולשמחה לכבוד ולתפארת: על הכל יי אלהינו אנו מזדים לך ומברכים אותך ותברך שמך בפני כל חי תמיד לעולם ועד: ברוך אתה יי מקדש השבת וישראל והזמנים:

הפטרת ויקרא

תרגום אשכנזי רעג

ישעיה מ"ג ב"א עד מ"ד כ"ד

הפטרת ויקרא

(א) עִם-זוּ יִצְרְתִי לִי תְהַלְתִּי
יִסְפְּרוּ: (ב) וְלֹא אֶתִּי
קִרְאתִי יַעֲקֹב בִּי-יִגְעַת בִּי
יִשְׂרָאֵל: (ג) לֹא-הִבֵּאתִי לִי שֶׁה
עַל-הֵיךָ וּזְבַחֶיךָ לֹא כִבְדֹתַי
לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְקִרְא
הוֹגַעְתִּיךָ בְּלִבְנָה: (ד) לֹא-
קָנִיתִי לִי בַכֶּסֶף קִנְיָה וְחֶלֶב
וּזְבַחֶיךָ לֹא הִרְוִיתַנִּי אֶיךָ
הִעֲבַדְתִּיךָ בְּחַטָּאוֹתֶיךָ
הוֹגַעְתַּנִּי בְעוֹנֹתֶיךָ: (ה) אֲנֹכִי
אֲנֹכִי הוּא מִחַה פִשְׁעֶיךָ לְמַעֲנִי
וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:

(א) פֶּאֶלְק! דַּאז אִיך מִיר גַּעבִיל־דַּעַט
מִיִּין לֶאֱב צו פֶּעֶרְקִינְדַּעַן! (ב) נִיכְט
מִיך רִיפֹוט דוּא אַן, יַעֲקֹב! דוּא מִיטְהוּט
דִיך מִיִּינְטוּעֶגֶן נִיכְט, יִשְׂרָאֵל! (ג) נִיכְט
מִיר בְּרֶאָכְטֶעזט דוּא דִיִּינַעֶר בְּרֶאָנְדֶּאָפֶּר
לֶאָמְמַעֶר, נִיכְט מִיך עֶהֶרְטֶעזט דוּא דוּרֶךְ
דִיִּינַע שְׁפִיזֶע-אַפֶּפֶּעֶר. אִיך לַעֲגֵט, אִיך
גֶאָכַעַן דִיר נִיכְט אִויף, בַּעֲשׂוּעֶהֶרְטֶע דִיך
נִיכְט מִיט ווִירוּיך; (ד) פֶּיר זִילְכַּעֶר זֶאָל־ל-
טֶעזט דוּא גַעוּוִירֶךְ-רֶאָדֶּר: מִיר נִיכְט
קוּיפֶּעַן, נַאָךְ זֶאָל־לֵט, דִיִּינַעֶר אַפֶּפֶּעֶר-
פֶּעֶטט מִיך זֶאָטְטִיגֶעַן. אַךְ אַכַּעֶר! וּזֶאָהֶל
בַּעֲשׂוּעֶהֶרְטֶען מִיך דִיִּינַע זִינְדַּעַן, בַּעֲ-
לֶאָסְטִיגְטֶזט דוּא מִיך מִיט מִיסְעֶהֶאָטֶען
זַעֲרֶהֶר. (ה) דַּאָךְ טִילְגֶּע אִיך, אִיך
זַעֲלִכֹזט, אִויס מִיִּינְטוּוִיל־לַעַן, דִיִּינַע
אִיבַעֲלֶטְהֶאָטֶען, דַּעֲנַקֶע דִיִּינַעֶר זִינְדַּעַן
נִון נִיכְט מַעֲרֶה. אַ רֹוּף־ז

הזכירני

רש"י

(א) עִם זוּ יִצְרְתִי לִי תְהַלְתִּי יִסְפְּרוּ: (ב) וְלֹא אֶתִּי קִרְאתִי יַעֲקֹב בִּי-יִגְעַת בִּי יִשְׂרָאֵל: (ג) לֹא-הִבֵּאתִי לִי שֶׁה עַל-הֵיךָ וּזְבַחֶיךָ לֹא כִבְדֹתַי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְקִרְא הוֹגַעְתִּיךָ בְּלִבְנָה: (ד) לֹא-קָנִיתִי לִי בַכֶּסֶף קִנְיָה וְחֶלֶב וּזְבַחֶיךָ לֹא הִרְוִיתַנִּי אֶיךָ הִעֲבַדְתִּיךָ בְּחַטָּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִּי בְעוֹנֹתֶיךָ: (ה) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִחַה פִשְׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:

באור

(א) עִם זוּ יִצְרְתִי לִי תְהַלְתִּי יִסְפְּרוּ: (ב) וְלֹא אֶתִּי קִרְאתִי יַעֲקֹב בִּי-יִגְעַת בִּי יִשְׂרָאֵל: (ג) לֹא-הִבֵּאתִי לִי שֶׁה עַל-הֵיךָ וּזְבַחֶיךָ לֹא כִבְדֹתַי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְקִרְא הוֹגַעְתִּיךָ בְּלִבְנָה: (ד) לֹא-קָנִיתִי לִי בַכֶּסֶף קִנְיָה וְחֶלֶב וּזְבַחֶיךָ לֹא הִרְוִיתַנִּי אֶיךָ הִעֲבַדְתִּיךָ בְּחַטָּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִּי בְעוֹנֹתֶיךָ: (ה) אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִחַה פִשְׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:

(ו) הוֹכִירֵנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפְרֵי
 אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק: (ז) אֲבִיךָ
 הָרִאשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצִיךָ פָּשְׁעוּ
 כִּי: (ח) וַיַּחֲלֵל שְׂרֵי קֹדֶשׁ
 וְאֶתְנָה לְחָרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל
 לְגִדּוּפִים: (ט) וְעַתָּה שִׁמְעֵ יַעֲקֹב
 עֲבָדֵי וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי כו':
 (י) כֹּה־אָמַר יְהוָה עֲשֵׂה וְיִצְרָךְ
 מִבְּטָן יַעֲזֹרְךָ אֱלֹהֵי־רֵא עֲבָדֵי
 יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי כו':
 (יא) כִּי אֶצְק־מִים עַל־צְמָא
 וְנֹזְלִים עַל־יְבֹשָׁה אֶצְק רֹחִי
 עַל־זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־
 צְאֲצְאֵיךָ: (יב) וְצִמְחוּ בְּבִין

(ו) א' הוֹפִי' צוֹרוֹק אִינִי גַעֲדָכְטִינִים
 וויר וואָללען רעכטען; זאג אן: ווייא
 וויללזט דווי רעכטע־עֶרטיגען דִיך.
 (ז) פִּירוּוָאֶרֶר, דיין ערוטער אָרֶן
 פֶּעהלטע שָׂאן, דיא פֶּערטרעטר זעלבוט
 זינדִיגטען ווידער מיך. (ח) דָּאָרוּט ענט־
 ווייהטע איד דייע היילִיגען פִּירוּטען,
 גאַב יעקב דעם באַננע, יִשְׂרָאֵל דער
 בעשימפֿונג פֿרייט. (ט) אָבער נון האָרע
 יעקב מיין קנעכט! יִשְׂרָאֵל דווי, דען איד
 ערקאַהרען! (י) זאָ שפּריכט דער עוויגע,
 דער דִיך אַרשאַפֿען, פֿאַן דער געבורטה
 אָן געבילדעט, אונד שטעטו דיר העלפֿען
 ווירד: זייא פֿורבֿטלאָן יעקב מיין קנעכט,
 ישורון דווי, דען איד ערקאַהרען.
 (יא) זאָ ווייא איד וואָסער־שיטטע אויף
 דורוטיג לֶאָנֶד, זאָ ווייא שטראָהטע
 ריזעלו אויף דיררעם באָדען: זאָ שיטטע
 איד מיינען גיזט אויף דייע קינדער,
 דען זעגען זיין דייע נאַכקאַממען אוי.
 (יב) ווייא זינגען גראָו קאַממען

לעו

חציר

רש"י

זכותך ולא בדקת אבותיך: (ו) הזכירתי כל תגשול שיש לך ולאבותיך עלי: כשפטה יחד
 נבא למשפט: (ז) אביך הראשון חטא באומריו כמה אדע: ומליציק פשעו בי אין לך בכל
 מליכיס אתה סומך על זכותם שלא מלאתי בופשע ינחק את שכאי: (ח) ויחלל שרי
 קודש בשביל עונותיכם: (ט) ועתה שמע לשב לתורת יעקב עבדי: (יא) כי אצק מים
 על צמא כמו שאני יוצק מים על צמא כן אצק רוחי על זרעך: (יב) וצמחו בבין חציר
 עשו על ידי גרים ויתוספו עליהם בין חציר הוא עשו שאמר עליו והיתה פיה תנים חציר לבנות
 יענה

באור

כנד, והיה מדרך המשפט שאכלה אתכם כרנע על רוב חטאתיכם אך סבלתי שלא כליתי
 אתכם, והכל ע"ד משל (מרד"ק): (ו) הזכירתי, ואם תאמר שאני שכחתי דבר מה שהוא
 לזכותך הזכירתי אתה, ואן כשפטה יחד עם מי הנדק, וספר אתה טענותיך למען תצדק,
 ר"ל חפ"י תספר אתה אם תספר האמת לא תנדק (מהכ"ל) ותתרגם כפי הענין: (ז) אביך
 הראשון חטא, הוא אדם הראשון, כי האדם מוטעב בחטא, כי יצר האדם רע מנעריו
 (הכ"ל): ומליציק פשעו בי, אין לך בכל המליכיס אתה סומך על זכותם שלא מלאתי בופשע
 (רש"י), ולכן אם אני מוחה את פשעך אין זה כי אם למעני: (י) ויצרך מבטן, כי בעת
 נחת הבן מן הבטן יכניסוהו בגרית הא ויחול אותו לשעוית ימים (רד"ק), וכעו שאמר עם זו
 ינרתי לי: יעורך, כלומר ומוי שיעורך תמיד הוא אומר לך אל תירא (מהכ"ל): (יא) כי
 אצק, כמו שאני אצק מים כן אצק רוחי: (יב) בבין חציר, ב"ת בבין המשמשת לתוספת
 צלור, כי מבפיק היה אם אמר בין חציר, וכעוהו ב"ת בתוך (הכ"ל). ואין הדמיון עוה
 לגמרי

הפטרת ויקרא

תרגום אשכנזי רעד

חֲצִיר בְּעַרְבִים עַל יְבֵלֵי מַיִם :
 (יג) זֶה יֹאמֵר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה
 יִקְרָא בְשֵׁם יְעֻקֵּב וְזֶה יִכְתֹּב יְדוֹ
 לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה :
 (יד) כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 וַיֵּאָלֹץ יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רֵאשׁוֹן
 וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין
 אֱלֹהִים : (טו) וּמִי־כְמוֹנֵי יִקְרָא
 וַיִּגְדֶּה וַיַּעֲרֹכֶה לִי מִשׁוּמֵי עַם־
 עוֹלָם וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֶנָּה
 יִגְדְּרוּ לָמוֹ : (טז) אֶת־תַּפְחָדְרוֹן־
 תַּרְהוֹ הֵלֵא מֵאִוַּן הַשְּׁמַעְתִּיקָה
 וְהַגְדַּתִּי וְאַתֶּם עַדִּי הִישׁ אֱלֹהֵי
 מִבְּלַעֲדֵי

קאממען זיין עמפאר, וויא וויידען אן
 וואסערבאפען (געדויען זיא) . (יג) דויער
 ווירד זאגען : איך געהארע דעם עוויגען
 אן ; דויער נענט זיך נאך יעקב'ס נאמען ;
 יענער שרייבט זיך דעם עוויגען צו, פֿיהרט
 ישראל'ס נאמען גערן . (יד) זא שפריכט
 דער עוויגע, ישראל'ס העררשער, זיין
 ערלאזער, דער גאטט צבאוה : איך בין
 דער ערוטע — דער לעצטע איך —
 אויסער מיר קיינער גאטט . (טו) אונד
 ווער איזט מיר גלייך ? ער רעדע לויט,
 אונד זאגע עו אן, ער לעגע עו דאר,
 וואו יע געשאה זייט פֿאלקער איך ער-
 שאפען ; וואו קינפטיג איזט, וואו קאמ-
 מען זאלל, מאגען זיא אנצייגען דאך .
 (טז) איהר ! זייד אהנע פֿורכט, אהנע
 אננוט, פֿארלאנגוט מאכטע איך קונד
 דיר, אונד לעהרטע עו, (דעם זייד איהר
 צייגען) עו איזט קיין גאטטליך וועוען
 אויסער

רש"י

וענה : (יג) זה יאמר לה' אני . אלו נדיקים גמורים : וזה יקרא בשם יעקב . אלו קטנים בני
 רשעים : וזה יכתב ידו לה' . אלו בעלי תשובה : ובשם ישראל יכנה . אלו הגרים כך שטיה
 באבות דרבי נתן : (טו) ומי כמוני יקרא . ומי יקרא שהוא כמוני ויגיד ויערוך לי את כל מה
 שהיה משומי עם עולם ועד עתה : עם עולם . כל בריות : ואותיות : דברי נוספת : ואשר
 תבאנה . ואת העתידות לבא יגידו כמו שאני עושה עתה שעדיין לא חרב הבית ולא גליפס ולא
 נולד כורש ואני מבשר אתכם עליו : (טז) ואל תרהוי . אין לו דמיון ופתרונו לפי הענין כמו
 אל תחתו מלהודיע את שמי לבין החומות : הלא מלאו השמעתיך . מהר סיני והגדתי לכם שם
 שאין אלוה מבלעדי : ואתם עדי . שפתתי לכם שצעה רקיעים והראיתי אתכם שאין אחר
 ואתם עדי בדבר הזה שאין אלוה מבלעדי : ואין נור כל ידעתי . תרגום יונתן ולית דתקיף
 אלהין

באור

לגמרי כאשר יבין כל משכיל שהוראת תוך משונה מאוד מהוראת בין, ולכן אמר חד מן חבריא
 הטעם וזמחו כבין חזיר, והעד כערבים על יבלי מים : (יג) זה יאמר וגו', כי הנשאר
 בישראל כלם יהיו קדושים וכלם יקראו שהם לה' ושהם מורע יעקב, כמו שאמר והיה הנשאר
 צדיק והנותר בירושלים קדוש יאמר לו (רד"ק) : (טז) משומי, העם הראשון וטעם עולם
 צדק שעבר (ראב"ע), ורש"י ז"ל אמר עם עולם, כל בריות, ויתורגם לפ"ו כל"א (זייט וועלט
 צוואהכר איך ערשאפטן) : ואותיות, מלאך ואתה מרבבית קודש, כלומר הדברים העתידיים
 להיות : יגידו למו, תרגום יונתן כמו לנו, ויש לפרש כמשמעו, ופירושו בעבורם, כלומר
 יגידו כדי להגדיק עמם : (טז) אל תפחדו, מאלהים אחרים, וכן אמר ירמיה אל תיראו
 עמם כי לא ירעו וגם היעב אין אותם (רד"ק) : ואל תרהו, אין לו דיע ופירושו לפי מקומו .

הפטרות ויקרא

תרגום אשכנזי רעה

(כא) חֲרַשׁ עֲצִים גַּטְהוּ קוֹ
 יִתְאַרְהוּ בְּשָׂרָהּ יַעֲשֶׂהוּ
 בְּמִקְצֵעוֹת וּבְמַחֲוֹנָה יִתְאַרְהוּ
 וַיַּעֲשֶׂהוּ בְּתַבְנִית אִישׁ
 כַּתְּפָאֶרֶת אָדָם לְשֹׁכֵת בַּיִת :
 (כב) לְכַרְת־לוֹ אֲרוֹמִים וַיִּקַּח
 תְּרוּהָ וְאַלּוֹן וַיֵּאמֶץ-לוֹ בַּעֲצֵי-
 יַעַר גַּטְעֵ אֲרָן וּגְשָׁם יִגְדֵל :
 (כג) וְהָיָה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח
 מֵהֶם וַיַּחֵם אֶף-יִשְׁקִי וְאַפָּה
 לַחֵם אֶף-יִפְעֵל-אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ
 עֲשֶׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגְּדוּ-לְמוֹ :
 (כד) חֲצִיזוֹ שָׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ-עַל-
 חֲצִיזוֹ בְּשָׂרָהּ יֹאכֵל יִצְלָה צְלִי

(כא) דיזער היר ציממערט אין האַלץ ,
 לענט מעסשנור אָן , צייכנעט מיט
 ראַטהעל , אַרבייטעט מיט האַכעלֶן
 מאַנכערלייא , פֿאַרמט מיט צירקעל אַב ,
 ביז דען מאַננזבילד געשאַפֿען , געשניצט
 איזט דיא שאַנע מענשען-געשטאַללֶט ,
 דיא אים טעמפּעל וויילען זאָלל .
 (כב) דאַצו פֿאַללט ער צעדערן , ניממט
 ער פֿיכט-אונד אויכען-כויים , דהייפֿט
 פֿאַרראַטה פֿאַן וואַלדז ביימען , פֿפֿלאַנצט
 אויך וואַהל דיא עשע , דיא דער רעגען
 גראַס ערציהוט , (כג) בעשטיממט צור
 פֿייערונג פֿיר דען מענשען ; ער ניממט
 דאַפֿאַן זיך דראַן צו וואַרמען , דהייצט
 דאַמיט דען אַפֿען , בראַד צו באַקקען ,
 אונד — בילדעט דרויס דען גאַטט דען
 ער אַנגעבעטעט , שניצט איינען גאַטצען
 דאַרויס , אונד קניעט דאַפֿאַר . (כד) זאָ
 פֿערצעהרט איינען טהייל דאַז פֿייער ,
 בייא דעם אַנדערן דאַט ער פֿלויש
 געקאַכט , דען בראַטען צוגערִיכטעט ,
 זיך

נון ועירא, קמץ בו"ק וישבע רש"י

גם הוא היוצר חסד כח ושלם הוא שאם ירעב אין בו כח אם לא אתה מים ויעף לאלתר קל
 וחומר שפעולתו אין בה תועלת לעזור : (כא) חרש עצים ואם באל לעשותו של עץ וחרש עבים
 הוא כך דרכו : כטה קו' כדרך הנגרים . ועל פי הקו יתארהו בשדד מיישר אותו במקור
 שקורין דאלאור"ה בלע"ז (והוא דאלאאר . איינע האבל . וכן פירש רש"י ירמיה י' ד') :
 יתארהו . ייפהו : יעשהו במקצועות ומחליקו ברהיטני ואיזמל : מקצועות
 תירגס ויכתב איזמלון : ובמחונה יתארהו . לשון ותאר הגבול אם באל לעשות בו צורים עגולי'
 מסבב אותו במחונה קונפ"ס בלע"ז (קאמפ"אס" בל"א נירקל . וכן פי' רש"י (בראשית כ"ט
 י') . ישעיה מ' כ"ב' איונ כ"ב י"ד) : כתפארת אלם . היא האשה שהיא תפארת בעלה :
 (כב) תרוה ואלון . מיני אילני סרק : ויאמץ לו בעצי יער . עשה לו חיוקים בין לחזוק בין
 לבני במיני עבים המשוכים זה מזה במראיהן : כטע אורן . כשמוכא ייסור וכטע הראוי לכך טטעו
 לכך והגשם מגדלו . אורן לשון כטע יונק פרנצ"ן בלע"ז (והוא פרא"כש' בל"א טווינג) :
 (כג) והיה לאדם לבשר . והיה לתו ען מקצתו לכורכי אדם לבשר : ויקח . מן העבים ויחס
 גופו

באור

כחו הוא פועל בו מרוב חשקו במלאכה, ובי"ת בזרוע משמשת במקום שנים וענינו בזרועו ככחו,
 או פירוש כמו הטך ככה זרועו כמו מקום שם קבר (מרד"ק) : גם רעב וגו', כלומר לא יקום
 לאכול או לשתות כי אם ירעב ויזמא ויעף מרוב חשקו במלאכה : (כא) יתארהו בשדד ,
 מלשון ותאר הגבול, והגבוע שטובע בו הקו יקרא שדד (מרד"ק) : לשבת בית, שיבנה לו ,
 כלומר שלא ימוש לעולם ממקומו : (כב) ככרת לו ארוים, הטעם יש מי שיפסול אהיו מארוי'
 ויש מי שיקח תרוה (ראב"ע) ושנוי הלשון ליוסי המליכה : ויאמץ לו בעצי יער, כלומר יקח
 לו

תרגום אשכנזי

הפמרת ויקרא

ויד געזאמטיגט, זיך ערוואַרטט, פֿראָה רופֿט ער: „אך, איך בין ערוואַרטט, האָב'דיא גלוט גענאָססען!“ (כה) אונד אויז דעם איבעררעזט איזט איין גאָטט געוואַרדען, איין גאָטצע, פֿאַרדען קניעט ער נידער, בעטעט אָן, אונד פֿלעהט: „אך רעטטע מיך דאָך, דוא ביזט יא מיין גאָטט!“ (כו) וועלכע געפֿיהללאַזיגקייט! וועלכער אונזן! איבערטינכט איזט דאָז אויגע, עז ויהט ניכטו; איבערטינכט דאָז הערץ, בעגרייפֿט ניכטו. (כז) דאָ איזט ניכט נאָכדענקען, ניכט פֿערנונפֿט, איבערלעגונג ניכט, דאָס זיא זאגטען: דיא האַלפֿטע האָבע איך יא פֿערבראַנט, אויף דעסען גלוט האָב' איך בראַד גע- באַקקען, פֿלייש געבראַטען אונד פֿער- צעהרט, אונד אויז דעז האַלצעז רעזט זאָלל זאָלכעז גרייאל איך בילדען? פֿאַר איינעם קלאַצע אנבעטנד נידערקניען? — (כח) דיוען אַשע-אַנבעטער, זיין געטייש- טעז הערץ האָט איהן פֿערלענקט, אָהנע רעטטונג איזט דיא זעעלע; ניא ווירד ער זאגען: האָב' איך ניכט טריגליך וועזען זיין מיינער רעכטען? (כט) אָ יעקב! זייא דוא דעסען איינגעדענק, ישראל דוא! דער דוא מיין דינער ביזט, איך בילדעטע דיך צום דינער מיר, דיך ישראל

וישבוע אף יחם ויאמר ה'חח
 חמורתי ראיתי אור :
 (כה) ושאריתו לא עשה לפסלו
 יסגודלו וישתחו וירפלו
 אליו ויאמר הצילני כי אלי
 אתה: (כו) לא ידעו ולא יבינו
 כי טח מראוה עיניהם מה שביל
 לבתם: (כז) ולא ישיב א לבו
 ולא דעת ולא תבונה לאמר
 חציו שרפתי במו אש ואף
 אפיתי על גחליו לחם אצלה
 בשר ואכל ויתרו להועבה
 אעשה לבול עין אסגוד :
 (כח) רעה אפר לב הותל הטהו
 ולא יציל את נפשו ולא יאמר
 הלא שקר בימיני: (כט) וקר-
 אלה יעקב וישרא כי עבדי-
 אתה יצרתיה עבד לי אתה
 יתיר ו' ישראל

רשי

גוטי לכנדס: אף יסיק. מהם תבור ואפה לחם: אף יפעל אל. מן הנותר: (כז) ולא ישיב אל לבו. חציו שרפתי במו אש: ולא דעת ולא תבונה. בו לומר זאת: לבול עין. לרקנן עין: (כח) רעה אפר לב הותל הטהו. לבו אשר הותל הטהו לעשות לו רועה של אפר. הכלם שכנרף חציו וכעשה אפר השוטה הזה היה לומר שהוא לו לרועה ולמפרנס. ד"א רועה אפר לשון רועה עובד ע"א ומחבר אליו את ע"א שהיא אפר: ולא יביל. הנתעה את נפשו לאמר הלא שקר בימיני

באור

לי הכוס רב מעזי יער להיות לו תמיד לעשות פסילים: אורן, מין עץ: וגשם יגדל, הטעם כמו שאמרו רבותי ז"ל שיה הענין עולם כמנהגו נוהג ושמים שקלקלו עתידין ליתן את הדין: (כג) והיה, זה האורן אחרי הכריתה מסוגל לבער ולשריפה: לבו כמו לו, או כמשמעו להם ופירושו לפסילים, אע"פ שלא זכר לא אחד רבים הם (רד"ק): (כד) האח, קריאה של שמחה: אור, במלאפוס, לשון אש ולינו לשון אור כמו בקול"ס, וטעם ראיתי א"כ

הפטרת ויקרא

תרנום אשכנז רעו

ישראל! הוא דארפוט מין ניכט פער געסען. (ל) איד מאכע איד שווינדען דינע מיסעטהאטען, וויא געוואלק וויא נעכעל-דאמפף, דינע זינדען; קאם צוריק צו מיר, איד האבע דיד ערלאזט. (לא) זיכצט איהר היממעל, דער עוויגע האט'ן פאללבראכט; טאנט לויט, איהר ערדען-טיפען: פראהר-אקט געבירגע! דוא וואלד מיט אללען דינען ביימען, דער עוויגע האט יעקב ערלאזט, דער עוויגע איזט פעהרערליכט דורך ישרא.

ישראל לא תנשני: ל מחיתי כעב פשעיה וכעגן חטאתיה שובה צי כי גאלתיך: (לא) רנו שמים כיעשה יהוה הריעו מחתיות ארץ פצחו הרים רנה יער וכל עץ בו כינאל יהוה יעקב וכישראל יתפאר:

קטן בוק

הפטרת צו

(ירמיה ז' כ"א עד ח' ג')

בזה אמר יהוה צבאות ירהי ישראל עלותיכם ספו ערוביכם ואכלו בשר: (כ) כי לא דברתי את

הפטרת צו

(א) זא שפריכט דער עוויגע, צבאוח, דער גאטט ישראל: אייערע בראנדאפער שלאגט נור איממער צו אייערן שלאכטאפערן, דאמיט איהר דאך פלייש עסט. (ב) דען איד האבע מיט

רשיי

נימיט ויכר מעליו: (כט) לא תנשני. לא תהיה שכות מיראתי: (ל) מחיתי כעב פשעיה. צמגרים ובמדבר גם עתה שונה אלי: (לא) פנאו. לשון פתחון פה: (א) עולותיכם שאתם מקריבים כליל טוב לכם שתוסיפו אותם על שלמיכם ותקריבו אותם שלמי' ותאכלו הנשר שהרי אינם מקובלות לפני ולמה תפסידום: צום

באור

א"כ אינו ראיה ממש כי אם מענין וכל העם רואים את הקולות, וכדמתורגם כל"א: (כח) רועה אפר, זה שבווד עבודה זרה שנשרף חזיה ונעשה אפר: (לא) רנו וגו', עד"מ כאלו כל העולם ישמח בגאית ישראל מהגלית (רד"ק): (א) עולותיכם, שאתם מקריבים כליל טוב לכם שתוסיפו אותן על שלמיכם ותקריבו אותם שלמים ותאכלו הנשר שהרי אינם מקובלות לפני ולמה תפסידום (רש"י): ספו, משרש יסף ע"מ שבו רדו, או משרש ספה ע"מ פנו, ואניהם ענין הוספה: (ב) כי לא דברתי וגו', אין בכל עשרת הדברים, שהם כלל התורה כלה, וזכר עולה חזק, ואף כשידבר על הקרבנות לא טה להם שיקריבו קרבן, אלא אדם כי יקריב מכם קרבן כי יעשה מדעתו יעשה כך וכך, והתמידים גם בנין הבית לעבודה אפשר שהוא כמו שכתב מורה נדק רבינו משה ז"ל להעתיק הדעות הזרות ובנין ההיכלות שהיו לשם ע"ז רנה להעתיקם לעבודת האל וימחה סם ע"ז מהם (מרד"ק). וזה טעם הכתוב בפרשת טו (השייכת להפטרה הזאת) ציום טותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה', קרבניהם דייקא, כלומר מה שהם מקריבים יקריבו לה', וכתוב עוד (ויקר' י"ז) למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זוכים על פני השדה והבניאום לה'

מיט אייערן עלטערן ניכטו גערעדעט ,
 איך האבע איהנען ניכטו בעפֿאָהלען ,
 אַלז אײַך זיא אױז דעם לאַנדע מצרים'ן
 פֿיררטע , וועדער פֿאָן בראַנד-נאָך
 שלאַכטאָפֿער . (ג) זאָנדערן דאָז האַבע
 אײַך איהנען בעפֿאָהלען אונד געזאָגט :
 געהאַרעכט מיינער שטיממע , זאָ ווילל
 אײַך אייער גאַטט זיין , אונד איהר
 ווערדעט מיין פֿאַלק זיין . וואַנדעלט גאַנץ
 אין דעם וועגע , דען אײַך אײַך געביטען
 ווערדע , דאַמיט עז אײַך וואָהל געהע :
 (ד) אַבער זיא האַרטען ניכט אונד נייגטן
 ניכט איהר אָהר דאַז ; זאָנדערן פֿאַלגטן
 אייגענעם ראַטהע , דעם דינקעל איהרעז
 באַזען הערצענו , אונד וואַנקטען אימ-
 כער מעהר צוריק , אונד גינגען פֿאַר-
 וואַרטז ניא ; (ה) פֿאָן דעם טאַגע אָן ,
 דאַס אייערע פֿאַרפֿאַהרען אױז דעם
 לאַנדע מצרים געגאַנגען זינד . ביז אױף
 דיזען טאַג . אײַך שיקטע אײַך מיינע
 דינער , דיא פראַפֿעטן אַללע , מיט יעדעם
 טאַגע , מיט יעדעם מאַרגען שיקטע אײַך
 זיא . (ו) אַבער מאַן האַרטע ניכט אױף
 מיך , אונד נייגטע ניכט דאַז

את אבותיכם ולא צויתים ביזם
 הוציא אותם מארץ מצרים
 על דברי עולה וזבח: (ג) כי
 אסאת הדבר הזה צויתי
 אותם לאמר שמעו בקולי
 והייתי לכם לאלהים ואתם
 תהיו לי לעם והלכתם בכל-
 הדרך אשר אצוה אתכם למען
 יטב לכם: (ד) ולא שמעו ולא-
 הפו את אונם וילכו במעצות
 בשררות לבם הרע והיו
 לאחור ולא לפנים: (ה) למך
 היום אשר יצאו אבותיכם
 מארץ מצרים עד היום הזה
 ואשלח אליכם את כל עבדי
 הנביאים יום השכם ושלח:
 (ו) ולא שמעו אלי ולא הפו

הוציא קרי רש"י את

(ב) ביזם הוציא אותם: תחלת תנאי לא היתה אלא אס שמע תשמעו בקולי ושמרתם את
 צויתי והייתם לי סגולה: (ד) בשרירות לבם: במראה לבם לשון אשורט: (ה) יום השכם
 ושלח

באור

לה' וגו', ולא יזכרו עוד את זמניהם לשעירים וגו'. וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים מ"ז)
 זכר וזמנה לא חפנת אזנים כרית לי עולה ומטאה לא שאלת (ועיין בהקדמת הר"י אברבנאל ו'
 לספר ויקרא): (ד) במועצות, שלהם כמו נפשו במועצותיהם. וחד מן חבריא אמר הטעם
 במועצות ובשרירות לבם הרע: בשרירות לבם, במראה לבם לשון אשורט (רש"י), וכת'
 הרהור לבהון: ויהיו לאחור, כלומר ועי' הלכו הלך וכסוג אחור מהדרך האמת ולא הלכו
 לפנים לקראת התכלית הוא הטוב הנגזר, וכמו שאמר למען יטב לכם: (ה) לשון היום, ו
 למ' הכולל, שכל העת היתה כזאת. ואחר שאמר עד היום הזה כולל גם הדור ההוא
 במלכות ואשלת אליכם, כלומר לבם ולאבותיכם, וטעם ולא שמעו השכי מענין הכלת הטדע,
 כלומר הראייה ששמעו, אתם ואבותיכם, וכמו שתרנמת: יום השכם ושלח, שערז
 מדי יום ביזם ובכל צקר ובקר. ואמר הרד"ק ו' כי רוב ההזרה תהיה בצוקר קודם שילך
 האדם

אֶת-אֲזָנֶיךָ וַיִּקְשֹׁן אֶת-עַרְפֶּיךָ
 הֲרַעוּ מֵאֲבוֹתָם: (ז) וְדַבַּרְתָּ
 אֱלֹהִים אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים
 הַיְהוּא וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֱלֹהֶיךָ
 וְקִרְאתָ אֱלֹהִים וְלֹא יַעֲנוּכָה:
 (ח) וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר
 לֹא-שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו
 וְלֹא לָקָחוּ מוֹסֵר אֲבֹדָה
 הָאֲמוּנָה וְנִכְרַתְתָּה מִפִּיהֶם:
 (ט) גּוֹי נִזְרָה וְהַשְׁלִיכִי וְשִׂאֵי עַל-
 שְׂפִימִי קִינָה בִּי מֵאֵם יְהוָה וַיִּטַּשׁ
 אֶת-דָּוָר עֲבָרְתוֹ: (י) בִּי-עָשׂוּ
 בְּנֵי-יְהוּדָה הֲרַע בְּעֵינַי נְאֻם-
 יְהוָה שָׁמוּ שְׁקוּצֵיהֶם בְּבֵית
 אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו
 לְטָמְאוֹ: (יא) וּבָנָו בְּמוֹת הַתַּפַּת
 אֲשֶׁר בָּגִיָּא בְּן-הַנֶּם לְשַׂרְף
 אֶת

דאז אהר, בליב הארטנאקקיג איממער,
 אונד טהאט מעהר באסעז אלו דיא פארא-
 פארהרען נאך. (ז) אויך דוא ווירט איהנן
 אללעז-דיזעז פארשטעללען, אונד זיא
 ווערדען קיין געהאר דיר געבען; זאפיל
 דוא רופט, זיא אנטווארטן ניכט. (ח) זא
 זאגע דען פאן איהנען: דיס איזט דאז
 פאלק, דאז דער שטיממע דעז עוויגען
 ווינעם גאטט ניכט געהארטעט אונד זיא
 שטראפלעהרע אננעהמען וואללמע.
 הין איזט דיא ווארהייט; אויז איהרעם
 מונדע אויף איממער געשידען.
 (ט) שערע זיא אב דיא קראנע, אונד
 ווערפע זין היין! שטיממע אן דאז קלאגע-
 ליעד אויף איינזאמען האהען! דען דער
 עוויגע פערצאכטעט, פערוויירפט דיזע
 ברוט, דיא ווינען צארן פערדינט.
 (י) דיא זאהנע יהודה טהון וואז מיס-
 פאלליג מיר איזט, שפריכט דער עוויגע!
 שטעללען איהרע שייסליכע גאטצען אין
 דאז הויז היין, אויף וועלכעז מיין נאמע
 גענאנטט איזט, דאס עז פעראונרייניגט
 ווערדע. (יא) ערריכטען זיך אנהאהען
 צו חופת, אים טהאלע בן-הנם, אום
 איהרע

רש"י

ושלוח * מדי יום ביום השכם ושלוח: (ט) נזי כורך * תלשי שערך כמו ויגז שליח ויגז אש
 ראשו * ל"א כורך כתרך לשון גדולה וכן תירגם יוכתן רכרנך וכן חכרו מנחם: ויטוש * ויעזוב:
 (יא) צמות התופת * הוא המולך של כהשת ומסיקין אותו מתחתיו וידיו פשוטות וניסקות ונתנין
 את היכל על ידיו והוא נכוה וטהם והכומרים מקישין בתופים שלא ישמע האב קול הבן ויכמר
 רחמיו

באור

האדם למלאכתו ע"כ: (ז) ודברת, עבר מהוסף לעתיד, בעדות הנגינה והפעל הנא אחריו,
 כלומר גם אתה תדבר אליהם ככל שאר הנביאים שקדמוך וגם אליך לא ישמעון: (ח) אברה,
 וכברתה האמונה אפי' מפייהם להראות עצמם טובים, וכש"כ מלבבם (מור"ק) * אמנם לפי
 כוסת הטעמים שעורו כפשוטו אברה האמונה מביניה', כי כברתה מפייהם ואין לסמוך עליהם:
 (ט) גוי, מלאון ויגז את ראשו: נזרך, גדול השער נקרא נזר, לפי שהוא פאר לראש, וטעם
 לשון נקבה על האומה: דוד עברתו, כלומר דוד המסגל להמשיך עליו עברתו ע"י פשעיו *
 וי"ת

איהרע זאָהנע אונד טאַכטער דאָרט
 אין פֿייער צו פֿערברענגען , וואָז איך ניא
 בעפֿאַהלען , אין דען זין מיר ניא געקאָמ-
 מען איזט . (יב) וואָהרהאַפֿטיג! עז זאָל-
 לען טאַגע קאַממן , שפּריכט דער עוויגע!
 וואָ עז ניכט מעהר הייסען ווירד הופֿה
 אונד טהאַל בן הנם , זאָנדערן דאָז ווירגע
 טהאַל , וואָ מאָן צו הופֿה בעגראַכען
 ווירד אויז מאַנגעל אָן רוים ; (יג) וואָ דיא
 אָעווער דיגעז פֿאַרקו דען פֿאַגעלן דעז
 היכמעלז אונד דעם ווילדע דער ערדע
 צור שפּייע דיגען ווערדען , דיא ניאמאַנד
 פֿערשייכט ; (יד) וואָ איך אויז דען
 שטאַרטען יהודה'ז אונד אויז דען שטראַז-
 זען ירושלים'ז פֿערבאַנגען ווערדע , דען
 וואָנגעגעזאַנג אונד דיא לידער דער
 פֿריידע , שטימע דעז ברייטיגאַמו אונד
 שטימע דער ברויט : דען דאָז לאַנד
 זאָלל איינע וויזטנייא זיין . (טז) צו דיזער
 צייט , שפּריכט דער עוויגע , ווירד מאָן
 הערויזציהען דיא געביינע דער קאַניגע
 יהודה'ז , דיא געביינע ווינער פֿירזען ,
 דיא געביינע דער פֿרוזטער , דיא געביינע
 דער פֿאַלשען פֿראַפֿעטען , אונד דיא
 געביינע דער זאַמטליכען איינוואָהנער
 ירושלים'ז , אויז אַיהרען גראַבערן .
 אונד

את בנייהם ואת בנותיהם באש
 אשר לא צויתי ולא עלתה על
 לבי : (יב) לכן הנה ימים באים
 נאם יהוה ולא יאמר עוד
 התפת וגיא בן הלם כי אם גיא
 ההרנה וקברו בתפרת מאין
 מקום : (יג) והיתה נבלת העם
 הזה למאכל לעוף השמים
 ולבהמת הארץ ואין מחריד :
 (יד) והשבתי מערי יהודה
 ומחוצות ירושלים קול ששון
 וקול שמחה קול חתן וקול
 בלהבי לחרבה תהיה הארץ :
 (טז) בעת ההיא נאם יהוה
 ויציא את עצמות מלכי
 יהודה ואת עצמות שריו ואת
 עצמות הכהנים ואת עצמות
 הנביאים ואת עצמות ישרי
 ירושלים מקברייהם :

רש"י יוציא קרי ושטחום

דחמיו, תוספת על שם התוף . הנס על שם נהמת הבן : לא צויתי . במצוה שיקריבו בניס לקרבן :
 ולא דברתי , לאחד מן הנביאים וכדברתי לאברהם לשחוט את בנו לא עלתה על לבי שישחוט
 אלא להודיע כדקו : (יג) ואין מחריד . את השופות מעל הפגרים : (טז) ושטחום לשמש .
 והכשדים

באור

ו"ת דרא דעברו על מיטרא , והוא דרש : (יב) וקברו בתופת , שהיה להם מקום קדושה ,
 והיה עתה מקום טומאה ע"י חלליהם תחת ארז טמא את מקדשי : מאין מקום , כן יתרבי
 החללים : (טז) לא יאספו , עוד אסרי שהוציאו אותם מקבריהם : (יז) ונבחר מוח מחיים ,
 אע"פ שהם רואים את המתים כתובים בבזיון כרת הקיים גדולה הימנה ונבחרו את המת
 (רש"י)

הפטרת צו

תרגום אשכנזי רעה

(טז) וְשִׁטְחוּם לְשִׁמְשׁ וְלִירַח
 וְלִכְלָל וְצָבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר
 אֲהַבּוּם וְאֲשֶׁר עֲבָדוּם וְאֲשֶׁר
 הִלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דִּרְשׁוּם
 וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם לֹא
 יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ לְדָמָן עַל-
 פְּנֵי הָאָדָמָה יְהוּ: (יז) וּנְבַחַר
 מוֹת מַחֲיִים לְכָל הַשָּׂאֲרִית
 הַנְּשָׂאֲרִים מִן-הַמְּשַׁפְּחָה
 הָרַעָה הַזֹּאת בְּכָל-הַמְּקוֹמוֹת
 הַנְּשָׂאֲרִים אֲשֶׁר הִדְחִיתִים שָׁם
 נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת: (יח) כֹּה וְ
 אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי-תְהַלֵּל חֲכֵם
 בְּחֻכְמָתוֹ וְאֱלֹהֵי-תְהַלֵּל הַגְּבוּר
 בְּנִבְבוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי-תְהַלֵּל עֲשִׂיר
 בְּעֲשָׂרוֹ: (יט) כִּי אִם-בְּזֹאת
 יְתְהַלֵּל הַמֵּתְהַלֵּל הַשֶּׁבֶל וַיִּדַע

(טז) אונד זיא געגען זאָנגע, מאָנד אונד
 דעם גאַנצען היממעל-העער אויזכרייטן,
 דיא זיא זאָ געליכט, דענען זיא געדינט
 האָבען אונד נאָכגעגאַנגען זינד, דיא זיא
 אָנגעבעטעט, אונד פֿאַר דענען זיא זיך
 געביקט דאָבען. ניכט ווידרום איין-
 געטהאָן, ניכט בעגראָבען, זאָללען זיא
 צו קאָטה אויף דער אָבערפֿלאַכע דער
 ערדע ווערדען. (יז) דאָך ווירד זיין
 זאָלכער טאָדט נאָך ערווינשטער זיין אַלז
 דאָז לעבען פֿיר דען גאַנצען איבערדעזט,
 וועלכער פֿאַן דיזעם באָזען געשלעכטע
 איבריג בלייבען ווירד, דיא נאָך אָן אַללען
 דען אָרטען איבריג זיין ווערדען, וואָהין
 איך זיא פֿערשטאַסען האָבע, שפּריכט
 דער עוויגע, צבאוֹת! (יח) זאָ שפּריכט
 דער עוויגע! דער קלאָגע רידמע זיך
 זיינער קלוגהייט ניכט, ניכט דער העלד
 זיינען העלדענמוטהו, ניכט דער רייכע
 זיינען רייכטרומו זיך. (יט) זאָנדערן
 דאָמיט רידמע זיך, ווער שאָן זיך
 רידמען ווילל. דאָס ער איינזענען,
 ערקענען מיך געלערנט, וויא

רש"י

והכשדים ישכנו לצור על העיר בקברי השמים שהיו כאיס כפלטין: לדומן. לזבל: (יז) ובחבר
 מות מחיים. אע"פ שהם רואים את המתים נתיבין בזיון כרת הקיים גדולה הימנה ויבחרו את
 המת: (יח) אל יתהלל חכם. אל תתהללו לומר חכמים אנחנו הנה בדברי מאסתם וחכמת
 מה לכם אם השכלתם וידעתם אותי אז תתהללו בחכמתכם: (יט) השכל. כמו הכבד
 אנטילוי"כט בלע"ז (והוא אינטעללישאנג. בל"א פערשטעהן. בעגרייטן. וכונתו בזה להורות
 שהוא

באור

(רש"י). וכן תרגומתי: בכל המקומות הנשארים, כמו הסך הנשארים בכל המקומות אשר
 הדחתים שם, וכן וכל הארץ באו מזרימה לשבר א יוסף, שעורו באו מזרימה א יוסף לשכור,
 וכן לי יזעקו אלהי ידעק ישראל, שעורו לי יזעקו ישראל אהי ידעקו והדומים להם (רד"ק).
 וטעם הנשארים בכל המקומות וגו', כי גם שם יפילים אויביהם בחרב: (יח) כה אמר ה',
 שלא לסיים נקללה, הוסיפו אלה ב' הכתובים מפרשה אחרת: (יט) יתהלל המתהלל,
 אף שלא יעשה כן בדכתיב יהללך ור ולא פיד, מכל מקום כשרונה להתהלל יהיה זה לכל
 הפנות בענין שהוא שנת אמת: השכל וידוע אותי, שאני ה' עושה סוד משפט וכדקה

תרגום אשכנזי

הפטרת צו

אותי כי אני יהוה עשה חסד
משפט וצדקה בארץ כי
באלה חפצתי נאם יהוה:

ויהי איד דער עוויגע גנאדע אונד גע-
רעכטיגקייט אונד וואהלוואללען איבע
אויף ערדען, דאס אן זאללען דינגען
איד געאללען דואבע, שפריכט
דער עוויגע.

הפטרת שמיני

בשמיאל ב' ו' א' ז' ט'

הפטרת שמיני

(א) ויוסף עוד דוד את-כל
בחור בישראל
שלשים אלף: (ב) ויקם וילך
דוד וכל העם אשר אתו
מבעלי יהודה להעלות משם
את ארון האלים אשר-נקרא
שם שם יהוה צבאות ישב
הכרובים

(א) דוד פערזאממעלטע פערנער
אללע פארנערומען אין
ישראל דרייסיג טויזענד אן דער צאהל,
(ב) מאכטע זיך אויף אונד גינג מיט
איהנען נאך בעלי יהודה, דיא לאדע
גאטטען אויף וועלכער דער נאמע דען
אויף דען כרובים טהראנגנדן עוויגן צבאות
גענאנגט

רש"י

שהוא המקור מהפעיל * ופירושו * בהשכל אותי :

(א) ויוסף עוד דוד לאסוף את כל בחור בישראל שלשים אלף. לפי שנאספו עליו כשהמליכוהו
במרון חה היתה חסיפה שנייה לכך נאמר ויוסף: (ב) מבעלי יהודה * היא קרית
יערים כמו שנאמר ביהושע ותאר הנטל ועלה בעלה היא קרית יערים וכן בדברי הימים ויעל דוד
וכל ישראל בעלתה היא קרית יערים ובעל לשון מישור: ויקם וילך דוד מבעלי יהודה * שנאספו
שם להעלות משם את הארון ועו': אשר נקרא שם שם * אשר נקרא לו לארון שם ועהו השם שהיה
שם

באור

בארץ, ושמי חפץ באלה, וכמו שאמר הרד"ק ז"ל וידעת האל היא ללכת בדרכיו לעשות חסד
ומשפט וצדקה עם בני העולם כמו שעושה הוא, וכמו שהוסיף במקום אחר הלא הוא הדעת
אותי כאם ה' :

(א) ויוסף עוד דוד, מקרא קצר הוא ותשלשו ויוסף עוד דוד לאסוף, ויש אומרים ויוסף
כמו ויאסוף וכל על משקל כתיב' כמו ויחזר שארש אחר * לפי שנאספו אליו כשהמליכוהו
במרון לכך אמר פה שנאספו אליו עוד * ועם נאמר כמו שכתב רבינו ישעיה המובחר' בעם *
אבל בדברי הימים (א' י"ג) נאמר ויקהל דוד את כל ישראל מן שיתיר מצרים ועד לבוא חמת:
(ב) מבעלי יהודה, היא העיר בעלה אשר נקראת גם כן קרית יערים כמו שנאמר ביהושע
(מרד"ק), ונקראת לדעתו בעלי יהודה לפי שמיני עוד שם עיר בעלה והיא בגבול שמעון,
ואף שנמנית בתוך ערי יהודה בעלה עייס ועם (יהושע ט"ז), מכל מקום הערים האלה שייכים
לחטה שמעון עיין מזה יותר ברד"ק שם * והנה פה נאמר שהלך מבעלי יהודה, ובדברי הימים
נאמר שהלך אל בעלה, והוא יותר נכון כי הארון היה שם * וכן תרגומתי: שם שם, ככל
הלשון וכמהו הרבה (ר' ישעיה), ובדברי הימים נאמר באופן אחר: (ג) אשר בגבעה,
אשר שמקום גבוה היה בעיר בעלה, ושם ישב אבינו, וזהו עמם בגבעה, כי לא יתכן
לאמר

הפטרות שמיני

תרגום אשכנזי רעט

הַכַּרְבִּים עָלָיו: (ג) וַיִּרְכְּבוּ אֶת־
 אַרְוֵן הָאֱלֹהִים אֶעֱגֵלָה חֲדָשָׁה
 וַיִּשְׂאֲרוּ מִבֵּית אַבְיִנְדָּב אֲשֶׁר
 בְּבִבְעָה וְעֵזָה וְאַחִיו בְּנֵי
 אַבְיִנְדָּב נְהָגִים אֶת־הָעֵגֶלָה
 חֲדָשָׁה: (ד) וַיִּשְׂאֲרוּ מִבֵּית
 אַבְיִנְדָּב אֲשֶׁר בְּבִבְעָה עִם אַרְוֵן
 הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי
 הָאֲרוֹן: (ה) וְדָוִד וְכָל־בֵּית
 יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים לִפְנֵי יְהוָה
 בְּכָל עֵצֵי בְרוּשִׁים וּבְכַנְרֹת
 וּבְנַבְלִים וּבְתַפִּים וּבְמִנְעֻנְעִים
 וּבְצִלְצְלִים: (ו) וַיָּבֵאוּ עַד־גֵּרֹן
 נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֹזָה אֶל־אַרְוֹן
 הָאֱלֹהִים וַיֹּאמְרוּ בּוֹ כִּי שָׁמַטוּ
 הַבָּקָר: (ז) וַיַּחֲרִיֶּף יְהוָה

גענאנטט ווירד, פֿאן דא אַב צו האַלען.
 (ג) מאן זעצטע אַלואַ דיא לאַדע גאַטטעו
 אויף איינען נייען וואַגען, אונד פֿיהרטע
 זיא אויז דעם הויזע אבינדב'ז וועלכעז
 אין גבעה וואַר הערויז, עוזא אונד אחיו
 דיא זאָהנע אבינדב'ז אַבער, לייטעטן
 דען וואַגען. (ד) נעמליך נאָדעם מאן
 דיא לאַדע גאַטטעו אויז דעם הויזע
 אבינדב'ז הערויז געבראַכט, גינג עוזא
 נעבען דער לאַדע, אונד אחיו פֿאַר
 דער לאַדע איינהער. (ה) דוד אַבער
 אונד גאַנץ ישראל שפּילטען פֿאַר דעם
 עוויגען אויף אַללאַרלייאַ אינשטרומענטן
 פֿאן ברושים האַלץ, אויף האַרפֿען,
 פּוֹאַרטער, פּוֹיקען, שעללען אונד
 צימבעלן. (ו) אַלז זיא נון גרון נכון פֿאַר־
 בייא קאַמען, דאָ שטרעקטע עוזא זיינע
 האַנד אויז דיא לאַדע צו האַלטען, דען
 דיא רינדער ריסען זיך לאַזן. (ז) דער
 עוויגע אַבער וואַר איבער דיזע און־
 פֿאַרוויכטיגקייט דען

בעזה

רש"י

סס ה' נבואות עליו: (ג) אל עגלה חדשה. טעה דבר שאפילו טוטקות של בית רבן יודעין
 חותו כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאולפי שאמר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי נעש
 לבא לידידך ומת עוזא על ידו לפיכך כשהביאו מבית עובד אדום הביאו בכתף שנת' בדברי הימים
 ויאמר להם אתם ראשי האבות אשר ללזום התקדשו אתם ואסיכם והעליתם את ארון וגומר כי
 למזבחהזונה לא אתם כרן ה' אלהינו נבו כי לא דרשנוהי כמשפט: (ד) עם ארון האלים. הרי
 זה מקרא קצר והם באים עם ארון האלים: (ה) בכל עצי ברושים. שמתקין מהם כלי
 גמר: (ו) כי שמטו הבקר. כי שמטוהו הבקר ובעשהו וכן תירגם ונתן ארי מזגוהי תרמי
 כע

באור

לאמור שהנבעה הזאת היה שם עיר אחרת, כי לא מזכירנה הארון בעיר נבעה, כי אסרק
 בנבעה: נוהגים, טרמיס את הבקר שהיו מושכים בעגלה (מרד"ק): (ד) עם ארון האלים,
 הנכון בפסוק הזה שמשך פה מלת עוזא, ושעורו עוזא היה הולך אצל הארון ואחיו הלך לפני
 הארון, ולכך כאשר שמטו הבקר שלח עוזא את ידו לאחוז את הארון כי הוא הלך אצלו:
 (ה) עצי ברושים, שעורו בכלי זמר הנעשים מעצי ברושים, ובדברי הימים נאמר בכל עץ
 וכשירים, ואמר חד מן חזריא שהכל אחד הוא, כי עצי הוא עוז, בתלפז וסרשץ, וברושים
 כשו בשירים כי נהפכו האותיות: (ו) גרון נכון, ובדברי הימים נאמר גרון כדון ועם וישלח,
 שאלת

דָּוִד בְּשִׁמְחָה: (יג) וַיְהִי כִּי צִעְדוּ
 בְּשֵׂאֵי אֲרוֹן יְהוָה שֵׁשֶׁה צְעָדִים
 וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא: (יד) וְדָוִד
 מְבַרְכֵר בְּכָל־עוֹ לִפְנֵי יְהוָה
 וְדָוִד חָגַר אֶפֶוד בָּד: (טו) וְדָוִד
 וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־
 אֲרוֹן יְהוָה בְּתַרְוָעָה וּבְקוֹל
 שׁוֹפָר: (טז) וַהֲיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא
 עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל
 נִשְׁקָפָה וּ בְעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרֶא
 אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפְּנֵי וּמִכְרַכְר
 לִפְנֵי יְהוָה וַתָּבוֹ לוֹ בַלְבָּה:
 (יז) וַיִּבְאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיִּצְנְנוּ
 אֹרְחוֹ בַּמָּקוֹמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל
 אֲשֶׁר נִטְהַלּוּ דָוִד וַיַּעַל דָּוִד
 עֲלוֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:
 (יח) וַיִּכַּל דָּוִד מִהַעֲלוֹת הָעוֹלָה
 וְהַשְּׁלָמִים וַיִּבְרַךְ אֶת־הָעָם
 בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת: (יט) וַיַּחֲלַק
 לְכָל־הָעָם לְכָל־הַמּוֹן יִשְׂרָאֵל
 לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת

לחם

רש"י

וינער שטאדט, מיט פאללער פריידע.
 (יג) אונד וויא דיא טראגער דער לאדע
 זעקו שריטטע פארווארטו גינגען לים דוד
 אכזען אונד פעטטע שאפען שלאכטען.
 (יד) אונד דוד זעלבוס טאנצטע מיט
 אללער מאכט פאר דעם עוויגען הער,
 אונד האטטע אייגען אבערמאנטעל פאן
 לייגען אן. (טו) אלו נון דוד אונד גאנץ
 ישרא דיא לאדע דעו עוויגען זא בראכטען
 מיט יוכצען אונד פאזויגעןשאל. (טז) אונד
 דיא לאדע נאך דוד'ו שטאדט קאם,
 דא לאג מיכל שאול'ו טאכטער אויז דעם
 פענטער אונד זעה וויא דער קאניג דוד
 טאנצט אונד היפטטע פאר דעם עוויגען.
 אונד דים קאם איהר זעהר פעראכטליך
 פאר. (יז) מאן בראכטע אל זא דיא
 לאדע דעו עוויגען אן איהרע שטעללע
 אונטער אוין צעלט וועלכעו דוד פיר
 זיא אויף געשלאגען האטטע, אונד
 דוד בראכטע דעם עוויגען גאנץ אונד
 פריידענאפער דאך. (יח) נאכדעם
 דוד מיט דעם דארבריינגען דער אפער
 פערטיג וואר ערטהיילטע ער דעם
 פאלקע אים נאמען דעו עוויגען צבאות
 דעו זעגען. (יט) אונד לים איהנען זא
 פיל איהרער אויז גאנץ ישראל היר צו
 זאממען ווארען, יעדעס זא וואהל מאן
 אלו פרויא, אייגען

באור

כאמר ופעלתי השמיני ששים ושנים לעובד אדום: (יד) מכרכר. מרקד: אסוד נדי נעיל
 בן טרטי ינט בלעז (מסורש בשמות כ"ו ז') ויזכתן תירגם כרדוט וכן תירגם יזכתן מעילים
 דתמר

עיר דוד, כמו אל עיר דוד: (יג) ויהי כי צעדו, וכדברי הימים כאמר ויהי בעזר האקי'
 את הלוים וכו', וכן משונה הפסוק הזה בעה שאמר פה וזבח שור ומריא ושם כאמר שבעה
 פרים

תרגום אשכנזי

הפטרת שמיני

לחם אחת ואשפר אחד
ואשישה אחת וילך כל העם
איש לביתו :

כאן מסיימים הספרדים

(כ) וישב דוד לברך את
ביתו ° ותצא מיכל בת שאול
לקראת דוד ותאמר מה נכבד
היום מלך ישראל אשר נגלה
היום לעיני אמהורי עבדו
כהגלות נגלות אחד הרקים :
(כא) ויאמר דוד אל מיכל
לפני יהוה אשר בחר בי
מאביך ומכל ביתו לצות אתי
נגיד על-עם יהוה על-ישראל
ושחקתי לפני יהוה :
(כב) ונקלתי עוד מזאת והייתי
שפל בעיני ועם האמהור אשר
אמרת עמם אכבדה : (כג) ולמיכל בת שאול לא היה

איינען קובען איין שטיק פֿרײש אונד
איינע פֿלאַשע מיט וויין אויזטהיילען .
(כ) ווייז נון דוד נאך דהויזע צוריק
קעהרטע אום דאזעלבוט דען זעגען צו
ערטהיילן , גינג איהם מיכל דיא טאָכטער
שאול'ז ענטגעגען אונד שפראך : אַך וויא
פֿערעהרנו ווערטה , וואָר דהייטע דער
קאַניג ישראל'ז דאָ ער הוירך ויין הייטיגען
בעטראַגען פֿאַר אַללען מאַגדע ויינער
קנעכטען זיך צייגטע ווייז איינער דער
גערינגטען מענטשען . (כא) דוד אבער
אַנטוואַרטעטע דער מיכל אונד שפראך :
פֿאַר דעם עוויגען דער מיך דיינעם פֿאַטער
אונד ויינעם הויזע פֿאַרגעזאַגען אום מיך
צום בעהעררשער זיינען פֿאַלקען ישראל
צו מאַכען זיבע איך מיך געצייגט , יא
איך ווילל נאָך פֿערנר . פֿאַר דעם עוויגען
שפילען . (כב) זאָלל איך אויך נאָך מעהר
פֿעראַכטעט ווערדען אַל'ז יעצט , דען
געגען איהן בין איך אויך ניכטו בעדייטנד ,
יא זעלבוט פֿיא דען מאַדכען דיא דוא
ערוערנטעזט , ווערדע איך דאָרויך
פֿערעהרט ווערדען . (כג) מיכל שאול'ז
טאָכטער בליב קינדערלאָז

רש"י

דתמר אחות אנשלים כרדוטין : (יט) ואשפר * אחד מששה צפר : ואשישה אחת . גרבה דמור :
(כ) אחד הריקים . חד מין סריקיא : (כב) ונקלתי עוד . לפניו יותר מואת שהקלתי בעיני
עמה : עמם אכבדה . אינס מזוין יתי אלא חסוב אני בעיניהם על זאת : (כג) לא היה לה
ולד

באור

פריס ושנעה אילי' : (יט) ואשפר , הוא חסיבת בשר וחז'ל אמרו אחד מששה צפר : ואשישה'
כלי יין כמו שנאמר סמכוני באשישות (מר' ישעיה) : (כ) טה נכבד , פעל עבר ומוסב על דוד
ולא כמו שכתב רד"ק שהוא מוסב על היום הזה, וטעמו שאמרה דרך לעג אליו מה נכבדת על ידי
מועשיך אשר עשית היום לעיני כל כאשר שקתת וכרכרת לפני המון עם . והשיב דוד , לפני
ה' שקתתי וכרכרתי אשר בחר בי מאביך וכו' , והכאיב לבנה בתשובה הזאת כגמול ידיה :
(כב) ונקלתי עוד מזאת , לדעתי פרושו כך למעלה אמר ושקתתי והוא לשון עתיד אחרי
שהגניבה מלרע כמו שהעיר זאת הרד"ק , ואמר גם להבא אשחק לפני ה' אף אם אהיה עוד בזו
יותר מה שהייתי עתה ע"י דברך , כי מה אנו לפני ה' , איש שפל , ובוה השיב לה באותה מדה
אשר מדדה לוכי היא דברה נגדויה מה נכבד מלך ישראל , והוא השיב לפני ה' גם מלך ישראל
איש שפל : (כג) ולמיכל בת שאול , לדעת חז"ל היתה זאת מקמת עונם . ולדעת רלב"ג
היתה

הפטרת שמיני

תרגום אשכנזי רפא

לְהַיָּלֵךְ עַד יוֹם מוֹתָהּ: (כד) וַיְהִי
כִּי יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיְהוֹה
הַגִּיחִילוֹ מִסָּבִיב מִכָּל-אִיבֵיבּוֹ:
(כה) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נְתָן
הַנָּבִיא רְאֵה נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב
בְּבֵית אַרְזִים וְאַרְזֵי הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב
בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה: (כו) וַיֹּאמֶר נְתָן
אֶל-הַמֶּלֶךְ כָּל אֲשֶׁר בְּלִבְּךָ לַךְ
עֲשֵׂה כִּי יְהוֹה עִמָּךְ: (כז) וַיְהִי
בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי דְבַר-יְהוָה
אֶל-נְתָן לֵאמֹר: (כח) לֵךְ וְאָמַרְתָּ
אֶל-עַבְדֵי אֲדֹנָי כֹּה אָמַר יְהוָה
הָאֵתָה תִּבְנֶה לִּי בַיִת לְשִׁבְתִּי:
(כט) כִּי לֹא יִשְׁבְּתִי בְּבֵית לְמִיִּם
הָעֵלְתִי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵהְיָה מִתְהַלֵּךְ
וְלֹד קָרִי בֵּאֵהָל

רש"י

קינדרלאז ביו אן איהר שטערבע טאג .
(כד) אלו נון דער קאנוג רוהיג אין זיינעם
פאלאזט וואהנטע , נאכדעם נעמליך דער
עוויגע איהם פאן אללען זיינען פיינדען
רינגו אומהער רוהע פערשאפט האט .
(כה) שפראך ער איינזט צו דעם פרא-
פעטן נחן : ויהע , איך וואהנע אין איינעם
צעדרנפאלאזט אונד דיא לאדע גאטטעז
שטעהט אונטער טעפפיכען . (כו) נהן
אנטווארטעטע דעם קאניג , וואו דוא
וויללענו ביזט דאז טהוע , דען דער עוויגע
ווירד דיר געוויס בייאשטעהן . (כז) אבער
נאך אין דערזעלבען נאכט דארויף קאם
גאטטעז ווארט צו נחן וויא פארגאט .
(כח) געהע הין זאגע מיינעם קנעכטע
דוד . זא שפריכט דער עוויגע , זאל-
טעזט דוא מיר איין הויז צו מיינער בע-
שטאנדיגען וואהנונג בויען , (כט) דא
איך ניא אין איינעם הויזע רעזידירט
האבע פאן דער צייט אן דא איך דיא
קינדער ישראל אויז מצרים הערווי-
געפיהרט האבע ביו אויף דיוען טאג ,
זאנדערן מיך נור איטמער אויפגעהאלטן
אין

באור

היתה הסיבה שלא אהב דוד אותה מכאן ולהנא ולא בא אליה עד : (כד) כי ישב המלך
שלא היה צריך לבנות עוד לבית למלחמה כי ה' הניח לו כו' : (כה) האתה חבנה , ה' הזאת
מורה על השאלה . ופרשו כמו שכתב הרלב"ג אחרי שלא ישב השם ב"ה בבית מיוס נאח בני ישראל
ממצרים וגם לא נזהר יתברך לבנות לו בית , ועתה די לדוד כמה שלקח אותו מאחרי הכאן להיות
בניד , ואל ישאל לו גדולות כואת שיהיה בבנה בית המקדש על ידו : (כט) מתהלך באוהל ,
זכה"ו כאמר ואהיה מאוהל אל אוהל , ושניהם ככונים כפי הכונה וזנתן תרגם משרי שכתי :

אחר

אין צעלטען אונד היטטען וואָהנונגען .
 (ל) האָבע איד דען זאָ לאַנגע איד
 אונטער דען קינדערן ישראל'ז גע-
 וואַנדעלט האָבע , צו איינעם דער ריכטער
 ישראל'ז דעם איד בעפֿאהל מיין פֿאַלק
 ישראל צו רעגירען : יעמאלו נאָך גע-
 זאָגט וואָרום בויעט איהר מיר קיין הויז
 פֿאַן צעדערן ? (לא) אַלזאָ , זאָגע מיינעם
 קנעכטע דוד . זאָ שפּריכט דער עוויגע
 צבאווה איד האָבע דיר פֿאַן דען שאַף-
 הירדען וועגענאַממען אונד דיר צום
 רעגענטען מיינען פֿאַלקען געמאַכט
 (לב) בין מיט דיר געוועזען וואָ הויז
 גינגט ; האָבע אללע דייע דיינע פֿינדע פֿאַר
 דיר אויגעראַטטעט , אונד דיר איינען
 זאָלכען גראַסען נאַמען געמאַכט וויא נור
 דיא גראַסטע קאַניגע אויף ערדען האָבען
 קאַנגען ; (לג) האָבע מיינעם פֿאַלקע
 ישראל איינע בלייבענדע שטעללע
 פֿערשאַפט אַלל וואָ זייא רוחיג אונד
 פֿורכטלאָז וואָהנען אונד ניכט מערער
 פֿאַן אונגערעכטען פֿינדען אונטער-
 דריקט ווערדען זאָללען וויא פֿאַרהיין .
 (לד) אונד צו דער צייט דאָ נאָך ריכטער
 זיא בעהערשטען . פֿאַר

בִּאֵהָל וּבְמִשְׁכַּן : (ל) כָּל-
 אֲשֶׁר-הִתְהַלְכְּתִי בְּכָל-בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל הִדְבַּר דְּבַרְתִּי אֶת-
 אַחַד שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי
 לְרֵעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בְנִיתֶם לִי בֵּית
 אֲרָזִים : (לא) וְעָתָה בְּהִתְאַמֵּר
 לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה
 צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן הַנְּהוּי
 מֵאַחַר הַצָּאן לַהַיּוֹת נָגִיד עַל-
 עַמִּי עַל-יִשְׂרָאֵל : (לב) וְאַתָּה
 עָמַד בְּכָל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ
 וְאַכְרַתָּה אֶת-כָּל-אֲיִכֶיךָ
 מִפְּנֵיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גְּדוֹל
 כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בְּאַרְצֵי :
 (לג) וְשִׁמְתִי מְקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל
 וְנִשְׁמַעְתִּיו וְשָׁבַן תַּחֲתָיו וְלֹא יִרְגַּז
 לְעַנּוֹתָו כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה :
 שְׁפָטִים

עוֹד וְרֵא-יִסְפוּ בְּנֵי-עוֹלָה
 (לד) וְלִמְן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי

ר ש י

מלמעלן : (ל) הדבר דברתי : לשון תעוה הוא לכך הוא נקוד ה"א חטף פתח והד' לת רפי :
 (לא) מן הנה . דיר הרועים כמו טות כרות רועים : (לב) ואכריתה את כל אויביך . ולכך
 עלה על לכך לבטת הכי' כמו שכתוב בקור' ושמותי מקור' עוד אני חספן להשקיט איהא שקט ושליו
 את עמי בימי נכך : כשם הגדולים . זהו שאומרים מנן דוד : (לד) ולמן היום אשר צויתי . מחובר
 על העליון ולא יוסיפו לעטותו כאשר בראשונ' קודם השופטים וכאשר עשו מימי השופטי' ע"כ :
 והכניסתי

באור

(ל) אחר שבטי , ובה' נאמר שופטי והוא יותר נכון לפי פשוטי וכן תרגמתי : (לד) ולמן
 היום אשר , הנכון שפסוק זה מחובר למעלה וטעמו שלא יוסיפו לעטותו כאשר ענו אותו בימים
 הראשונים ובימים אשר שפטו השופטים : והגיד לך , לדעת המאמר הזה מאמר מוסגר הוא
 והמה

שַׁמְטִים עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחֹתִי
 לְךָ מִכָּל אֵיבֶיךָ וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה
 בְּיַבֵּית יַעֲשֶׂה לְךָ יְהוָה :
 (לה) כִּי יִמְלֹאוּ יְמֵיךָ וְשָׁכַבְתָּ
 אֶת־אֲבֹתֶיךָ וְהִקִּימֹתִי אֶת־
 זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ
 וְהִכִּנֹּתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ :
 (לו) הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לְשָׁמַי
 וְכִנֵּנֹתִי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ
 עַד־עוֹלָם : (לו) אֲנִי אֶהְיֶה־לוֹ
 לְאֵב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֶן אֲשֶׁר
 בְּרָעוּרָיו וְהִכְחִיזוּ בְּשִׁבְט
 אֲנָשִׁים וּבִגְנָעֵי בְנֵי אָדָם :
 (לז) וְחִסְדֵי לֹא־יִסּוּר מִמֶּנּוּ
 כַּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי מֵעַם שְׂאוּל
 אֲשֶׁר הִסִּירֹתִי מִלְּפָנֶיךָ :
 (לט) וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ

עד

רש"י

פֶּאָר דִּינַעֵן פֶּינְדַעֵן הוֹאֲכַע אִיךְ דִּיר
 רוֹדַע פֶּעֶרשֶׁאֶפֶט (דער עוויגע פֶּעֶר=
 קינדִיגט דִּיר דִּיר צו גרִיִּךְ דָּאָס ער
 דִּין קאַניגִילִיכֶען הוּיז פֶּאַרְטֶפֿלאַנצֶען
 ווערדע) . (לה) ווען דוּא נון דִּין לעבענז־
 לויף פֶּאַל־לֶענדֶעט הַאָזט אונד בִּיִּיא
 דִּינַעֵן פֶּאַר־פֶּאַהרֶען לִיגֶען ווירזט , זָאָ
 ווילל אִיךְ דִּינַעֵן זָאָהֶן , דער דִּיר
 ווירד געבֶּאַהרֶען ווערדֶען אִין דער
 רעגירונג פֶּאַל־גען לֶאָסֶען , אונד דִּין
 רִיךְ בעֶפֿעזטיגען . (לו) אונד דִּיער זָאָלל
 מיר אִיין הוּיז בִּוּען . אִיךְ ווערדֶע אִויךְ
 זִינַעֵן טהרָאָן אִויף עוויג בעשטֶאַטיגען .
 (לז) אִיךְ ווילל אִיהם אִיין פֶּאַטֶער אונד
 ער זָאָלל מיר אִיין זָאָהֶן זִיין , זָאָ דָּאָס
 אִיךְ אִיהֶן , ווען ער זִיך פֶּערגֶעהט ,
 צִיבֶטיגען ווערדֶע ווִיא קִינדֶער געצִיבֶטיגט
 ווערדֶען מִיט דער רוֹטֶהע אָדֶער מִיט
 זָאָנזט אִינַעֶר שטראַפֶּע . (לח) אָבער
 נִיא ווילל אִיךְ אִיהם מִינַע געוואָגענהִייט
 גאַנצֶליך ענטצִוהֶען ווִיא אִיךְ זִיא דִּינַעֵם
 פֶּאַרגאַנגֶער דֶעם קאַניגִ שְׂאוּל ענטצֶאָגען
 הַאָבֶע . (לט) דֶען דִּיר בלִיבֶט דִּין הוּיז
 אונד רִיךְ אִויף אִימֶמר בעשטֶאַטיגט —
 דִּין

והנחותי לך . יותר ויותר עד שתנוס מכל אויביך : והגיד לך ה' . היום על ידי כי בית יעשה
 לך להשיב בך על כסאך ויתקיים לך בית מלכות והוא יבנה הבית : (לו) בשנת אנשים זה
 הדד ורון בן חלדע : ובנגעי בני אדם זה אשמדאי שדחה ממלכותו והשד' בני אדם הראשון הם
 שכל מאה ושש' שנה שפירש אדם מאשתו במות הכל היו הרוקות מתיקמות ויולדות הימנו :
 מנעל

באור

והמה דברי נתן אל דוד , באמרו הכני אבנך לך עתה בשורה טובה שבך ימלך אחריך . ואמר
 לו זאת כי ירא נתן שדוד יכעוס עליו על דבריו אשר דבר עד כה , ולא יתן לו רשיון לדבר עוד
 על בן אהר לזיהסכת ושמע כי עתה אדבר טוב לך . ובדה"י נאמר ואגיד לך והוא היותר נכון
 לפי הפשט הזה : (לו) אשר יצא , אמר בלשון עתיד אפשר שמוסב על שלמה שעתיד להולד ,
 או שהוא במקום בטוח כדרכו : (לז) והוכחתי בשבט אנשים , כמו שמיסרין בני אדם את
 צניהם בשבט ומנעו אותם לא להמיתם וכו' (מרד"ק) : (לח) כאשר הסירותי מעם שאול ,
 ובדה"י נאמר כאשר הסירותי מאשר היו לפניך : (לט) ונאמן , כפעל עבר מוסב למעלה שלא
 אסיר סדוד עבדיך אחריו רק ביתך תהיה לעולם . ומה שאמר עוד כסאך יהיה נכון לדעתי
 העה

דיין טרוראן בלייבע בעפענטיגט פֿיר
אונד פֿיר . (מ) מיט אָביגען וואָרטען
דאָאָטטע נתן אָן דוד דיוע גאַנצע ער-
שיינונג אויגעריכטעט .

הפטרת תוריע

(א) איינז קאָם אויך מאָן פֿאַן בעל
שלישוד אונד בראַכטע דעם
גאַטטליכען מאַנע (אלישע) פֿאַן דען
ערטלינגען צוואַנציג גערטענבראָדע .
אונד איינען זאָק פֿאַלל גרינע קאַרנער ,
דאָ שפראַך אלישע : זעטצע עו דען
לייטען פֿאַר צו עסען . (ב) זיין בע-
דינטער שפראַך : וויאָ קאָן איך דיס
הונדערט לייטען פֿאַרזעטצען ? דאָ ער-
ווידערטע אלישע גיב עו נור דען לייטען
היך צו עסען , דען דער עוויגע זאַנטע :
זיין ווערדען עסען אונד נאָך איבריג
לאַסען . (ג) ער זעטטע עו איהנען אַלואָ
פֿאַר , זיין אַסען אונד ליסען נאָך איבריג
זיין עו דער עוויגע פֿערהייסען האָט .
נעמן

עד-עולם לפניך בסוף יהיה
נכון עד-עולם : (ס) ככל
הדברים האלה וככל החזון
היה בן דבר נתן אל-דוד :

הפטרת תוריע

(מלכים ב' ד' מ"ב - ה' י"ט)

(א) ואיש בא מבעל שלשה
ויבא לאיש
האֵהים לחם בכורים עשרים
לחם שעורים וכרמל בצקלנו
ויאמר תן לעם ויאכלו :
(ב) ויאמר משרתו מה אתן זה
לפני מאה איש ויאמר תן לעם
ויאכלו כי כה אמר יהוה אֵהוּ
והזקן : (ג) ויתן לפניהם
ויאכלו ויתרו בדבר יהוה :
ונעמן

רש"י

(א) מבעל שלישה . שם מדינה ויונתן תירגם מארע דרומא . בעל לשון מישור והנה
במקרא : לחם בכורים . כספא שהתבואה מבכרת : כנקלוטה . כלבוטיה :
לעם . לתלמידים שהיה זן : (ב) מה אתן זה . כל לחם ולחם : (ד) ונעמן שר צבא . כיסוס שנעצ
על

באור

המה דברי נתן אל דוד והיא הברכה אשר נתן לו כאשר כלה לדבר כוונה הנכסרים מאת פני
המלך , ולכך אמר עתה יהיה בלשון עתיד : (ס) ככל הדברים , אס נאמר שהפסוק הוא
הונה להורות שהדברים האלה כהיותן וככתבן דבר נתן ולא שינה הכותב ספר זה דבר אחד ,
אתמה הלא בדה"י נאמר ג"כ ככל הדברים וכו' ובאמת ראוי אידך נשתנה הדברים בספר זה
עמה בסופר בדה"י . ואס כן הדין עס מי ? על כן דעתי שאות כ' מורה פה על הדמיון כש
שומרים בלע"ז (אונגספעהר זא האט נתן) וכו' :
(א) ואיש בא , הכתוב מספר כל הנכסים שנעשו ע"י אלישע הכניא חה המעשה אחד מהם :
לחם בכורים , מן השעורים הראשונים שקצרו . וטעם כנקלוטו פתרגמו כלבוטיה :
(ב) מה אתן זה , כל לחם ולחם (מרש"י) כוונה כי לפי דקדוק הלשון היה לו לומר זאת
שהסתר הגוף , לכך פירש הוא"ל שמוסב על הלחם : (ד) ונעמן שר צבא , גם זאת אחד מן
הנכסים

(ד) וְנִעְמָן שָׂר־צָבָא מִלֶּךְ־אֲרָם מִ
 הָיָה אִישׁ גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו
 וּנְשֵׂא פָנִים כִּי־בֹ נָתַן־יְהוָה
 תְּשׁוּעָה לְאֲרָם וְהָאִישׁ הַיְהוּדִי
 חִיל מִצְרַע: (ה) וְאֲרָם יָצָא
 גְּדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 בַּעֲרָה קִטְנָה וְתָהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ
 נִעְמָן: (ו) וְתֹאמַר אֲ־גִבְרַתָּהּ
 אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנְּבִיא אֲשֶׁר
 בְּשִׁמְרוֹן אִזּוֹ יֵאֱסֹף אֹתוֹ
 מִצְרַעְתּוֹ: (ז) וַיָּבֵא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו
 לֵאמֹר כִּזְזָת וּכְזָזָת דְּבַרְהָ
 הַנְּעָרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:
 (ח) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אֲרָם לֵךְ כֹּה־
 וְאֶשְׁלַחָה סֵפֶר אֶ־מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
 וַיִּלְךְ וַיִּקַּח בִּידוֹ עֶשֶׂר כִּבְרִי־
 כֶּסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
 חֲלִיפוֹת

(ד) נעמן, פֶּלֶל־דֶּהֶרֶר דַּעַן קְאָנִיגוּ פֶּאָן
 אַרְם וּזְאָר אִיין זַעְהַר פֶּאָרְנַע־הַמַּעַר מֵאָן
 אֹנֵד כִּי־יָא זַינַעִם הַעֵרְרִין זַעְהַר אַנְגַּעֲזֵהוּן,
 דַּעַן דּוֹרֵךְ אִיְהוֹן הַזְּאֻטְטַע דַּעַר עֻוּיַע
 אִיזְנֹט דַּעַן אַרְמִיטְרִין אִיזְנַעַן זַיג פֶּעַר־לִיְהוֹן,
 דַּיִזַּעַר טַאֲפֶּעַרַע קְרִיגַעַר וּזְאָר אִיזְנֵי־
 זְאֻטְצִיג. (ה) נִין הַזְּאֻטְטַעַן דַּיִא אַרְמִיטְרִין
 אִיזְנֹט אֻיף אִיזְנַעִם שְׁטַר־יִפְצֻזַע, אִיזְנֵי
 דַּעַם לֶאֱנַדַּע דַּעַר יִשְׂרָאֵלִיטַעַן אִיין יִזְנַעַז
 מֵאֲדַכַּעַן וּזַעַנְגַּע־פִּיהַרְט אֹנֵד דַּיִזַּע קֶאָם
 אֶל־זֶדָאן צוֹר אֻיפִּוּזְאֲרִטוּג כִּי־יָא דַּעַר
 גַּעֲמֵאֶהֱלִין דַּעַן נַעֲמָן. (ו) דַּא שְׁפַרְאָךְ זַיִא
 נִין צו אִיְהַרַעַר גַּעֲבִיטְהַרִין, מֵאֲכַטַּע דַּאָךְ
 מִיין הַעֵרֶר זַיך אֶן דַּעַן פֶּרְאָפֶּעַטְסִין צו שׁוֹמְרִין
 וּזַעַנְדַּעַן, דַּיִזַּעַר וּזַיִרְדַּע גַּעֻוּיִם אִיְהוֹן פֶּאָן
 זַינַעִם אֻיזְוֹזְאֻטְסִין הַיִּלְעַן. (ז) נַעֲמָן גִּיג
 צוֹם קְאָנִיג אֹנֵד זְאֻגְטַע אִיְהוֹם זַא
 אֹנֵד זַא הַזְּאֻט דַּאז מֵאֲדַכַּעַן אֻוּיִם דַּעַם
 לֶאֱנַדַּע יִשְׂרָאֵלִי גַעֲשְׁפַרְאָכַעַן. (ח) דַּא
 שְׁפַרְאָךְ דַּעַר קְאָנִיג פֶּאָן אַרְם זַא רַיִזַּע
 דַּעַן הִיִן. אִיךְ וּזַיִלֶל דִּיר אִיין שְׁרִיִיבַעַן
 אֶן דַּעַן קְאָנִיג פֶּאָן יִשְׂרָאֵל מִיט גַּעֲבַעַן,
 עַר רַיִזַּטַּע אֶל־זַא וּזַעַג, אֹנֵד נַאִם כִּי־יָא
 זַיך צַעַהֵן כֶּכֶר זַיִלְכַּעַר, זַעֲקוֹ טוּזַעַנְד
 גַּאֶלְדְּשְׁטִיקַע אֹנֵד צַעַהֵן פֶּאָר

רש"י

פל ידו אלישע מסדר והולך: תשועה לארם - הוא משך בקשת לתומו והרג את אחאב: (ה) יבאו גדודים - כשהולכין מזה או מזה מעמין לשלל באשר ימצאו הוא קרוי גדוד: בערה קטנה - ריבה קטנה מעיר נערון: ותהי לפני - והיא משמשת קדס איתת נעמן: (ו) אחלי אדני לפני הנביא - לשון ויחל משה בקשות כל המתפללים עליו יהיו שיבא הנס לפני הנביא: אחלי - סוהיידמ"נט בלע"ז (סוהעטעמא"נט - בל"א פערלאנגען - וואונג - וכן פירש רש"י בתהלים קי"ט ה' - וכוונתו בזה להורות שהיא ענין תחנה ובקשה - מענין ויחל משה - והאל"ף נוספת כלומר זו היא בקשה שהיא כריך לה: (ז) ויבא נעמן ויגד לאדניו - למלך ארם: (ח) ויקח בידו עשר אלפים כסף ושישה אלפים זהב - והוכיז: (ט) לאמר ועתה כבוא הספר הזה וגו' - הספר

באור

הנסים שנעשו על ידי אלישע: כי בו, כלומר על ידו: והאיש היה, מקרא מסורס הוא, והאיש נבזר חיל היה מצרע: (ו) אחלי אדוני, לשון תחנות ובקשות כמו ויחל משה, כלומר אם יבואו בקשות אדוני לפני הנביא או יאסף מצרעתו ורש"י כתב אחלי סוהעדמאנט (ובל"א עא א 1 71 וואונג (3)

חליפות בנגדים: (ט) ויבא
 הספר אל מלך ישראל לאמר
 ועתה כבוא הספר הזה אליך
 הנה שלחתי אליך את הנעמן
 עבדי ואספתו מצרעתו:
 ויהי כקרא מלך ישראל את
 הספר ויקרע בנגדו ויאמר
 האלהים אני להמית ולהחיה
 כייזה שלח אלי לאסוף איש
 מצרעתו כי אהדדעו נא וראו
 כימתאנה הוא לי: (יא) ויהי
 בשמעו אישע איש האלים
 ביקרע מלך ישראל את בנגדו
 וישלח אל המלך לאמר למה
 קרעת בנגדך יבאנא אלי
 וידע כי יש נביא בישראל:
 (יב) ויבא נעמן בסוסו וכרכבו
 ויעמד פתח הבית לאלישע:
 (יג) וישלח אליו אלישע מלאך
 לאמר הלוך ורחצת שבע

פאר קליידער • (ט) נעמן איבערגאב
 דעם קאניג פאן ישראל דען בריף ,
 דעסען אינהאלט וואר: מיט געגען
 ווארטונגעם בריפע זענדע איך דיר
 מינען דינער נעמן היילע איהן פאן
 זינעם אויזואטק • (י) אלו אבער דער
 קאניג פאן ישראל דען בריף געלעזען ,
 צערריס ער זיינע קליידער אונד שפראך
 בין איך דען איין גאטט דער טאדטען
 אינד ווידער לעכענדיג מאכען קאן ,
 דאס דיוער מיר איינען אויזואטציגען
 צור היילונג זענדעט ? אבער געבט
 אכט , ער זוכט נור האנדעל מיט מיר
 אן צו פאכען • (יא) וויא נון דער גאטט
 ליכע כאן פערנאם דאס דער קאניג
 פאן ישראל האכע זיינע קליידער צער
 ריסען שיקטע ער צו איהם הין אונד
 לים איהם זאגען , ווארום צעררייסט
 דוא דינע קליידער ? לאס איהן נור צו
 מיר קאסמען , ער זאל ערקעננען
 דאס ישראל פראפעטען האט •
 (יב) נעמן קאם אלאז מיט זיינען
 פפערדען אונד וואגען , אונד היילט
 פאר דער רויזטהיר דען אלישע •
 (יג) דא שיקטע אלישע איינען באטען
 הערויז אונד לים איהם זאגען , געהע
 הין • באדע דך זיבענמאל

בסוסו קרי פעמים רש"י

הספר אמר לו ועתה כבוא הספר הזה וגומר חסיפה במזרע היא לשון רפואה כי בהתרפאות
 הוא נאסף אל תוך בני אדם ובקוליו הכל בדילין הימנו: (י) האלהים אני ה"א נקוד פתח
 ללמד שהוא בל' קמיהא: מתאנה • מנקא תואנה להתגרות בו: מתאנה • לשון שליטת:
 הכה

באור

י'אונג , פרלאנגן): (ט) לאמר , כלומר בתוך הספר הזה נכתב כזאת ועתה וכו' זה טעם
 מלת לחמר: ואספתו , חסיפה במזרע הוא לשון רפואה כי אחר שנכתב נאסף אל תוך בני
 אדם ובקוליו הכל בדילין הימנו (מ"ש"י): (י) האלהים , ה"א לתמיה , כלומר ה"א בידו
 לרפא

הפטרת תוריע

תרגום אשכנזי רפד

פַּעַמִּים בִּירְדֵן וַיֵּשֶׁב בְּשָׂרָה לָהּ
 וַיִּטְהַר: (יד) וַיִּקְצֹף גַּעֲמֹן וַיִּלְדֵּךְ
 וַיֹּאמֶר הִנֵּה אִמְרָתִי אֵלַי יֵצֵא
 יֵצֵא וְעַמֵּד וְקִרְא בְּשֵׁם יְהוָה
 אֱלֹהָיו וְהִנֵּף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם
 וְאָסַף הַמְצוֹרֵעַ: (טו) הֲלֹא טוֹב
 אֲבָנָה וּפְרַפֵּר גְּהֵרוֹת דְּמֹשֶׁק
 מִכָּל מִיַּמי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא-אַרְחִין
 בָּהֶם וַיִּטְהַרְתִּי וַיִּפֶן וַיִּלְדֵּךְ בַּחֲמָה:
 (טז) וַיִּגְשׁוּ עַבְדָּיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו
 וַיֹּאמְרוּ אֲבִי דָבַר גְּדוֹל הַנְּכִיָּא
 דְּבַר אֱלֹהֵי הַלֹּא תַעֲשֶׂה וְאַף
 בִּי-אָמַר אֱלֹהֵי רַחֵן וַיִּטְהַר:
 (יז) וַיֵּרֶד וַיִּטְבַּל בִּירְדֵן שְׁבַע
 פַּעַמִּים כְּדָבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים
 וַיֵּשֶׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר גַּעַר קָטָן
 וַיִּטְהַר: (יח) וַיֵּשֶׁב אֶל-אִישׁ
 הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-מַחְגָּהוּ וַיִּבְאֵ
 וַיַּעֲמֵד לִפְנֵיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא
 יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-

אמנה קרי הארץ

ר ש י

ויבענמאל אום ירדן , זא ווירט דוא
 ווידער זא ריין זיין ווא דוא עז ווארט .
 (יד) נעמן אבער וואר דאריבער אויף
 געבראכט אונד גינג הינוועג דען ער
 שפראך , איך דאכטע ער ווירדע צו
 מיר הערויז קאמען , זיך הינשטעל
 לען דען נאמען דען עיונגען זיינען גאט
 טעז אנרופען , זיינע האנדע אויף דא
 שאדהאפטען שטעללען לעגען , אונד
 זא דען אויזאטן היילען — (ט) ווא
 זינד ניכט דוא פליסע דמסקו אמנה
 אונד פרפר בעסער אלז אללע געוואסער
 ישראל , זאללטע איך מיך ניכט אין
 דויען באדען קאנגען אום ריין צו ווערדן ?
 ער גינג אלזא צארגינג הינוועג . (טז) זיינע
 בעדינטען אבער רעדטען איהם צו אונד
 שפראכען א אינווער געביטהער ! האטטע
 דיר דער פראפעט וואז שוועהרען אויף
 געטראגען , ווירדעזט דוא עז ניכט
 געטהאן האבען , אום זא פילמעדר
 דא ער צו דיר נור זאגטע , באדע דיק
 זא ביזט דוא ריין . (יז) ער גינג אלזא
 הינאב אונד טויכטע זיך זיבען מאל
 אים ירדן אונטער , ווא דער גאטטליכע
 מאן בעפאהלען האטטע , וואורדע ריין
 אונד בעקאם איין פלייש ווא איינז
 זינגען קנאבען . (יח) הירוויף קעהרטע
 ער מיט זיינעם גאנצען געפאלגע צו דעם
 גאטטליכען מאננע צוריק , שטעללטע
 זיך פאר איהנען אונד שפראך נון ער
 קעננע איך דאס קיין גאטט אויף

(יד) הנה אמרתי סבור הייתי אלי יבא הנביא וידבר עמי ויראה את החולי והניף ידו . אל
 אקוס הכרעת : (טז) אבי כמו אדוני : הלא תעשה . וכילא תעשהו אפילו אמר לך דבר טורח
 ואף

באור

לכא אותו : מהאנה , מנקש עליה להתגרות כי כדי שילחם עמי : (יד) אל המקום ,
 מקום הכרעת : ואסף המצורע , בשר העטורע (מרד"ק) : (טז) אמנה ופרפר , שעות
 נהרות דמשק : הלא ארחץ בהם , אם נעבילה אוכל לעהר , ארחץ בהם : (טז) אבי ,
 כתרגומו מרי : דבר גדול , כלומר אם דבר גדול כזה אלך לעשות הלא תעשה אף כי שאמר
 אליך רק דבר קטן כזאת הלא תוכל לכסו' אם כנים : (יח) ויעמוד לפניו , ולמעלה כאמר
 כאשכ

הָאָרֶץ כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה
 קַח-נָא בְרָכָה מֵאֵת עֲבֹדְךָ :
 (יט) וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֱלֹהֵי-
 עַמִּדְתִּי לְפָנָיו אִם-אֶקַּח וַיִּפְצֵר
 בּוֹ לִקְחַת וַיִּמְאֵן : (כ) וַיֹּאמֶר
 נַעֲמֹן וְלֹא יִתֵּן-נָא לְעֲבֹדְךָ מִשָּׂא
 צַמֵּד-פָּרְדִים אֲדַמָּה כִּי לֹא-
 יַעֲשֶׂה עוֹד עֲבֹדְךָ עֲלֶיהָ וּבַח
 לַאֲהִים אַחֲרָיִם כִּי אִם-לַיהוָה :
 (כא) לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה
 לְעֲבֹדְךָ כִּבּוֹא אֲדָנִי בֵּית רִמּוֹן
 לְהַשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא וְגִשְׁעֹן
 עַל-יָדָיו וְהַשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
 בְּהַשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח-
 נָא יְהוָה לְעֲבֹדְךָ בְּדַבַּר הַזֶּה :
 (כב) וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשִׁלּוֹם וּלְךָ
 מֵאֵתוֹ כְּבָרַת אֶרֶץ :

אויף דער גאַנצען ערדע איזט אלו נור
 אין ישראל, נים דאך נון דים גשענקע
 פאן דיינעם קנעכטע אן. (יט) אלישע
 אבער ערווידערטע בייא דעם לעבען
 דעו עוויגען דעם איך דינע איך נעהמע
 ניכטו. נעמן דראנג צוואר אין איהן
 אבער ער שלוג עו דעננאך אויז.
 (כ) נעמן שפראך קאנטע וואהל דיינעם
 קנעכטע ניכט זא פיל ערדע געגעבען
 זוערדען אלו אין פאר מוילטהירע
 טראגען קאנגען? דען דין קנעכט ווירד
 קינפטיג קיינעם אנדערן גאטט זאנדערן
 נור דעם עוויגען אלליין, אפפער
 דארברייגען. (כא) נור דיזעו פער-
 צייע דער עוויגע דיינעם קנעכטע,
 ווען נעמליך מין הערר אין דעם טעמפל
 רמון' זיך צו בעטען נידערווירפט,
 אונד ווייל ער זיך שטעט אויף מין
 שטיצט, איך אלוז אויך דאוועלכוט
 נידערפאללען מוס, ווען נור דים
 דער עוויגע מיר פערציידען מאכטע!
 (כב) אלישע אנטווארטעטע צייע נור
 דין אין פרידען. זא גינג ער פאן
 איהם היטועג.

פיער

רשי

נא כתיב ולא קרי וארבעה

ואף כי קל וחומר שאמר לך דבר קל רחוק וטהר: (יח) ברכה. מנחת שלום של הקבלת פנים
 שזאל תלמוד או ענד בשלום הרב שלו' ד בלע' (כמו ראשית ל' צ' י' א): (יט) אם אלקים. שמי
 עבודה זרה מעורבין בו: (כ) ולא. לשון בקשה לשון הלוואי: יתן נא. מאלמה זו שארץ ישראל
 שהיא קדושה משא שני פרדים ואשאנ' לעירי ואעשה אותה מונח: (כא) בית רמון. שם עבודה
 זרה: והשתחוית. על כרחי כשאספה אדוני והוא כשען על ידי: (כב) כבדת ארץ. שם מדה
 של קרקע כמו כמדי כרם ארטי' כט בלע' (מפורש ראשית ל' ט' ז):

באור

כאשר עמד נעמן בפתח ששלח אלישע אליו מלאך, לפי שהיה נעמן אז מטרע ולכך לא הרשה
 לבוא לביתו ועתה כשכרפא מברעתו בא אליו תוך הבית: ברכה, מנחה, ורש' ל' כתב שלחו
 בלע' ז' וכל' א' גרום: (יט) אם אקח, מלת אם שבועה, הוא כמו לא: (כ) ולא יהן, לשון
 בקשה ואלה. כן דעת רוב המפרשים וכן תרגומתי, ואולם טבל לפרשהו באופן אחר והוא.
 שנעמן אמר לאישע אם לא תרצה לעשות עמדי החסד שתקבל ממני הברכה, עשה על כל פנים
 החסד הזה ותתן לי אדמה מארץ הזאת למען שאוכל לזכות עליו שלמים לפני ה': (כא) לדבר
 הזה

הפטרת מצורע

(מלכים ב' ז' ג' עד כ')

(א) וְאַרְבַּעַה אֲנָשִׁים הָיוּ

מִצֻּרְעִים

פָּתַח הַשַּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-

רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה

עַד-מָתָנוּ: (ב) אִם-יִמְרְנוּ

נָבֹא הָעִיר וְהָרַעַב בְּעִיר וּמָתָנוּ

שָׁם וְאִם-יִשְׁכְּנוּ פֹה וּמָתָנוּ

וְעָתָה לָכוּ וּנְפַלֶּה אֶל-מַחְנֵה

אָרֶם אִם-יַחֲיֵנוּ נַחֲיֶיהָ וְאִם-

יָמִיתָנוּ וּמָתָנוּ: (ג) וַיִּקְמוּ

בְּנִשְׁפָּה לָבוֹא אֶל-מַחְנֵה אָרֶם

וַיָּבֹאוּ עַד-קִצֵּה מַחְנֵה אָרֶם

וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ: (ד) וְאֵלָּנִי

הַשְּׂמִיעַ וְאֶת-מַחְנֵה אָרֶם קוּל

רָכַב וְקוּל סוּם קוּל חֵיל גָּדוֹל

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר-

עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי

הַחֲתָיִם וְאֶת-מַלְכֵי מִצְרָיִם

תרגום אשכנזי רפה

(א) פִּיעַר אוּמוֹאֲטִצִּיגַע לִיִּטַע וּוְאַרְעוּ

דְּאִמְאָלוּ (אֵלֹו נַעמְלִיךְ הוֹנְגַעְרוּ-

נְאֻמָּה אִים לֹאֲנַדַע וּוְאַר) פֶּאָר דַעם

טְרוֹאָר דַעַר שְׂטֹאֲדַט (שׁוּמְרוֹן) דְּוִיע

שְׂפִרְאָכַעַן אִיִּנַעַר צוּם אֲנַדַעַרן: וּוְאַז

בְּלִיִּבַעַן וּוִיר הִיר בִּיז וּוִיר שְׂטַעַרְבַעַן?

(ב) וּוַעַן וּוִיר אִוִּיךְ אִין דִּיָּה שְׂטֹאֲדַט

גַעַהוּ וּוְאַלְלִטַעַן זָא וּוִירְדַעַן וּוִיר דְּא

וּוַעַנַעַן הוֹנְגַעְרוֹנְאָרְאִי אִוּמְקֹאֲמַעַן מִוִּי-

זַעַן: בְּלִיִּבַעַן וּוִיר הִיר זָא מִיִּסַעַן וּוִיר

אִוִּיךְ אִוּמְקֹאֲמַעַן: וּוְאַרַע עוּ אֵלֹו זָא

נִיכְט בַעַסַעַר וּוִיר גִּינְגַעַן צוּ דַעַם לֹאֲגַעַר

דַעַר אַרַע־מִיִּטְר אִיבַר, לֹאֲסַעַן זִיא אִוּוּ

לַעַבַעַן, זָא אִוּוּט עוּ גוּט, וּוְאַז נִיכְט זָא

שְׂטַעַרְבַעַן וּוִיר. (ג) זִיא מֹאֲכַטַעַן זִיךְ

אֵלֹו זָא אִין דַעַר אַבַעַנְדִּדְאִמְרוֹנְג אִוִּיךְ,

נִאָךְ דַעַם לֹאֲגַעַר אַרְס'וּ צוּ גַעַרְדַעַן,

אֵלֹו זִיא נוּן אֵן דֹאֹו לֹאֲגַעַר קֹאֲמַעַן

פֶּאֲנַדַעַן זִיא דְּאִזְעֵלְבוּט קִיִּנַעַן מַעַנְשַׁעַן.

(ד) דַעַן דַעַר עוּוִיגַע דְּהֹאֲטַטַע דִּיָּה

אַרְמִיִּטְטִישַׁע אַרְמַעַע אִיִּין גַעַרִישַׁע פֶּאָן

קְרִיגֵוּ-וּוְאַגַעַן, פֶּפֶּרְדַעַן, אִוּנְד אִיִּינַעַר

גְּרֹאֲסַעַן אַרְמַעַע הָאָרַעַן לֹאֲסַעַן, אִוּנְד

דְּא שְׂפִרְאָךְ אִיִּינַעַר צוּם אֲנַדַעַרן:

גַעַוִּים דְּהֹאֲט דַעַר קֹאֲנִיג יִשְׂרָאֵל'וּ

דִּיא קֹאֲנִיגַע פֶּאָן חֲתָיִם אִוּנְד מִצְרָיִם

גַעַנַעַן

ר ש י

(א) וְאַרְבַּעַה אֲנָשִׁים גִּיחֻזִּיבְנִי. פֶּתַח הַשַּׁעַר. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִדְדִּי יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲצֵה מוֹשְׁבֵנוּ: (ד) הַשְּׂמִיעַ אֶל מַחֲצֵה אָרֶם. כְּדָמָה לְהֵם כְּאִילוֹ שׁוֹמְעִין: וּמִלֵּאֲנוּ

ב א ו ר

הוּזָה יִסְלַח, אִם אֶתְנַפֵּל לִפְנֵי ע"ז צְבִית רַמּוֹן בַּעַל כְּרָסִי, כִּי מוֹכֵרֵת אֲכִי לְכַךְ, אֲחֵרִי שְׂאֵדוּנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁעַן עָלַי וְעַל כֵּן תִּמְיֵד אֲכִי אֲכַלּוּ בְּבֹאוֹ שָׁמָּה, וְאִם הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה גַם אֲנִכִּי מוֹכֵרֵת לְהִשְׁתַּחֲוֹת מִפְּנֵי כְבוֹד הַמַּלְכוּת: (כב) וַיֵּלֶךְ טַאחֹו, הַמֶּלֶךְ הַזֶּה מִחוּבֵר לְמָה שְׂלֵאֲחֵרִיו, וּמִכְדָּרֵי הַפְּטֵרוֹת פִּסְקוּ לְהֵאִי מִאֲמֵר בְּסִכִּינֵא חֲרִיפֵא. וְעַעַם הַפְּטֵרָה זֹאת לִפ' תּוֹרִיעַ מוּבֵן מַעַבְדוֹ: (א) פֶּתַח הַשַּׁעַר, אֵל עִיר שׁוּמְרוֹן: (ב) וּנְפַלֶּה, כְּתַרְגוּמוֹ וּכְשִׁתְּמַע: (ד) וְה' הַשְּׂמִיעַ, כְּדָמָה

ק לבוא עלינו: (ה) ויקומו וינסו
 ב בנשף ויעזבו את אהליהם
 ואת סוסייהם ואת חמריהם
 המחנה כאשר היא וינסו אל-
 ב נפשם: (ו) ויבאו המצורעים
 האלה עד קצה המחנה ויבאו
 אל אהל אחד ויאכלו וישתו
 וישאו משם בסף וזהב ובגדים
 וילכו ויטמנו וישבו ויבאו אל-
 אהל אחר וישאו משם וילכו
 ויטמנו: (ז) ויאמרו איש אל-
 רעהו לאיבן אנחנו עשים
 היום הזה יום בשרה הוא
 ואנחנו מחשים והפינו עד-
 אור הבקר ומצאנו עוון ועתה
 לכו ונכאה ונגידה ביה המלך:
 (ח) ויבאו ויקראו איש שער העיר
 ויגידו להם לאמר באנו אל-
 מחנה ארם והנה אין שם איש
 וקול אדם כי אסר הסוס אסור
 וההמור אסור ואהלים כאשר

געגען אונז אויפגעוויגעלט, אונז צו
 איבערפאללען. (ה) זיא האטטען ויך
 דאדער זיין דער אבענדאטמרונג
 אויפגעמאכט, דיא פלוצט ערגריפען,
 צעלטע, פפערדע, עועלן אונד
 דאן גאנצע לאגער וויא עז וואר צוריק
 געלאפען אונד בלאס איהר לעכען צו
 רעטטען געוויסט. (ו) וויא נון יענע אויף
 זאטציגען אן דאן לאגער קאמען גינגען
 זיא אין איין צעלט הוינין, אסען,
 טראנקען, אונד טרוגען גאלד, זילבער
 אונד קליידונגשטיקע דאפאן פער-
 גרובען עז אונד גינגען הירוף אין איינען
 אנטערן צעלט נאמען אויך וואו זיא
 דארין פאנדען אונד פערגרובען עז.
 (ז) אבער נון שפראך איינער צום
 אנדערן וויר טרוון דויר ניכט רעכט,
 דיס איזט איין טאג דא וויר גוטע
 נאכריכט ברינגען קאננטען אונד וויר
 שווייגען? ווארטען וויר בז דער
 מארגען אנברייכט זא קאננטען וויר
 בעשטראפט ווערדען, וויר וואללען
 אלזא הינגערן אונד עז אין דעם
 קאניגליכען פאללאזט אנצויגען.
 (ח) זיא גינגען אלזא צוריק ריפען דעם
 טהאר וואכטער צו אונד שפראכען:
 וויר זינד אין דעם אראמיטשען לאגער
 געוועזען, אבער דא וואר וועדער איין
 מענש צו זעהען נאך איינע מעגשליכע
 שטיממע צו הארען, זאנדערן פפערדע
 אונד עועלן ווארען אנגעבונדען אונד דיא
 צעלטער שטאנדען נאך וויא

המה

רש"י

(ז) ומאלט עין מתחייבין אנו למלכות: (ח) כאשר המה כע שהיו מלחים מתחלחם לא הו"ל

באור

כדמה להם כאלו שומעים (רש"י): (ה) וינוסו בנשף, תכף כשאמעם הקול נכנס פחד גדול בלבם ונסו טרם בלו המטרעים (רד"ק): וינוסו אל נפשם, להכיל את נפשם: (ז) ומצאנו עון, אם אכחט אותקים ומתין עד אור הנוקר ידעו זה ישראל ומאלטו עונם על אשר לא בשרו הכסודה הזאת (רלב"ג): (ח) ויגידו להם, לכל אסד משוערי העיר: ויקרא

הַמָּחָה: (ט) וַיִּקְרָא הַשְּׁעָרִים
 וַיִּזְיְדוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה:
 (י) וַיִּקַּם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־
 עֲבָדָיו אֲנִידֶה־נָא לָכֶם אֶת־
 אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אַרְם יִדְעוּ כִּי־
 רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־
 הַמַּחֲנֶה לְהַחֲבֶה בַּהֲשָׁדָה
 לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר
 וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָכָא:
 (יא) וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר
 וַיִּקְחוּ־נָא חֲמֹשֶׁה מִן־הַסּוּסִים
 הַנִּשְׂאָרִים אֲשֶׁר נִשְׂאָרוּ־בָהּ
 הַנֶּחֱם כְּכֹל־הַחֲמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 נִשְׂאָרוּ־בָהּ הַנֶּחֱם כְּכֹל־הַחֲמוֹן
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַהּ
 וְנִרְאָה: (יב) וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב
 סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי
 מַחֲנֵה־אָרֶם לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ:
 (יג) וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־תִּירְדָן
 וְהִנֵּה כָּל־הַדָּרָךְ מְלֵאָה בְּגָדִים
 וּבָלִים אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אַרְם
 הַחֲפֹזים

ווייא געוועזען וואָרען • (ט) דיין
 טהאָרוואַכע ריף דיין וואַכטער, אונד
 דייע צייגטען עז אים פּאַללאַזטע דען
 קאַניגן און • (י) דער קאַניג שטאַנד דען
 נאַכטן אויף אונד זאגטע צו זיינן האָף־
 בעדינטען, איך ווילל אייך זאָגען
 וואָז אַרם געגען אונד ווילל־ענו אַיזט:
 זיין וויססען דאַס וויר הונגערוואַטער
 האַבען דאַרום האַבען זיין דאַס לאַגער
 פּערלאַסען אונד זיך אויף דעם פּעלדע
 פּערשטעקט זיין דאַכטען געמליך:
 ווען זיין אַיז דער שטאַרט הערווי געהן
 ווירדען דאַן וואַללען וויר זיין לעבענדיג
 ערגרייפּען אונד אין דיין שטאַרט אַיין־
 דרינגען • (יא) אַינער פּאָן זיינען האָף־
 בעדינטען ערווידערטע אונד שפּראַך:
 מאַן קאַן דאָך פּינף פּאָן דענען זיין
 דער שטאַרט איברוינגעבליבען פּעלדע
 דאַראַן וואַגען; וואָרען זיין ביזדער
 דער מענגע ישראָל'ז גלייך דיין זיין
 דער שטאַרט איברוינגע בליבע, זאָ קאַניג־
 נען זיין אויך דערייניגען מענגע ישראָל'ז
 גלייך ווערדען דיין שאַן אומגעקאַממען
 זינד, וויר וואַללען אַלזאָ היין שיקקען
 אונד נאַכריכט אַינצידען • (יב) מאַן
 נאַם אַלזאָ צווייא רייטער וועלכע דער
 קאַניג נאָך דעם לאַגער אַרם שיקטע
 מיט דעם בעפּעהל געהט היין אום אַיז
 צו קונדשאַפּטען • (יג) זיין גינגען איהנען
 (דען אַרמיטרו) אַלזאָ ביז און דען ירדן
 נאָך, אונד פּאַנדען דען גאַנצען וועג
 פּאַלל פּאָן קליידערן אונד געראַטשאַפּ־
 טען וועלכע אַרם ביין

רש"י

הוציאו מה שבתוכם: (י) כי רעבים אכחנו • ותאכזם לנאת אל השלל ואל החמוץ: (יא) אשר
 נשארו בה • בתוך העיר שלא ימותו ברעב: אכזם ככל חמוץ ישראל אשר נשאר בה • אם נאמר
 מעוכבים הם שלא יתרגם ארם הרי הנס בעיר הזאת בסכנת הרעב כשאר כל חמוץ ישראל אשר
 נשאר בה ואם ימותו הנס ככל חמוץ ישראל אשר תמו ברעב: (יג) בהחפוז • במהרה לנוס:

באור

(ט) ויקרא השוערים, שוער העיר קרא אל השוערים והם הסוככים בלילה בעיר: (יא) הנם
 ככל

בייא דער אייל פערטיגען פלוצט פאן זיך געווארפען האטטע : אלו נון דיא באטען צורוק קאמען אונד ען דעם קאניגע בעריכטעטן : (יד) דא ליף דאז פאלק הינאווי אונד פלינדערטע דאז גאנצע לאגער ארס'ז . מאן בעקאם נון איין סאה פיינען מעהל פיר איינען שקל אונד צוויי סאה גערוטען אויך פיר איינען שקל וויא ען דער עוויגע פארהער געזאגט האט . (טו) דער קאניג בעשטעללעט דען אבערזטען דער איהם שטעטו בעגלייטעטע צור וואכע אים טהארע , דאז פאלק אכער צערדריקטע איהם אים טהאר דאס ער שטארב וויא דער גאטטליכע מאן זאלכען , אלו דער קאניג צו איהם הינאב גינג , פארהער פערקניגט האט . (טז) דען אלו דער גאטטליכע מאן דעם קאניג געזאגט האטטע : מארגען אום דיוע צייט ווירד צוויי סאה גערוטען פיר איינען שקל אונד איינע סאה פיינען מעהל אויך פיר איינען שקל אים טהארע שומדינ'ז צו בעקאמען זיין . (יז) דער אכערזטע אכער דעם גאטטליכען מאן דארויף ערווידערטע , ווען אויך דער עוויגע געטריידע פאם היממעל רענגען ליסע ווירדע דיועז מאגליך זיין ? דא שפראך יענער מיט דיינען אויגען ווירט דוא ען זעהען אכער ניכטו דאפאן געניסען ; (יח) אונד נון געשאהע ען איהם אויך זא ; דען דאז פאלק צערדריקטע איהם דאס ער שטארב .

בהחפזם וישבו המלאכים ויגידו למלך : (יד) ויצא העם ויכוו את מחנה ארם ויהי סאה סלת בשקל וסאתים שערים בשקל בדבר יהוה : (טו) והמלך הפקיד את השליש אשר נשען על ידו על השער וירמסוהו העם בשער וימת באשר דבר איש האלהים אשר דבר ברך המלך איו : (טז) ויהי כדבר איש האלהים אל המלך לאמר סאתים שערים בשקל וסאה סלת בשקל יהיה בעת מחר בשער שמרון : (יז) וישן השליש את איש האלהים ויאמר והנה יהוה עשה ארבות בשמים היהיה כדבר הוה ויאמר הנבא ראה בעיניך ומשם לא תאכל : (יח) ויהי לו בן וירמסו אתו העם בשער וימת :

במסוס קרי

רש"י

(טו) אשר נשען על ידו - אחריות כשנא לבית אלישע :

באור

ככל המון , שער הכתוב אמר למלך נקח חמשה סוסים ונשלחם לראות , כי מה לנו לחסון ימותו על ידי שונאינו , מה בכך היו הסוסים עד עתה כמותו המין ישראל אשר נשאלו בחיים , יהיו אכאן ולהבא כמותו המון אשר כנר תמו : (יז) עושה ארובות , כתרנו ואלו ה' טוחה כוונן ומקית עובא מן שמיא וכו' : החשופט

הפטרת אחרי מות

תרגום אשכנזי רפו

הפטרת אחרי מות

(וחוקאל כ"ב א' — ט"ז) ויש מפטירין אותה בסדר קדושים :

(א) ויהי דבר יהוה אלי לאמר : (ב) ואתה בן-אדם התשפט התשפט את-עיר הדמים והודעתה את כל-תועבתי : (ג) ואמרת בזה אמר אדני יהוה עיר שפכה דם בתוכה לכזא עתה ועשתה גלולים עליה לממאה : (ד) בדמד אשר-שפכת אשמת ובגלולך אשר-עשית ממאת ותקריבי ימך ותבוא עד-שנותיך על-בן נתתיך חרפה לגוים וקלסה לכל-הארצות : (ה) והקרבנות והרחקות ממך יתקלסו-בך

(א) דעו עוויגען ווארט ווארד מיר וויא פאלגט : (ב) מענשענוואהן ווילוט דוא דיא בלוטשולדיגע שטאדט ריכטען . ווילוט דוא זייא ריכטען אונד איהר איהרע שאנדטהאטען פארריקען ? (ג) זא זאגע , זא שפריכט דער עוויגע , א מייכעלמארדרישע גרוילאויזאויבענדע שטאדט ! דיין אונטערגאנג איזט נון דא . (ד) דורךדיינע בלוטפערגיטונגען איבער-הייפטעזט דוא דייך מיט זינדען, דורךדיינע אוונגעאיכטע גריילען וואורדעזט דוא גאנצליך פער-אונררייניגט, נון נאָהרען זיך העראַן דייע לעצטע טאָגע , דאָז ענדע דייער יאהרע האַזט דוא נון עררייכט ; צום שפאַט אללער פאַלקער ווערדע איד דייך מאַכען , צום האָהנגעלאַכטער אללר לאַנדער . (ו) נאָהרע אונד ענט-פערנטע ווערדען דייך שעלטען : בע-ריכטיגטע אונרריינע , אונדויל שטייפטרין ! זיהע

ממאת השם רבת המהומה : הנה

רש"י

(א) ויהי דבר ה' אלי לאמר : (ב) התשפט את עיר הדמים . ירושלים : והודעתה מפיק ה"א והודעת אותה : (ג) עיר שפכת דם בתוכה לבא עתה . הרי זה מקרא מסורס וזהו פירושו עיר שפכת דם בתוכה אמר ה' להים לבא עתה : ועשתה גלולים כמו ואשר עשתה גלולים וגו' : (ד) עד שנותיך גזירת וטובתם בנימטריא שאמר משה : וקלסה . דבה שהכל כדברים בך פרלרין בלע"ז (כבר מפורש ראשית ל"ז ב') יתקלסו בך ומה היא הקלסות עמאת השם זו היא שמאת את שמה שהיו נקראים עם קדוש בניס ליוזרם וגרעו עכמס

באור

(ב) החשפוט החשפוט , הכפל לחוק הענין : והודעתה , מוסב למעלה ושעורו אם תרצה לשפוט את עיר הדמים ולהודיע אותה את תועבותיה . וי"מ שהוא מתשובת התנאי אם תרצה לשפוט אותה או תודיע לה את תועבותיה : (ג) וקלסה , דבה שהכל כדברים בך פרלרין בלע"ז ובל"א (גרעדי) : (ד) טמאת השם , כלומר זאת היא הקלס' אשר יתקלסו בך כי יקראו אחריך עמאת השם רבת המהומה : (ו) הנה נשיאי ישראל , אמר מד מן חכריא שכך פרושו בך בחרו לנשיאי ישראל כפי זרועם , כלומר כל עוד שראו איש זרוע , היו נוסרים אותו לנשיא (3)

(ו) הנה נשיאי ישראל איש
 לורעו היו בך למען שפקד-
 דם: (ז) אב ואם הקלו בך לגור
 עשו בעשק ברחובך יתום
 ואלמנה הזנו בך: (ח) קדשי
 ביות ואת שבתתי חללת:
 (ט) אנשי רכיל היו בך למען
 שפקדום ואלההרים אכלו
 בך זמה עשו בתוכך: (י) ערות
 אב גלה בך טמאה הנדה ענן
 בך: (יא) ואיש ואת אשת
 רעהו עשה תועבה ואיש את
 בלתו טמא בזמה ואיש את
 אחתו בתאביו ענה בך:
 (יב) שחר לקח בך למען
 שפקדום נשך ותרביית לקחת
 ותבצעי רעיך בעשק ואתו
 שכחת

(ו) זיהע דיא גראזטען טיראנגען וינד
 אין דיר צו פירומען ישראל'ז גע-
 וואהלט, אום דיינען בלוטדורחט גור
 עהער צו שטיללען: (ז) אין דיר פער-
 אכטעט מאן פאטער אונד מוטטער,
 אונטערדריקט רייכריש דען פרעמדען,
 הינטערגעהט וואיזען אונד וויטוען.
 (ח) ענטווייהעט מיינע הייליגטהימער,
 אונד פערשכעהט מיינע רוהעטאגע.
 (ט) אין דיר אונטערהאלט מאן פער-
 ליימדער דען מייכעלסארה דאדורך
 אויז צו איבען, אויף דען בערגען ווערדן
 דען גאטצען צו עהרען געשמויסט.
 קיינע שאנדטהאט בלייבט אין דיינער
 מיטטע אונטערלאסען: (י) שאם דען
 פאטער ווירד געבלאזט, בעשל אפען
 דאן אכגעוואנדערטע ווייב. (יא) און-
 צוכט מיט דען נאכטען פרויה גע-
 טריכען; דיא שוויגערטאכטער הורד
 בוהלשאפט ענטערהרט; יא אין דיר
 נאטורצייכטיגט זאגאר דער ברודער
 זיינע לייבליכע שוועזטער. (יב) אין
 דיר ניממט מאן בעשטעכונג בלוט צו
 פערגיסען, דוא ניממט ציינען
 אונד איכערשום, בערויכונט דיינען
 נאכטען הורד אונגערעכטיגקייט,
 א

רשי

עצום להקרות עם טמא שפתיים: (ו) איש לורעי: כל דאליס גבר: (ז) אב ואם הקלו בך:
 כל התועבות שבפרשת קדושים תהיו שהתהירו עליהם נמנו כאן: (ח) קדשי ביות: ולא כש
 שאמרתי לרצונכם תזבחו: (ט) ואלה ההרים אכלו בך: ובטוריה פלחו בך לטעותא: זמה:
 עכות של השעה: (יב) ותבצעי רעיך בעשק: העשרת את אלהיך בעשק שעסקת ען העניים
 לזן

באור

לנשיא, וכל זאת למען שיכלו לשפך דם יותר: וכן תרגומתי: (ט) ואל ההרים, כמו על
 ההרים ושם אכלו לכבוד פסיליהם, ויונתן תרגם לפי הכוונה ובטוריה פלחו בך לטעותא:
 זמה עשו, הוא דרך כלל לכל הערות ואחרי כן פרט קנתם (מרד'ק): (יג) והנה הבחוי
 כפי, דרך משל כאדם המנער על דבר שמכה כף אל כף: ויונתן תרגם רחוק ען הכוונה
 באמרו

הפטרת אחרי מות

תרגום אשכנזי רפח

שִׁכַּחְתָּ נָאִם אֲדֹנָי יְהוִה :
וְהִנֵּה הִכִּיתִי בְפִי אֶל־בָּצֵעְךָ
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְעַל־דָּמְךָ אֲשֶׁר
הָיָה בְּתוֹכְךָ : (יד) הֵי עֲמֹד לְבָבְךָ
אִם־תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לִימִים אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוִה
דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי : (טו) וְהִפְצֹתִי
אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וּוְרִיתֶיךָ בְּאַרְצוֹת
וְהִתְמַרְתִּי טַמְאֹתֶיךָ מִמֶּךָ :
(טז) וְנַחֲלֶתָ בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם
וַיִּדְעֶתָ כִּי־אֲנִי יְהוִה :

הפטרת קדושים

(עמוס ט' ז') ויש מפטירין אותה לפ' אחרי מות :

(א) הֲלוֹא כִבְנֵי כְשִׁיִּים אַתֶּם
לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל נָאִם־
יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֲלִיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים
מִכַּפְתּוֹר

רש"י

לשון אחר ותבטעי לשון גזל כמו ובוטע בך כאן ה' וכה פתרונו ותגזלי לרעך בעושק : (יג) הכתי כפי . בעקת ווי וקויה : על בצעך . כאן למדנו שהגזל קשה מן הכל שעליו נתחטס גזר דין : (יד) אשר אני עושה אותך . פועל לך כפעלך : (טו) והתימותי . וכליתי : (טז) ונחלת בך : תתחלתי בעמך על מה שעשית :
(א) הלא כבני כשׁיים אתם לי . למה חונכתי מלהפרע מכס אחרי אשר אינכם שנים אלו הלא טן בני כח באתם כשאר אומות ככושׁים אשר נדמיתם להם כענין שכאמר היהסוד כושי עורו כך אתם תוכלו להטיב . הלא בטובתי תחלת בחרי בכס היא הוצאה שהוצאתי אתכם

באור

באמרו והא איתיתי פורענתא עלך וכו' : (טז) ונחלת , ענינו חלול :
(א) הלא כבני כושׁיים , הנה נבואה נאמרה על מלכות אפרים , לפי שעבדי עבודה זרה היו . לכך אמר אתם עשׁים מעשי בני כוש , שאינם מכירים אותי : הלא את ישראל , בלשן

אן מיד אבער דענקוט דוא ניכט שפריכט דער דזערר דער עוויגע .
(יג) א וויא שלא צוע איד דיא האנדע צוזאמען וועגען דיינער אויגעאייבען פֿרעוועל־טראַטען , וועגען דעו און־שולדיגען בלוט דאז און דיינער מיסטע פֿלייסט . (יד) ווירד דיין דזערץ נאָך שטאַנדהאַפֿט בלייבען , דייע האַנדע נאָך קראַפֿט פֿיהלען און דען טאַגען ווען איד זאָ מיט דיר פֿערפֿאַהרע ? איד דער עוויגע שפּראַך עז אונד ווערדע עז אויך פֿאַלל־ציהען . (טו) אונטער נאַציאָנען ווערדע איד דיק צערשטריען , דיק אומהער ווערפֿען און דיא לאַנדער דאַס דייע אונרוינהייט פֿאַן דיר אויף־האַרע . (טז) דוא ווירזט אַל־ודאַן און דיר זעלבסט פֿאַר דען אַויגען דער נאַציאָנען העראַכגעווירדיגט זיין , אונד ערקעננען דאַס איד דער עוויגע וויא .

הפטרת קדושים

(א) ווארליך איהר זייד מיר וויא דיא קינדער מושיים געווארדען ישראל ! איזט רים ישראל דאז איד אויז מצרים הערויף געפֿיהרט האַבע ? אָדער זינד עז דיא פֿלשתיים אויז

איש
שפך
לפר
תום
דשי
ת
למען
אכלו
ערוה
ענר
שת
את
את
קד
מען
קחת
את
ת
(א)
לך
לכש
זמה
ענינים
פן
(ב)
על
ותא
דביתו
בכונת

מִכְפָּתוֹר וְאַרְס מְקִיר : (ב) הַיְהוּה
 עֵינַי וְאֲדַנִּי יְהוּה בְּמַמְלַכְהוּ
 הַחֲטָאָה וְהַשְּׂמִדָתִי אֶתְהָ מֵעַל
 פְּנֵי הָאָדָמָה אֶפְס כִּי לֹא
 הַשְּׂמִיד אֶשְׂמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב
 נְאֻם יְהוּה : (ג) בֵּית הַיְהוּה אֲנֹכִי
 מִצִּוְהָ וְהַנְּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם אֶת
 בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּאֲשֶׁר יִנְעוּ בְּכַבְרָה
 וְלֹא־יִפּוֹל צִרּוֹר אֶרֶץ :
 (ד) בְּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חֲטָאֵי עַמִּי
 הַיְאֻמִּים לֹא־תִגִּישׁ וְתִקְדִים
 בְּעַד־נֹו הַרְעָה : (ה) בַּיּוֹם הַהוּא
 אֶקִּים אֶת־סֶכֶת דָּוִד הַנִּפְלֶת
 וְגִדְדֶתִי אֶת־פְּרִצֵיהֶן וְהִרְסֶתִי
 אֶקִּים וּבְנִיתִיהָ בַיּוֹם עוֹלָם :
 (ו) לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית
 אֲדוֹם וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא
 שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם יְהוּה עֲשֵׂה

אויז כפתור אונד ארס אויז קיר !
 (ב) דאז שטראפענדע אויגע דעז עוויגען
 אבער , שויעט אויף דיא פערברעכ-
 רישע רעגירונג, איך ווערדע זיא פער-
 ניכטען, פאן דזעס ערדרייכע הינוועג,
 דאז הויז יעקב אבער ווערדע איך ניכט
 גאנצליך פערניכטען , שפריכט דער
 עוויגע . (ג) דען זיהע ! איך האבע עז
 בעשלאסען, דאס איך דאז הויז ישראל
 אונשטאט מאכען ווילל, אונטער אללען
 פאלקערן , זא וויא מאן זין איינער
 זיכע עטוואז העפטיג ריטטעלט , אונד
 דעננאך ניכטו אויף דיא ערדע פאללט .
 (ד) דורכ'ז שווערסט זאללען אללע
 פערברעכער מיינען פאלקען אומקאמ-
 מען, דיא דא שפרעכען : דאז אונגליק
 טריפט אונד עראיילט אונז ניכט .
 (ה) אלודאן ווערדע איך דיא פער-
 פאללנע דייטטע דוד'ז ווידער אויף-
 ריכטען, איהרע ריסע פערציינען, דאז
 איינגעשטירצטע ווידער אויפשטעללען,
 אונד ווערדע זיא ווידער ערבויען וויא
 פארמאלו . (ו) דאמיט זיא דען איבר-
 רעזט פאן אדום, וזיא אויך דיא איבריגע
 פאלקער פערזאגען, וויל זיא נאך
 מיינעם נאמען גענעננט ווערדען . זא
 שפריכט דער עוויגע , דער דיווען
 פאלפיהרען

זאת

רשי

אחכס מארן מזרוס ומב לי בכך אף פלשמים כך הוצאתי מכפתור כשצאו כפתורים על העוים
 בענין שכאמר והעוים היושבים בחצרים עד עזה וגומר כשצונו בני עזה ושאר סרני פלשמים
 תחתיים והוצאתים מידם ואף על פי כן לא עשיתי' לי לעם : וארס מקיר . וכן אני עתיד להעלו'
 את ארס מקיר שיגלם שם סנקריז ולקץ הימים כשתבטל מלכות אשור יצאו : (ב) והשמדתי
 אותה . הממלכה הם בית יהוא אבל בית יעקב לא אשמיד : (ג) כי הנה אנכי מניחה להגלותם
 ולהביעם בכל הגוים הנעה רבה ויתירה כאשר ינוע שטורין בכבר' לאשר שפלו ממנו סובין
 הדקין וכותרו הגסין שאין יכולין לזאת ואז המנענע מנענע בכל כחו : ינוע . על ידי אחר ולא
 יתכן לקרות ינוע שהוא דבר הנע מאליו : (ד) לא תגיש ותקדים בעדיכו הרעה . בשביל עוביכו
 לא תמהר הרעה לגשת ולנא : (ה) ביום ההוא . אחרי צא עליהם כל אלה יבא יום ההוא
 המוכן

באור

בלשון תימה : העליתי , כמו אשר העליתי , כלומר האם אתם ישראל אשר העליתי , או אם
 שם פלשמים או ארס , חוכר אלו לפי שהם קרובים לארץ : (ב) הנה עיני ה' , והכובו הנס
 עין

הפטרת קדושים

תרגום אשכנזי רפט

זאת: (ו) הנה ימים באים נאם
יהוה ונגש חורש בקוצר ודרכ
ענבים במושב הורע והטיפו
ההרים עסים וכל הגבעות
תתמוגגנה: (ח) ושבת את
שבות עמי ישראל ובנו ערים
נשמות וישבו ונטעו כרמים
ושבתו את יינם ועשו גנות
ואכלו את פריהם:
(ט) ונטעתים על אדמתם ולא
ינתשו עוד מעל אדמתם אשר
נתתי להם אמר יהוה אלהיך:

פחה בס"פ

הפטרת אמור

(יחזקאל מ"ד ט"ו)

(א) והכהנים הלויים בני
צדוק אשר
שמרו את משמרת מקדשי
בתעות

רש"י

פאל פיהרען ווירד . (ו) עז ווערדען
צייטען קאממען, שפריכט דער עוויגע,
ווא דער שניטטער אויף דען פפליגער,
דער טרויבען טרעטער (ווינצער) אויף
דען זעעמאן שטאסען ווירד; פאן דען
בערגען ווירד זיסען טרייפעלן, אונד
דיא היגעל ווערדען צו צערפלויסען
שיינען . (ח) איך ווערדע אלודאן
מיין פאלק אויס דעם עלענדע
פיהרען, זיא ווערדען דיא פעראדטע
שטאדטע ווידער אויפבויען, אונד זיא
בעוואהנען, וויינבערגע פפלאנצען,
אונד איהרען וויין טרינקען, גארטען
אנלעגען, אונד איהרע פריכטע גע-
ניסען: (ט) איך ווערדע זיא אויף
איהרעם ערדבאדען איינפלאנצען,
דאס זיא ניא ווידער אויז דעם לאנדע,
דאן איך איהנען איינגעגעבן, פער-
שטאסען ווערדען זאללען . שפריכט
דער עוויגע דיין גאטט .

הפטרת אמור

(א) דיא פרויטער אונד לעוויטען
קינדער צדוק' דיא דיא בע-
וואכונג מיינען הייליגטהומו הילטען
וואהרנד

המוכן לגאולה ובו אקים סוכת דוד הנופלת מלכותא דבית דוד: (ו) למען יירשו . ישרא את
שארית אדום ואת כל הגוים כי נקרא שמי עליהם אשר כמו כי: (ז) ונגש חורש בקוצר . והשיג
דיש את בניר ובניר ישיג את זרע לא יספיקו לחרוש עד שיבא הקציר ולא יספיקו לבזור עד
שיבא עת הורע: תתמוגגנה . יתפלחון תירגס יונתן קרקע עבודה מתמוגגת בבא גשמים:
עסים . יין טוב ומתוק:
(א) והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו וגומר . בתעות . קאשא"טאר"ר בלע"ז
(ובדפוס משנת רע"ח . כדפס קאכדילש ארר"כט . והוא קאכ"ד איל"ו
ערכנעט

באור

עין ה' אל יראו . והניעותי, הטעם וננוים ההם לא תרגיע: (ג) ולא יפול, פירושו עם
כל זה לא יפול: (ז) ונגש חורש, כמו והשיג לכס דיש את בניר: עסים, שם כולל לכל
משקה, אם הם מענבים או משאר פירות וכן תרגומו: תתמוגגנה, נראים מרוב חלב שזכ
עליון מהזאן כאלו הם נמוגים:

בתעוזת בני ישראל מעלי המזה
 יקרבו לי לשרתני ועמדו לפני
 להקריב לי חלב ודם נאם אדני
 יהוה: (ב) המזה יבאו מקדשי
 והמזה יקרבו אל שרתני
 לשרתני ושמרו את
 משמרתני: (ג) והיה בכואם
 שערי החצר הפנימית בגדי
 פשתים ילבשו ולא יעלה
 עליהם צמר בשרתם בשערי
 החצר הפנימית וביתה:
 (ד) פארי פשתים יהיו על
 ראשם ומכנסי פשתים יהיו
 על מתניהם לא יחגרו ביוע:
 (ה) ובצאתם החצר החיצונה
 אל החצר החיצונה אל העם
 יפשו את בגדיהם אשר המה משרתים כם והניחו

וההרענד דעם ישראל פאן מיר אב
 טרינג וואר, זאלל העראן נאהען מיר
 צו דינען אונד פאר מיר שטערען,
 אונשליט אונד בלוט פאר מיר צו אפפערן,
 שפריכט דער דזערר דער עוויגע.
 (ב) זיא קאממען אין מיין הייליגטהום
 נאהרען זיך מינעם טישע מיר צו דינען,
 אונד בעאבאכטען מינע פערארדנונג.
 (ג) ווען זיא אין דאן טהאר דעו אינע
 נערן האפן איינגעהן קליידן זיא זיך
 אין ליינען געוואנד ברינגען קיינע וואללע
 אויף זיך ווען זיא מיר אין דען פפארטן
 דעו אינערן האפן אונד אים טעמפעל
 דינען. (ד) איינען ליינען בונד טראגען
 זיא אויף איהרעם הויפטע, ליינענע
 ביינקליידער אויף איהרען לענדן,
 אונד זאללען זיך מיט קיינעם שווייס
 באנדע גורטען. (ה) ווען זיא אין דען
 אייסערן האף הינאווינגען, אין דען
 אייסערן האף נעמליך צו דעם פאלקע,
 ציהען זיא דיא קליידער אין דען זיא
 מיר דינען אויף, אונד לעגען זיא גידער
 אין

רשי

ערכ"עט. בל"א ח"ט זיא אירשען. פאלשע מייטנען האטן: (ג) א שערי החצר הפנימית
 לפני ולפנים ציוס הכסורים: ולא יעלה עליהם צמר. תכלת שהיה צמיעל ובאבנט לא ילבנט
 ציוס הכסורים נעבודת פנים: וכיתה ולפנים: (ד) פארי קאפיי לאש בלע"ו (כמו
 שאפע לליע. בל"א הויבן מיטען): ולא יחגרו ביוע. שניט בכרייתא אין חוגרין במקום
 שמועין לא למעלה מאכיליהם ולא למטה ממתניהם שהיא מקום זעה אכל"א שזי"רא בלע"ו
 (בל"א אין שווייס). לשין אחר אסרה התורה לכהנים מלבושי צמר כי הצמר מויע הגוף ומויע
 את הבשר: (ה) אל החצר החיצונה אל החצר החיצונה. לפי שהיה מדבר בהיכל לפני ולפנים
 וקראם חצר הפנימית ואכלס יש לו לקרות עזרת ישראל חצר החיצונה לכך הוצרך לכסול שתי
 פעמים לומר שעל עזרת נשים הוא אומר מקום שכל ישראל נכנסין: והניחו אותם בלשכות
 הקדש. כמו שאמר משה רבינו ע"ה ופשת את בגדי הכהן אשר לבש והניחם שם: ולא יקדשו את
 העם

באור

(ד) ביוע, פירש בגד העשוי לקבל הזיעה במקום הזיעה: (ה) ולא יקדשו, שלא יקדשו
 אותם כנגעם בהם כנגדי כהול' כי אם יגעו העם כנגדיהם שהם קודש ידמה שהם קדוש'
 כמותם

אֹתָם בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ וּלְבָשׁוּ
 בְּגָדִים אַחֲרָיִם וְלֹא יִקְדָּשׁוּ
 אֶת הָעַם בְּבִגְדֵיהֶם: (ו) וְרֹאשׁוֹ
 לֹא יִגְלָחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ
 כְּסוּם יִכְסֶמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:
 (ז) וְגִין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן
 בְּבֹאֵם אֶל־הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:
 (ח) וְאֶל־מִנְהַ וְגִירוֹשָׁה לֹא־יִקְחוּ
 לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלֹת
 מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה
 אֲשֶׁר־תִּהְיֶה אִמְנָה מִבְּהֵן יִקְחוּ:
 (ט) וְאֶת־עַמֵּי יוֹרוֹ בֵּין קֹדֶשׁ
 לְחָל וּבֵין טָמֵא לְטָהוֹר יוֹדִיעַם:
 (י) וְעַל־רִיב הַמִּזְבֵּחַ יַעֲמִדוּ
 לְשֹׁפֵט בְּמִשְׁפָּטֵי וּשְׁפָטוּהוּ
 וְאֶת־תּוֹרֹתַי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
 מוֹעֲדַי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי
 יִקְדָּשׁוּ: (יא) וְאֶל־מַת אָדָם לֹא
 יָבֹא לְטָמְאָה כִּי אִם־לְאָב
 וּלְאִם וּלְבֵן וּלְבַת לְאָח וּלְאֵחוֹת

אין דער קאמער דען הייליגטהומן אונד
 ציהען זיך אנדרע קליידער אן דאמיט
 זיי דאן פאלק ניכט הורך איהרע
 קליידער ווייהען. (ו) איהר הויפט זאללען
 זיי ניכט שעהרען, און דאן האר
 ניכט ווילד וואכען לאסען, זאגדערן
 פערשניידען זאללען זיי איהר הויפט
 האר. (ז) ניאמאנד פאן דען פריזטערן
 דארף וויין טרינקען ווען זיי אין דען
 אינערן האף איינטרעטן. (ח) וויטווע
 אונד פערשטאסנע דירפען זיא ניכט צו
 פרויאען נעהמען, נור יונגפרויאען אויז
 דעם הויזע ישראל? קאננען זיא הייא
 ראטרוען, איינען פריזטערן וויטווע
 קאננען זיא אבער הייראטהען. (ט) מיין
 פאלק זאללען זיא אונטערריכטען וואן
 הייליג אונד ניכט הייליג זייא, איהם
 קינדטהון וואן ריין אונד אונריין זייא.
 (י) אין שטרייטזאפען זאללען זיא נאך
 מיינעם רעכט אורטהיילען אונד שליכט
 טען, מיינע לעהרען אונד געזעטצע
 פיר אללע פעזטע זאללען זייא בע
 אבאכטען אונד מיינע רודעטאגע
 הייליגען. (יא) בייא קיינעם מענשען
 לייכנאם דירפען זיא קאממען דאס זיא
 ניכט אונריין ווערדען, אויזגענאממען
 בייא פאטער, מוטטער, זארהן,
 טאכטער, ברודער אונד שוועסטער
 דיא

ישפועהו קרי

למשפט קרי אשר

רש"י

העם • תרגום יונתן ולא יערבון עם עמא בלבושיהון כלומר לא יגעו א העם בבגדיהם הקדושים
 שאין חול טהורים אכל בגדי הקודש: (ו) וראשם לא יגלחו • להעביר את כל השער: ופרע לא
 ישלחו • גדול שער לא ירבו: כסוס יכסמו • ככוסמת הוא סדורין בצבולת ראשו של זה כגד
 עקרו של זה כך שמעתי משמו של רבי נחמיה זכ"ל ויתכן לפרשו לשון מדת דבר האזה לא גזיזת
 ראש ולא גדול שער אלא במדה שזה אמו"ליר בלע"ז (מלה נשאת • שטומכן • אבשפיזין) •
 (ז) ככאס אל החצר הפנימי • אל ההיכל: (ח) כי אס בתולות יקחו • הכהנים הגדולים
 אכל יש מן הכהנים אשר יקחו את האלמנה כגון הדיוטין והיו מכהן יקחו יש מן הכהנים שמתריין
 באלמנה

באור

כעתס: (ו) ופרע לא ישלחו, לא יגדלו את השער בלי סדר לזה נקרא פרע מלשון בפרוע
 פרעות

דיא ניה פֿעררהיראטעט וואָר דירפֿען
 זיא זיך פֿעראונרייניגען . (יב) נאָך זיינער
 רייניגונג צאָהלט ער זיבען טאָגע .
 (יג) אונד אַם טאָגע ווען ער אין דאָן
 הייליגטהום אין דען אינערן האָף טריט
 אַום אים הייליגטהומע זיינען דינוט צו
 טרוון אָפֿפֿערט ער זיין זינדעאָפֿפֿער ,
 זאָ שפּריכט דער דערר דער עוויגע .
 (יד) דים זיין איהר ערבטהייל איד
 נעמליך בין איהר ערבטהייל , קיין
 איגענטהום זאָלל איהגען געגעבן ווערן ,
 איד בין איהר איגענטהום . (טו) דאָן
 שפּיין-אָפֿפֿער זינד-אָפֿפֿער אונד שולד-
 אָפֿפֿער זאָללען זיא פֿערצעהרען , אונד
 אַללעז באָ-גוט אין ישראל געהאַרט
 איהגען . (טז) דאָן ערוטע פֿאָן אַללעם
 פֿרייהצייטיגען אונד דייא העבע פֿאָן
 אַללעם , געהאַרט דען פּרויטערן אויך
 זייערו טייגו ערוטלינג געבט איהר
 דעם פּרויטער אויף דאָס זעגען זיין
 אייערם הויזע רוהע : (יז) אַללעז אום-
 געפֿאַלנע אונד צערריסנע זאָ וואָהר
 פֿאַם געפֿליגעל אַלז פֿאַם פֿיהע דירפֿען
 דיא פּרויטער ניכט געניסען .

אֲשֶׁר לֹא הִיטָהּ לְאִישׁ יִשְׁמָאוֹ :
 (יב) וְאַחֲרֵי טַהֲרָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים
 יִסְפְּרוּ לוֹ : (יג) וּכְיוֹם בֹּאוֹ אֶל-
 הַקֹּדֶשׁ אֶל-הַחֹצֵר הַפְּנִימִית
 לְשֵׁרֵת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
 נָאם אֲדַנִּי יְהוָה : (יד) וְהִיטָהּ
 לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי גַחֲלָתִים
 וְאַחֲזָה לֹא-תִתְּנֵנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל
 אֲנִי אַחֲזָתִים : (טו) הַמִּנְחָה
 וְהַחֹטָא וְהָאֵשֶׁת הַמָּוָה יֹאכְלוּ
 וְכָל-חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה :
 (טז) וְרֵאשִׁית כָּל-בְּכוֹרֵי כָל
 וְכָל-תְּרוּמַת כָּל מִבְּלֵ
 תְּרוּמַתֵיכֶם לְבָהֳנִים יִהְיֶה
 וְרֵאשִׁית עֲרִיסַתֵיכֶם תִּתְּנוּ
 לְבָהֵן לְהַגִּיחַ בְּרֵכֶה אֶל-בֵּיתִי :
 (יז) כָּל-נְבִלָה וּמְרֻפָּה מִן הָעוֹף

מִן-הַבְּהֵמָה לֹא-יֹאכְלוּ הַבְּהֵנִים : ויאמר

רש"י

באלמנה * מזאתי : אשר תהיה אלמנה * גמורה פרט לגרושה אף על פי שפנויה היא אסורה
 אף להדיוט : (יב) ואחרי טהרתו * אשר פרישתו מן המת כך שנויה במועד קטן : (יג) וכיום
 בכו * תחלה א הקודש להתמקד לעבודה יקריב חטאתו זו עשירית האיפה שלו כך שנויה במועד
 קטן שהכהן הדיוט טעון עשירית האיפה כיום סינוכו כענין שנאמר זה קרבן אהרן וכיוו ונאמר
 וכמו שמפורש במוסכת מנחות : (יד) והיתה להם * הטהונה לנחלה : (טו) חרס * לשון קדש
 וכן כל לשון חרמה שהיא על הקדש : (טז) להגיש * אטושי'ר בלע"ז (כמו אטאס"ע"י בל"א
 זו לעגן * זו שטעללן * וכן פי' רש"י ושעיה' ב' כ"ו) כמו ונתן בכל גבול מצרים : (יז) כל נבלה
 ומרפה וגומר * לפי שהותרה להם מליקת חטאת העוף שהיא נבלה ומרפה הותרה להזכיר על
 שאר נבלות ומריפות כך פירשו רבותינו :

באור

פרעוח : כסום , כן נקרא חתוך השער לסדרו על הראש והוא נגד פרע : משפט

(ירמיה סי' ל"ב — ו')

(א) וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִי הָיָה
דְּבַר יְהוָה אֵלַי

לֵאמֹר: (ב) הִנֵּה חֲנַמְאֵל בֶּן־

שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר

קָנִיתִי לְךָ אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר

בְּעִנְתוֹת כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַגְּאֹלָה

לְקָנוֹת: (ג) וַיָּבֵא אֵלַי חֲנַמְאֵל

בֶּן־דָּדַי בְּדַבַּר יְהוָה אֶל־חֲצֵר

הַמְּטָרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קָנִיתִי נָא

אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת אֲשֶׁר

בְּאַרְצָךְ בְּנִימִין כִּי לְךָ מִשְׁפַּט

הַיְרֵשָׁה וְלֹךְ הַגְּאֹלָה קָנִיתִי לְךָ

וְאָדַע כִּי דְבַר יְהוָה הוּא:

(ד) וַאֲקַנֶּה אֶת־הַשְּׂדֵה מֵאֵת

חֲנַמְאֵל בֶּן־דָּדַי אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת

וְאֲשַׁקְלֶה לּוֹ אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה

שֶׁקֶלִים וְעִשְׂרֵה הַכֶּסֶף:

(ה) וַאֲכַתֵּב בְּסֵפֶר וַאֲחַתֵּם

(א) ירמיה שפראך : מיר וואַרד דאָן
וואַרט דען עוויגען אַל־וַאֲ:

(ב) זיהע חנמאל דייען אַהיימו שלם?
זאָהן ווירד צו דיר קאַממען אונד

שפרעכען : קויפע דיר מיין פֿעלד
וועלכען צו ענחוח ליגט ; דען דוא האַזט

דאָן רעכט דער אַנפֿערוואַנדשאַפֿט ען

צו קויפען . (ג) דאָ קאַם מיינען אַהיימו

זאָהן חנמאל אויף דען האַף דען גע=

פֿאַנגניס צו מיר ווייז דער עוויגע גע=

שפראַכען האַטטע ; אונד זאַגטע צו מיר :

קויפע דיר דאָך מיין פֿעלד וועלכען צו

ענחוח אים לאַנדע בנימן ליגט ; דען

דוא האַזט דאָן ערבֿ־אונד פֿערוואַנד=

שאַפֿטו רעכט , קויפע ען דיר ! דאָ איך

נון מערקטע דאָס ען דער וויללע דען

עוויגען ווייז . (ד) זאָ קויפֿטע איך דאָן

צו ענחוח ליגענדע פֿעלד פֿאַן מיינען

אַהיימו זאָהן חנמאל , אונד וואַג איהם

דאָן זילכער דאַפֿיר צו (געמליך) זיכען

שקלים אונד צעהן זילבערשטיקע .

(ה) איך פֿערשריב ען אין איינעם

בריפע פֿערוויגעלטע איהן . נאָם צייגען

דאָצו אונד וואַג פֿאַר איהנען דאָן

זילכער

(א) וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִי הָיָה דְּבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (ב) הִנֵּה חֲנַמְאֵל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ לֵאמֹר קָנִיתִי לְךָ אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת כִּי לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֵשָׁה וְלֹךְ הַגְּאֹלָה קָנִיתִי לְךָ וְאָדַע כִּי דְבַר יְהוָה הוּא: (ד) וַאֲקַנֶּה אֶת־הַשְּׂדֵה מֵאֵת חֲנַמְאֵל בֶּן־דָּדַי אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת וְאֲשַׁקְלֶה לּוֹ אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעִשְׂרֵה הַכֶּסֶף: (ה) וַאֲכַתֵּב בְּסֵפֶר וַאֲחַתֵּם

במאזנים

רש"י

(א) ויאמר ירמיהו וגו' - לא לדקיהו אמר כן לא פירש הכתוב למה כלאו וסוד לדיבורו הראשון לפרש מה הדבר אשר היה ש' ירמיהו: (ב) בא איך' על פי הדיבור: את

באור

(ב) משפט הגאולה, השם גאולה הוא שם המקרה (אנשטראקטו), וממנו מופשט השם המצטרף גיט (אנשטראנדער, בלועםפריינד) ועיין בבאור למגלת רות מר' אהרן האללי (נ' כ'): (ג) חצר המטרה, הוא בית הכלא: ואדע, הו"ו מהפך העתיד לעבר כי ירמיה ידע על פי הדבור שקנמאל יבוא איו, והרגיש עתה שרצונו ה' היא לקטות השדה: (ה) ואכתוב בספר ואחזום, כתנתי דברי המקנה בספר, ואח"כ קתמתי הספר בקותם: (ו) ואקח

אח

73 I

עג א

(2)

זילכער אין גוינער וואגע • (ו) איד
 נאם דען קייפברוף נעמליך וף וואהל
 דען , וועלכער (נאך געזעטן אונד גע-
 ברויך) פֿערויגעלט וואר אלו דען און-
 פֿערויגעלטען • (ז) איד נאכ דען קייף-
 ברויף דען ברויך וואהן נרויה וואהן מחסיה
 אין געגענווארט מיינען פֿריינדען חנמל
 אונד דער אין דען קייפברוף אונטער-
 שריכען צייגען און פֿאר דען אויגען
 אללער יהודים וועלכע אים האפע דען
 געפֿאנגניס וואסען • (ח) אין אידרעם
 ביאזויין נאכ איד דעם ברויך פֿאלגענדען
 בעפעהל : (ט) זף שפריכט דער עוויגע
 צבאות דער נאטט ישראל : נים דיזע
 בריפע , דיזע קייפברויפע נעמליך זף
 וואהל דען פֿערויגעלטן אלו דען און-
 פֿערויגעלטען אונד לעגע זיא אין איין
 אירדנען געפֿאס דאמיט זיא לאנגע
 צייט בלייבען מאגען • (י) דען זף שפריכט
 דער עוויגע צבאות דער נאטט ישראל :
 זיא ווערדען זיך אין דיזעם לאנדע נאך
 הייזער , פֿעלדר , אונד וויינבערגע קייפֿן •
 (יא) נאךדעם איד דעם ברויך וואהן
 נרויה

ושרות וכרמים בארץ הזאת :

במאונים : (ו) ואקח את ספר
 המקנה את החתום המצוה
 והחקים ואת הגלוי : (ז) ואת
 את הספר המקנה אל ברויך
 בן נרויה בן מחסיה לעיני
 חנמאל דדי ולעיני העלים
 הכתבים בספר המקנה לעיני
 כל היהודים הישבים בחצר
 המטרה : (ח) ואצוה את ברויך
 לעיניהם לאמר : (ט) כה אמר
 יהוה צבאות אלהי ישראל לקוח
 את הספרים האלה את ספר
 המקנה הזה ואת החתום ואת
 ספר הגלוי הזה ונתתם בכלי
 חרש למען יעמדו ימים רבים :
 (י) כי כה אמר יהוה צבאות
 אלהי ישראל עוד יקנו בתים
 ואתפלל אליהו אחרי

רש"י

(ו) את ספר המקנה שטר המכירה : ואת החתום וגומר עס סתיומת כשהוא חתום כדת
 ומוק : ואת הגלוי שהחוק בבית דין על פי עדיו וכתבו וחתמו הדיינין אשרתא דדייני הוא קיום
 השטרות לעשות הדבר גלוי ומפורסם סן ימותו העדים ורבותינו פראו לענין גט פאט וויקוסר
 בבבא בתרא : (ז) לעיני חנמאל דודי ועד עכשיו קראו בן דודו שחא שנים היו ואס אין זאת
 לא ידעתי מהו ויש טעם לומר דודו וכן דודו היה חנמאל לירמיה כען ראובן כשא את כת שבען
 אחיו וילדה לו יואל וכבר הוליד שבען ימין הרי ימין דודו לישאל סכן אחי אשר הוא וגם בן
 דודו שהוא בן שבען אחי אביו של יואל ואינה היא המדה שלא מנינו ככל המקרא חס האס
 קרוי דוד : (ט) כה אמר וגומר • אל תאמר לחנם אני מנביעם שהרי הכל גלים : (י) כי כה
 אמר

באור

אח ספר המקנה החתום , ר"ל כשהוא כתוב וחתום כחוק דת : (ט) לקוח , מקור במק'
 נזוו כש זכור את השנת הלך וקראת : למען , וכו' עד שוב האלה שאלו תתקיים כבואת עד
 יקט

הפטרות בהר

תרגום אשכנזי רצב

חתי את ספר המקנה אֶבְרוּךְ
 בְּנִגְרִיהָ לְאָמֵר: (יב) אֵתְהָה
 אֲדַנִּי יְהוָה הִנֵּה אֶתְהָ עֲשִׂית
 אֶתְהָ שָׁמַיִם וְאֶתְהָ אֶרֶץ
 בְּכִחַךְ הַגָּדוֹל וּבְזוֹרְעֶךָ הַנְּטוּיָה
 לֹאֲדוֹפְלָהּ מִמֶּךָ כֹּל־דְּבָר: (יג)
 עֲשֵׂה חֶסֶד לְאֱלֹפִים וּמִשְׁלָם
 עוֹן אֲבוֹת אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם
 אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר
 יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: (יד) גְּדֹל
 הַעֲצָה וְרֵב הָעֲלִילִיהָ אֲשֶׁר־
 עֲיִנֶיךָ פָקְחוּהָ עַל־כָּל־דַּרְכֵי בְּנֵי
 אָדָם לְהִתְּ לְאִישׁ בְּדַרְכֵי
 וּכְפָרִי מֵעַל־רֵיוֹ: (טו) אֲשֶׁר־
 שָׁמַתְּ אֶתְהָ וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל
 וּבְאָדָם וַתַּעֲשֵׂה־לָּךְ שֵׁם כְּיוֹם
 הַזֶּה: (טז) וַתִּצְאָ אֶת־עַמְּךָ אֶת־
 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶתְהָ
 וּבְמוֹפְתִים וּבִיד חֲזָקָה וּבְאֹרֶז
 נְטוּיָה

רש"י

אמר ה' סוכן לקנות בתים: (יב) לא יפלא לא יכחד וידע אתה שסופנו לגלות ולמה אמר
 לי לקנות שדה: (יג) ומשלם עון אבות אל חיק הדור הזה ההולכים אחרי אבותיהם בדרך
 הרעה: הגדול הגבור ולא אמר והנורא אמר גוים מרקדין בהיכלי איה נוראותיו במסכת
 יומא: (טו) ובשאר אנשים ד"א אומות שהיו שקולין לישראל ולמזכרים כיכד ויהי
 הענין והמשך ויאר את הלידה אותו מול שמיים חסך למזכרים שיש אור לישראל ומדרש אגדה
 וינתן

באור

יקנו בתים: (יב) אתה עשית וכו', וכיון עשית אותם לא יתכן שיפלא ממך כל דבר הנעשה
 בן כשמים ובין בארץ: (יד) גדול העצה, שענותיו גדולות ומעשיו רבים מהשנים: העליליה,
 הנעשה

נרית דען קויפברוף געגעבן פֿלעטהע
 איד פֿאלגענדרגעשטאללט צום עוויגען .
 (יב) אַך גאַטט , אַ הערר ! זיהע , דוא
 ביזט עז דער היממעל אונד ערדע מיט
 ערהאַבנער מאַכט , מיט אויגעשרעק־
 טעם אַרמע געמאַכט , דיר קאַן קיין
 דינג פֿערכאַרגען בלייבען . (יג) דוא
 ביזט עז דער גנאָדע בוז אין דאַז
 טווענדע געשרלעכט ערצייגט , דוא
 דער דוא וינדען דער פֿאַטער אים
 שאָוע איהרער נאַכקאַמלינגס היימוכט ,
 דער ערהאַבנע , מאַכטוגע גאַטט !
 עוויגער צבאות איזט דיין נאַמע .
 (יד) גראַס אים ראַטהשלוס , מאַכטיג
 אין דער אויפֿהירונג . דוא , דעסען
 אויגען אויף דען וואַנדעל אַללער מענשן
 געריכטעט זינד אום איינעם יעדען נאָך
 זיינעם וועגע אונד דער פֿרוכט זיינער
 ווערקע צו פֿערנעלטען . (טו) דער דוא
 אים לאַנדע מצרים , זאָ וואָהר אַן
 ישׂראל אַלו אַן אַנדערן מענשען צייכען
 אונד וואונדער טרהאַטעזט דיה נאָך
 יעצט בעקאַנט זינד אונד דיר דען נאַמען
 ערוואַרבוט דען דוא הייטיגוטאַג האַזט :
 (טז) דוא פֿיהרטעזט דיין פֿאַלק ישׂראל
 אויז דעם לאַנדע מצרים מיט צייכען
 אונד וואונדערטהאַטען , מיט שטאַרקער
 אונד האַנד

אונד

האָנד

אונד אויז געשטרעקטעם ארמע אונד מיט פֿורכטבאָרער מאַכט . (יז) דווא גאָבט איהנען דיזען לאַנד , דאָז דווא איהנען איינצוגעבן איהרען עלטערן צוגעשוואָרען האָזט , איין לאַנד וועלכען מילך אונד האָניג פֿלייסט . (יח) אַלז וואַ אַכער דאַרין קאַמען אונד עז אין בעזיטן נאַמען , אונד דיינער שטיממע ניכט געהאַרעטען, נאָך דיינער לעהרע ניכט וואַנרעלטען , וואַז דווא איהנען צו טהון בעפֿאַהלוט ניכט טהאַטען , דאָ פֿערפֿינגטעזט דווא אַלל דיזען אונגליק איבער וואַ . (יט) זיהע מאַן האָט באַללווערקע אום דיא שטאַרט געכאַכט וואַ צו עראַכערן , אונד דיא שטאַרט איזט דען כשדים וועלכע וואַ בעלאַגערטען שאַן איבערגעבן וואַרדען (ווייל וואַ דעם שווערסטע דער הונגער-נאַטא אונד דער פֿעזט ניכט לאַנגער ווידערשטערן קאַנטע) וואַז דווא גע- שפּראַכען האָזט איזט ערפֿאַלגט , אונד דווא זיהענט עז מיט אַן ? (כ) דאָ דווא דאָך מיין דווער אַ גאַטט צו מיר זאַנטעזט : קויפֿע דיר דאָז פֿעלד פֿיר געלד אונד נים צייגען דאַצו ! אונד דיא שטאַרט איזט דען כשדים איבערליפֿרט . (כא) דאָ וואַרד דעם ירמיה דאָז וואַרט דען עוויגען וואַ פֿאַלגט : (כב) זיהע איד בין דער עוויגע דער גאַטט אַללען פֿליישען , קאַן מיר וואַז פֿערבאַרגען בלייבען ?

נְטוּיָהּ וּבְמִזְרָא גָדוֹל : (יז) וְהִתְנַחֵם לָהֶם אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבוֹתֵם לָתֵת לָחֶם אֶרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְדָבָשׁ : (יח) וַיִּכְאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא-שָׁמְעוּ בְקוֹלְךָ וּבְתַרְוַחֲךָ לֹא-הָלְכוּ אֶת-כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָחֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם אֶת כָּל-הָרְעָה הַזֹּאת : (יט) הִנֵּה הַסְּלָלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלִכְדָּהּ וְהָעִיר נִתְּנָה בְיַד הַבְּשָׂדִים הַנְּלַחֲמִים עֲלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרֶעִב וְהַדִּבֶּר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא וְהִנֵּה רֹאֵה : (כ) וְאַתָּה אָמַרְתָּ אִי אֲדֹנָי יְהוִה קִנְיַתְךָ הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עַדִּים וְהָעִיר נִתְּנָה בְיַד הַבְּשָׂדִים : (כא) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר : (כב) הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל-בֶּשֶׂר הַמִּמֶּנִּי יִפְּלֵא כָל-דְּבָר : וְנִתְּרַחַק קוֹי

רש"י

ובתורתך

ויוכתן תירגס ולישראל עבדת פרישן בנו בני אינשא : (יח) ותקרא אותם הקרית אותם לשון מקרה : (יט) ואשר דברת רעה עליה היה ובה : (כ) והעיר נתנה ולמה לי שדה : (כב) הנומני יפלא וכי העמידות עלומות מומני :

באור

הנומני : (יח) ותקרא , שן כי הקדש ה' לכניד : (יט) הנה השוללת , ויוכתן תירגס הא בליתא עלו על קרתא למכבשא , והוא תל עפר שנוברין סביב החומה לעלות משם על החומה : (כ) והעיר נתנה , ולמה לי שדה ?

הפטרת בחקתי

(ירמיה ט"ו י"ז י"ד)

תרגום אשכנזי רצג

הפטרת בחקתי

(א) צו דיר אַ דערר! מיינע צופער-
 זיכט, שוועוועהר, אונד צופלוכט אַין
 דער נאַטה! ווערדן איינט נאַציאָנען
 זעלכזט פֿאַן דען פֿערנוטען געגענדען
 דער ערדע הינשטראָמען אונד בעקענע-
 נען: נור פֿאַלשע (נאַטטער) האַבען
 אונד אונזרע פֿאַרפֿאַהרען פֿערערבט,
 אַבערגלויבען דאַז צו ניכטו פֿראַמטט.
 (ב) דען קאַן אויך אַיין שטערבליכער
 זיך נאַטטליכע וועזען שאַפֿען, דאַ
 ער זעלכזט קיין גאַטט איזט? (ג) דים
 מאַהל ווערדע אַיך אַבער יענען קונד
 טהון מיינע גאַנצע מאַכט אונד שטאַרקע
 ווילל אַיך זיאַ פֿיהלען לאַסען — דאַס
 זיאַ ערפֿאַהרען, דאַס מיין נאַמע
 עוויגער זיאַ. (ד) דיאַ פֿערגעהונגען
 יהודה'ז איזט מיט איינעם געשטאַלטען
 גריפֿעל, מיט איינעם מייסעל פֿאַן שמיר
 אויפֿגעצייכנעט, איינגעזעצט אויף דער
 טאַפֿעל איהרען הערצענו, אונד אויף
 דען האַרנערן איהרער אַלטאַרע.
 (ה) איזט עז דאַך אַלו דאַכטען זיאַ אַן
 איהרע צאַגלינגע, ערוואַהנן זיאַ איהרע
 אַלטאַרע, איהרע האַינען זאַמט דען
 גרינען ביימען, אונד ערהאַבענען
 היגעלן. (ו) אַ דואַ בעוואַהנער

(א) יְהוָה עֵינִי וּמַעְיָדִי וּמְנוּסִי
 בְּיוֹם צָרָה אֲלִיךָ
 גוֹיִם יִבְאוּ מֵאַפְסֵי אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ
 אֲדֹ-שֶׁקֶר נַחֲלוּ אַבֹּתֵינוּ הַבַּל
 וְאִיךָ בָּם מוֹעִיל: (ב) הִיעֲשֶׂה-
 לוֹ אֱדָם אֱלֹהִים וְהַמָּה לֹא
 אֱלֹהִים: (ג) לָכֵן הִנְנִי מוֹדִיעַם
 בַּפֶּעַם הַזֹּאת אֲוֹדִיעַם אֶת-יָדַי
 וְאֶת-זְבֻחֹתַי וַיִּדְעוּ כִּי-שְׁמִי
 יְהוָה: (ד) חֲטֵאתָ יְהוּדָה
 בְּתוֹכָהּ בַּעַט בְּרוּל בְּצַפְרֹן
 שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לוּחַ לִבָּם
 וְלִקְרֹנוֹת מוֹבְחוֹתֵיכֶם:
 (ה) כּוֹכַר בְּנֵיהֶם מוֹבְחוֹתָם
 וְאֲשֵׁרֵיהֶם עַל-עֵץ רַעֲנָן עַל
 גְּבָעוֹת הַיְבֻחֹת: (ו) הִרְרִי
 בַשְּׂדֵה

רש"י

(א) יהוה עיני ומעדי ומנוסי פלוכט. ומנחם חננו לשון פלא כמו נתת ליריאיך כס להתנוסם וכן ה' נסי ודונם פתח אותי לשון מנוס ממש: אליך גוים יבואו. סוף האומות לשון ולעבדך שכם אחד ועמך איך עשו להם אלהים והמה לא אלהים: מאפסי כמו מקצה: נחלו לשון נחלה: מועיל לשון תועלת: (ג) כי שמי ה' כמשמעו מושל ושליט לקיים נזרתי: (ד) בעט ברזל מאל הוא כלומר חקוקה נשיקוע ואין טחה ליומק: חרושה חקוקה כזה שהוא חורב בעומק: על לוח לבם שאינם שוכחין ע"א שלהם: (ה) כוכר בניהם מובחותם כוכירת בניהם כן היתה

באור

(א) ה' עיני, אמר הנביא דרך קריאה, אתה ה' שאתה עיני משו הכלתמים עמי ואזכר אליך ביום נדתי, לה שאני מוכיחם על עבודה זרה אינם רוצים לשון מדרכם הרעה וידעתי כי יבוא זמן שאשילו הגוים החוקים ישבו ויבואו אליך מאפסי ארץ (רד"ק): (ב) והמה לא אלהים

בשורה חילק כל-אצרותיה
 לבו אתן במתיך בחטאתי בכל-
 גבוליה: (ו) ושמטתה וכל-
 מנחלתה אשר נתתי לך
 והעברתי את-איביך בארץ
 אשר לא-ידעת כי-אש
 קדחתם באפיעד עולם תוקד:
 (ח) כה ואמר יהוה ארור הגבר
 אשר יבטח באדם ושם בשור
 זרעו ומן-יהוה יסור לבו:
 (ט) והיה בערער בערכה ולא
 יראה בייבוא טוב ושכן
 חררים במדבר ארץ מלחה
 ולא תשב: (י) ברוך הגבר אשר
 יבטח ביהוה והנה יהוה
 מבטחו

בעוואהנר דעו היגליכטען געפילדעו!
 דיין פערמאגען, דייע שאטצע, אללע
 דייע זינדיגע אפפערהאָהען אויף דייען
 גראַנצען ווערדע איך צור בייטע היץ-
 געבען. (ו) דוא זעלכט אבער ווירט
 פייארן, פערן פאן דייענעם ערבטע
 דאן איך דיר איינגעגעבן, אינדעם איך
 דך דייען פיינדען דינוטבאר מאַכען
 ווערדע, אין אייען דיר אונבעקאנטן
 לאַנדע, דען איהר האַכט אין מיר
 איין פייער אַנגעפאַכט, דאן עוויג
 לאַדערן ווירדע. (ח) זאָ שפּריכט דער
 עוויגע: פערפלוכט זייא דער מאַן, דער
 אויף אייען שטערבליכען זיך פער-
 לאַסט, אונד אויף פלייש זייע שטאַרקע
 זעצט, פאַם עוויגען אבער ויין דערין
 אַבווענדעט. (ט) ער ווירד זיין וויא אין
 איינאַמער בוים אין דער וויזטע, גע-
 ניסט ניכט דען גוטען ווען עז קאַמט,
 בלייבט אין דער דיררע אין וויזטעם,
 אונפֿרוכטבאַרען אונד אונבעוואָהנטען
 לאַנדע. (י) געזענגעט זייא דער מאַן,
 דער זיך אויף דען עוויגען פערלאַסט,
 אונד דעסען האַפֿטונג דער

רשי

היתה להם זכירת מונחיתם כאלם שיש לו ניעניעין על בניו. ומדרש אגדה בעט כרזל בנפוחן
 שמיר על ידי זרמיה שנקרא עמוד כרזל ועל ידי יחזקאל שא' לו כשמיר חוק מבור כתתי מנחך:
 ואשיריהם אשר על עץ רענן, על עץ כמו אכלוכין תירגם ונתן תחות כל חילין עטוף: (ו) הררי
 בשדה. ירושלים היושבת בהר המישור כל סביב העיר מישור שדה ולשון הררי כמו ערבי על שם
 שישב בערבה מונט ייכדש כלע"ז (והוא מחטבאגב"רד כל"ח בערנ בעוואהנערה) יושבי ההר:
 חילך. כמו ממונך: בעותך בחטאת. בעותך עשויות בחטא לשם ע"א בכל גבולך:
 (ז) ושמטתה. על כרחך תשמט את ארנך את אשר לא שנתה בשבתותיכם שאמרתם לכם ושמנתה
 החרן: וכן אביקס מחמת כחלמך אשר כתתי לך שלא עשית רבתי להשמיטה ד"א וכן מנחלתך
 וכן חנקס מנחלתך שאגלה אותך ממנה: כי אש קדחתם באפי. יקדתם בנחירי: (ח) אשר
 יבטח באדם. בחרובו וקטירו לומר אורע בשביעית וחובל: זרועו. כמו עזרו וכת' רוסנטיה:
 וכן ה' יסור לבו. שהכתימו וכויתו את ברכתי לכם כך שמתו: (ט) כערער. כען יחידו לשון
 ערירי ויש לומר דגאש"יה כלע"ז (דעגא"טע כל"ס פער דארע. פער דארבען) ומנחם טיה

באור

אלהים, כלומר והם בני אדם אינם אלהים: (ג) לבן הנני מודיעם, לאלה שאינם רוצים
 לבט: (ד) בעפורן שמיר, כמו נטורן של שמיר: ולקרנות, למ' ד ניקוס ב"ת כלמ' ד
 נפניכס

מבטחו: (יא) והיה בעין ושתול
 עלמים ועל יובל ישלח
 שרשיו ולא ירא כי יבא חם
 והיה עלהו רענן ובשנה בצרת
 לא ידאג ולא ימיש מעשות
 פרי: (יב) עקב הלב מכל ואנש
 הוא מי ידענו: (יג) אני יהוה
 חקר לב בחן כליות ולתת
 לאיש כדרךכו כפרי מעלליו:
 (יד) קרא דגרו ולא ילד עשה
 עשר ולא במשפט בחצי ימו
 יראה קרי כדרכו קרי ימו קרי יעובנו

דער הערר איזט • (יא) ער ווירד איינזט
 אים וואסער געפלאנצטען בויע גלייך
 זיין, דער ווייט היין אין פייכטען בארען
 וואורצעלט, ער עמפאנדעט ניכטז ווען
 היטצע וויטעט, זיין בלאטט איממער
 גרין, ער פירכטעט ניכט דער דיררען
 צייט, אונד הארט ניכט אויף פריכטע
 טראגען • (יב) איבער אללעז איזט
 דאז הערץ טרויגריש, אונד דאך אהג-
 מאכטיג ווער קאן עז ערגרינדען!
 (יג) איך דער עוויגע ערפארשע דאז
 הערץ, פריפע דיא נירען, אום יעדעס
 נאך זיינעם וואנדעל, נאך דען פריכטען
 זיינער ווערקע צו בעלאהנען • (יד) דער
 קרא זאממעלט איין, אב ער גלייך ניכט
 געבאהרט, זא אויך ווער אונגערעכטען
 רייכטום ערווערבט, אין דער האלפטע
 זיינער לעבענזיאהרע מוס

רש"י

סע עין מעני היער וערער שמו וכן פירש כערער במדבר ען אחד מעני היער: בערבה
 לשון מישור: חרורים. יושב כמו חרה מניחורב: ארץ מלחה: ארץ שהיא מליחה ולא תהא
 מיושבת: (יא) ולא יראה: העץ כי יבא חם: בצורת: לשון רעב פלמי"כא בלע"ז (בל"א
 הונגרים באהט) • ל"א בצורת לשון מבצר וכן חדרו מנחס: לא ידאג: לא יפחד: (יב) עקוב
 הלב • מלא תואנה ועקובה מכל רעה: ואכזב • לשון חלו וחליו הוא זה: מי ידענו • הוא
 סבור מי ידענו אני חוקרו: (יד) קורא דגרו • קו"קו גלוי"כט בלע"ז (בל"א דער קונקונ
 גלוקסעט • עיין שמואל א' כ"ו כן פי' רש"י על קורא • פיר"דין בלע"ז • והוא פירד"רין בל"א
 רעבהון • פעלדהון • וברש"י כ"י הבלע"ז ליתא): ולא ילד • הקורא הזה מושך אחריו אפרוחים
 שלא ילד דגרו הוא כיפנוף שמכפף העוף בקולו למשך אפרוחין אחריו ואלו שהקורא דגרו לא
 ילכו אחריו משיגלו שאינם מינו כן עושה עושר ולא במשפט: יהיה נבל • מתקרי רשיעא:
 כסא

באור

לפניכם לחרב: (ה) כוכור בניהם, בשמחה וגיל, כן יוכרו מונחותם ואשריהם: על עץ
 רענן, כטעם ויבואו האנשים על הנשים: (ו) הררי בשדה, כלומר את היושבת בשדה אשר
 מלאה הרים: כל אוצרותיך, חסר וי"ו השמש (רד"ק): (ז) ושטתה ובך, פירושו נך
 ענמד תקיים השמיטה, כי לא תעבוד את ארנך, אבל עם לא ידעת תעבוד: מנחלתך,
 דחוק מארנך: (ט) כערער, עץ יחיד: ולא יראה כי יבוא טוב, על ומטר כי לא יספיקו
 לרוב יובשו, כן האיש הסר מה' יהיה כעז מכל נד: חררים, מן ועמי חרה עני חרב
 (רד"ק): (יא) ועל יובל ישלח, ועל פלגי מים ישלח שרשיו שאפילו שרשיו שיתפשטו במקום
 דחוק, יהיו על פלגי מים (רד"ק): ולא יראה, כטעם וכל העם רואים: ולא ימיש
 קעשות פרי, כי אפילו בשנת בצורת יהיה בלחותו, ויתן פרוי בעתו, כן האדם הטוב אשר
 יבטח בה' לא יפור טובו לעולם, ואפילו בשעה שאר בני אדם בצרה, הוא יהיה בטוב, ופרי
 האדם הטוב, שילמדו בני אדם חכמתו ומעשיו הטובים, והעלה הוא משל לממונו ועשרו שיהנו
 בני אדם ממנו (מרד"ק): (יב) עקב הלב, הלב הוא מלא מרמה, אף שהיא חלושה:
 קרא

יְעוֹבְדֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה נָבִל :
 (טו) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵאשֻׁן
 מְקוֹם מְקַדְשָׁנוּ : (טז) מְקוֹה
 יִשְׂרָאֵל יְהוֹה כָּל־עוֹבְדֵי יְבֹשׁוּ
 יְסוּרֵי בְּאֶרֶץ יִכְתְּבוּ בִי עוֹבוּ
 מְקוֹר מִי־סִיחִיִּים אֶת־יְהוֹה :
 (יז) רַפְאֵלִי יְהוֹה וְאַרְפָּא
 הוֹשִׁיעֵנִי וְאוֹשֵׁעַה בִּי תְהַלֵּתִי
 אֶתָּה :

וסורי קרי

כוס עד איהן פֿערלאסען , אונד בייה
 זיינעם ענדע ווירד ער נאך איין טהאר .
 (טו) טהראן דער מאיענטאט ! פֿאן
 עויג הער ערדראכנער , ארט אונרען
 הייליגטהומ ! (טז) דוה עויגער ביזט
 דוה האפנונג ישראל'ז , דוה דך פֿער-
 לאסען מיסען צו שאנדען ווערדען ,
 דוה אכטרוינגן ווערדען שאן אייף
 ערדען צור פֿערדאטמנים אויפגעצייכנעט
 ווערדען ! דען זיא האבען דוה קוועללע
 דען פֿרישען וואסערן , דען עויגען
 פֿערלאסען . (יז) א היילע מיך הערר !
 דאס איך גענאזע , הילף מיר דאס
 איך גערעטטעט ווערדע , דען טיין רוהם
 ביזט דוה .

ר ש י

(טו) כסא כבוד וגומר לפי שבא לומר כל עובדי יבשו ונתחל בקילוסו של מקום ומדבר לפני
 אתה כסא כבוד ומרום מראשית ברית עולם ומכוון כנגד מקדשנו : (טז) מקוה ישראל . ה'
 יש עליו לפיכך כל עובדי יבשו : וסורי בארץ יכתבו . אותם ספרים מדברי שאינם שומעים
 שליחותי בקברות תחתיות ארץ יכתבו : (יז) כי תהלתי איתה . כך אני מתהלל ומתפאר לומר
 זאת מושיעי , תהלתי וילט'נא כלע"ז (כל"א רהסרעדניקייט) :

באור

(יד) קרא, אסעף : (טו) וסורי בארץ יכתבו, כלומר עודם הם בארץ יכתבו לפרענות :

פרשת זכור

בזאת שלפני טרים מוזיאין ב' ספרים בראשון קירין שנעה נברי בפרשת השנוע
 וקדיש לעילא ובספר השני קורא הופטיר פרשה זו :

זְכוֹר אֶת־אֲשֶׁר־עָשָׂה לָךְ עִמָּלֶךְ בְּדַרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם :
 אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדַרְךָ וַיּוֹנֵב בְּךָ כְּלֵה־נַחֲשָׁלִים אַחֲרֶיךָ
 וְאֶתָּה עִיף וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים : וְהָיָה בְּהִנִּיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ ו
 לָךְ מִכְּלֵי־אֵיבֶיךָ מִסָּבִיב בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
 גְּחָלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת־זְכוֹר עִמָּלֶךְ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
 תִשְׁכַּח :

הפטרה לפרשת זכור רצח

(שמואל א' ט"ו א' — לד א')

(א) ויאמר שמואל אל-שאול אתי שלח יהוה למשחך למלך על-עמו על-ישראל ועתה שמע לקול דברי יהוה :

כאן מתחילין האשכנזים

(ב) כה אמר יהוה צבאות פקדתי את אשר-עשה עמלק לישראל אשר-שם לו בדרך בערותו ממצרים :
(ג) עתה לך והביתה את-עמלק והחרמתם את-כל-אשר לו ולא תחמל עליו והמתה מאיש עד-אשה מעולל ועד-יונק משור ועד-שה מגמל ועד-חמור : (ד) וישמע שאול את-העם ויפקדם בטלאים מאתים אלף רגלי ועשרת אלפים את-איש יהודה : (ה) ויבא שאול עד-עיר עמלק וירב בנחל : (ו) ויאמר שאול אל-הקיני לכו סרו רדו מתוך עמלקי פן-אספך עמו ואתה עשיתה חסד עם-כל-בני ישראל בעלותם ממצרים ויסר קיני מתוך עמלק : (ז) ויך שאול את-עמלק מחוילה בואף שור אשר על-פני מצרים : (ח) ויתפש את-אנג מלך-עמלק חי ואת-כל-העם החרים לפי-חרב : (ט) ויחמל שאול והעם על-אנג ועל-מיטב הצאן והבקר והמשנים ועל הכרים ועל-כל-הפזב ולא אבו החריםם וכל המלאכה נמבזה ונמס אתה החריםו : (י) ויהי דבר יהוה אל-שמואל לאמר : (יא) נחמתי כי-המלכתי את-שאול למלך כי-שב מאחרי ואת-דברי לא הקים ויחר לשמואל ויזעק אל-יהוה כל-הלילה : (יב) וישבם שמואל לקראת שאול בבקר ויגד לשמואל לאמר בא-שאול הברמלה והנה מציב לו יד ויסב ויעבר וירד הגלגל : (יג) ויבא שמואל אל-שאול ויאמר לו שאול ברוך אתה ליהוה הקימתי את-דבר יהוה : (יד) ויאמר שמואל ומה קול-הצאן הזה באוני וקול הבקר אשר

הפטרה לפרשת זכור

אֲשֶׁר אֲנֹכִי שָׁמַע: (טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל מִעַמְלֵקִי הֲבִיאוּ אֶשֶׁר חָמַל
הָעַם עַל־מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבֶּקֶר לְמַעַן זְבַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת־
הַיֹּתֵר הַחֶרֶם־נָנוּ: (טז) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶשֶׁר שְׂאוּל הֶרֶף וְאֶגִּידָה לְךָ
אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ דַּבֵּר: (יז) וַיֹּאמֶר
שְׂמוּאֵל הֲלוֹא אִם־קָטַן אַתָּה בְּעֵינַיִךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה
וַיִּמְשַׁחֶךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (יח) וַיִּשְׁלַחֶךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ
וַיֹּאמֶר לְךָ וְהַחֶרֶם־תָּהּ אֶת־הַחֲטָאִים אֶת־עַמְלֵק וְנִלְחַמְתָּ בוֹ
עַד־בְּלוֹתָם אַתֶּם: (יט) וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעֲטֹא־
הַשָּׁלַל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (כ) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶשֶׁר
שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה וְאַלְךָ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר־שָׁלַחְנִי יְהוָה וְאֵבִיא אֶת־
אֲנִי מֶלֶךְ עַמְלֵק וְאֶת־עַמְלֵק הַחֶרֶם־תִּי: (כא) וַיִּקַּח הָעַם מִהַשָּׁלַל
צֹאן וּבֶקֶר רֹאשֵׁי הַחֶרֶם לְזֹבַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּגִלְגָל: (כב) וַיֹּאמֶר
שְׂמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֵלוֹהוּ וּבְחַיִּים כִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שָׁמַע
מִזֹּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים: (כג) כִּי חָטְאת־קָסָם מִרִי
וְאוֹן וְתַרְפִּים הַפְּצָר יַעַן מָאֵסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסֶךָ מִמֶּלֶךְ:
(כד) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶשֶׁר שְׂמוּאֵל חָטְאתִי כִּי־עֲבַרְתִּי אֶת־פִּי יְהוָה
וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי יֵרְאֵתִי אֶת־הָעַם וְאִשְׁמַע בְּקוֹלָם: (כה) וְעַתָּה
שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמָּי וְאִשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה: (כו) וַיֹּאמֶר
שְׂמוּאֵל אֶל־שְׂאוּל לֹא אֲשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאֵסְתָה אֶת־דְּבַר יְהוָה
וַיִּמְאָסֶךָ יְהוָה מִהַיּוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (כז) וַיִּסַּב שְׂמוּאֵל לָלֶכֶת
וַחֲזוּק בַּכֶּנֶף־מְעִירָו וַיִּקְרַע: (כח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׂמוּאֵל קְרַע יְהוָה
אֶת־מְלַכּוֹת יִשְׂרָאֵל מִעַלְיֶיךָ הַיּוֹם וּנְתַנֶּה לְרַעְיָה הַטּוֹב מִמֶּךָ:
(כט) וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחַם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהַנְחִים:
(ל) וַיֹּאמֶר חָטְאתִי עִתָּה כִּבְדַרְנִי נָא נִגְד־זָקְנִי עִמָּי וְנִגְד־יִשְׂרָאֵל
וְשׁוּב עִמָּי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: (לא) וַיָּשָׁב שְׂמוּאֵל אַחֲרָי
שְׂאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שְׂאוּל לַיהוָה: (לב) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל הֲגִישׁוּ אֵלַי אֶת־
אֲנִי מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיִּלֶּךְ אֵלָיו אֲנִי מִעַרְבָּת וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶכֶן סָר מִר־

הפטרה לפרשת זכור רצו

הַמּוֹת: (לג) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל בְּאִשֶּׁר שִׁכְלָה נְשִׁים חֲרָפָה בְּךָ
תִּשְׁכַּל מִנְּשִׁים אִמָּה וַיִּשְׁפָּךְ שְׁמוּאֵל אֶת־אֹנֶג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָל:
(לד) וַיִּלֶךְ שְׁמוּאֵל הֶרְמֵתָה וּשְׂאוּל עָלָה אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שְׂאוּל:

מה שקורין בפרשת פרה

בשנת שחל בו פ' פרה מוסיאין ב' ספרים • בראשון קורין שבעה נדרי בפ' השופר
וקריש לעילא • ובספר שני קורא העופטיר פ' זו :

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: זֹאת חֻקַּת
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דְּבַר וְאֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין־בָּהּ מוּם
אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עַל: וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל־אַלְעִזֹר הַכֹּהֵן
וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וּשְׁחַט אֹתָהּ לִפְנֵיו: וְלָקַח
אַלְעִזֹר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וַהֲוָה אֶל־נֶכַח פְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד
מִדָּמָהּ שֶׁבַע פְּעָמִים: וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֲרֹה וְאֶת־
בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרִשָׁה יִשְׂרָף: וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ
וְאֹזֶב וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־הַתּוֹךְ שֶׁרֶפֶת הַפָּרָה: וּכְבַס
בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וּרְחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֵא אֶל־הַמַּחֲנֶה וּטְמֵא
הַכֹּהֵן עַד־הָעֶרֶב: וְהִשְׂרַף אֹתָהּ יְכַבֵּם בְּגָדָיו בַּמַּיִם וּרְחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וּטְמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְאַסֵּף וְאִישׁ מֵהוֹר אֵת אֶפֶר
הַפָּרָה וְהֵנִיחַ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמִקוֹם מֵהוֹר וְהִיתָה לְעֵדוֹת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נָדָה חֲטָאת הוּא: וּכְבַס הָאֵסֵף אֶת־
אֶפֶר הַפָּרָה אֶת־בְּגָדָיו וּטְמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיתָה לְכִנֵּי יִשְׂרָאֵל
וְלִגְר חֵגֶר בְּתוֹכְכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם: הַנִּגְעַבְמַת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם
וּטְמֵא שֶׁבַעַת יָמִים: הוּא יִתְחַטָּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
לֹא יִטְהַר: כָּל־הַנִּגְעַבְמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא
יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁבְּן יְהוָה טְמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל

לפרשת פרה

כִּי מִי נִדְּהָ לְאִזְרֵק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמְאָתוֹ כּוּ: זֹאת
הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל־חַבְּא אֱלֹהֵי־הָאֹהֶל וְכָל־אִשֶׁר
בְּאֹהֶל יִטְמָא שְׁבַע־יָמִים: וְכָל כָּלִי פְרוּחַ אִשֶׁר אֵין־צְמִיד
פָּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא: וְכָל אִשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחִלְלֵי
חֶרֶב אוֹ בְּמַת אוֹ בְּעַצֵּם אֲדָם אוֹ בְּקִבְר יִטְמָא שְׁבַע־יָמִים:
וְלִקְחוּ לְטָמֵא מֵעֵפֶר שֶׁרִפְרָה הַחֲטָאֹת וְנָתַן עָלָיו מִיַּם חַיִּים
אֶל־כָּלִי: וְרָקַח אִזּוֹב וְשִׁבְל וְשָׁחַר וְהוּזָה עַל־
הָאֹהֶל וְעַל־כָּל־הַבָּלִים וְעַל־הַנְּפֹשׁוֹת אֲשֶׁר הֵיוּ־שָׁם וְעַל־הַנֶּגַע
בְּעַצֵּם אוֹ בְּחִלְלֵי אוֹ בְּמַת אוֹ בְּקִבְר: וְהוּזָה הַטָּהוֹר עַל־הַטָּמֵא
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחָטְאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּכְבַם
בְּגִדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָהַר בְּעֶרְב: וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא
יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקֹּהֶל כִּי אֶת־מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמֵא מִי נִדְּהָ לְאִזְרֵק עָלָיו טָמֵא הוּא: וְהִירְתָה לָהֶם
לְחֶקֶת עוֹלָם וּמוֹזָה מִי־הַנֶּדֶה יְכַבֵּם בְּגִדָיו וְהַנֶּגַע בְּמִי הַנֶּדֶה
יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל אִשֶׁר־יִגַּע בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנֶּגְעָה הַטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:

הפמרת פרשת פרה

(מחוקאל לז טז עד כ"ג)

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (ב) בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים
עַל־אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטָמְאֵת
הַנֶּדֶה הִיְתָה דַרְכָּם לִפְנֵי: (ג) וְאִשְׁפֹּד חֲמוֹרִי עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם
אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוֹלֵיהֶם טָמְאוּהָ: (ד) וְאִפִּיץ אֶרֶם
בְּנוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאֲרָצוֹת כְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם שִׁפְטֵתִים: (ה) וַיִּכּוּ
אֶל־הַנּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וַיַּחֲלִלוּ אֶת־שֵׁם קֹדֶשׁי בְּאֹמַר לָהֶם
עִם־יְהוָה אֱלֹהֵי מִאֲרָצוֹ יֵצְאוּ: (ו) וְאֶחְמַל עַל־שֵׁם קֹדֶשׁי אֲשֶׁר
חִלְלֵהוּ

חללהו בית ישראל בגוים אשר באו שמה: (ו) לכן אמר לבית-
 ישראל כה אמר אדני יהוה לא למענכם אני עשה בית ישראל
 כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים אשר באתם שם:
 (ח) וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגוים אשר חללתם
 בתוכם וידעו הגוים כי אני יהוה נאם אדני יהוה בהקדשי בכם
 לעיניכם: (ט) ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל-
 הארצות והבאתי אתכם לאדמתכם: (י) וזרקתי עליכם מים
 טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר
 אתכם: (יא) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם
 והסרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר: (יב) ואת-
 רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו ומשפטי
 תשמרו ועשיתם: (יג) וישבתם בארץ אשר נרתתי לאבתים
 והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים: (יד) והושעתי
 אתכם מכל טמאותיכם וקראתי אל הדגן והרביתי ארתו
 ולא יאתן עליכם רעב: (טו) והרביתי את פרי העץ והתנובת
 השדה למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בגוים:
 (טז) וזכרתם את דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא טובים
 ונקטרתם בפניכם על עונתיכם ועל תועבתיכם: (יז) לא
 למענכם אני עשה נאם אדני יהוה יודע לכם בושו והכלמו
 מדרכיכם בית ישראל: (יח) כה אמר אדני יהוה ביום טהרי
 אתכם מכל עונותיכם והושבתי את הערים ונבנוו החרבות:
 (יט) והארץ הנשמה תעבד תחא אשר היתה שממה לעיני כל-
 עובר: (כ) ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן והערים
 החרבות והנשמות והנהרסות בצורות ישבו: (כא) וידעו הגוים
 אשר ישארו סביבותיכם כי אני יהוה בניתי הנהרסות
 נטעתי הנשמה אני יהוה דברתי ועשיתי:

כה

ב' טעמים

הפמרה לפרשת פרה

כאן מסיימים הספרדים

(כב) בַּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה עוֹד וְאֵת אֲדַרְשׁ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת
לָהֶם אֲרֵבָה אַתֶּם בְּצֹאן אֲדָם: (כג) בְּצֹאן קִדְשִׁים בְּצֹאן יְרוּשָׁלַיִם
בְּמוֹעֲדֵיהָ בֵּן תַּהַיֵּינָה הָעָרִים הַחֲרִיבוֹת מִלְּאוֹת צֹאן אֲדָם וַיִּדְעוּ
כִּי־אֲנִי יְהוָה:

הריש כצירי

מפמיר לפרשת החודש

בשנת שחל בו פרשת החודש מניחין ב' ספרים. כראשון קורין שבעה נגדו בפרשת השבוע
וקדים לעילא. ובספר השני קורא המפטיר פרשה זו. ואם חל ר"ח ניסן בשנת מניחין
שלושה ספרים. כראשון קורין ששה נגדו בפרשת השבוע. ובספר השני קורין השבועי בפרשת
כנסת וביום השנת. וכרשמי חדשיכם וקדים לעילא. ובס' השלישי קורא המפטיר פרשה זו.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:
הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם
לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה: דְּבַרְוּ אֶל־כָּל־עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעָשׂוֹר לְחֹדֶשׁ
הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׁה לְבֵית־אִבְתֹּ שֵׁה לְבַיִת: וְאִם־יִמְעַט
הַבַּיִת מִהְיוֹת מֹשֶׁה וְלִקַּח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הִקְרִיב אֶל־בַּיִתוֹ בְּמִקְבַּת
נַפְשַׁת אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל־הַשֵּׁה: שֵׁה תָמִים זָכַר בְּיָשָׁנָה
יְהִי לָכֶם מִן־הַכֹּבָשִׁים וּמִן־הָעוֹיִם תִּקְחוּ: וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת
עַד אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחַטּוּ אֹתוֹ כָּל־קַהֲלֵי־עַדְתֵי־
יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרֵבִים: וְלִקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתַנוּ עַל־שְׁתֵי הַמּוֹזוֹת
וְעַל־הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבַּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם: וְאֲכָלוּ אֶת־
הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מִרְרִים יֹאכְלוּהוּ: אֶל־
הָאֲכָלוּ מִמֶּנּוּ נֹא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל בְּמַיִם כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־
כִּרְעוֹ וְעַל־קִרְבּוֹ: וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהִנָּתַר מִמֶּנּוּ
עַד־בֹּקֶר בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ: וְכִכְרֵהוּ תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָלִים
גַּעֲלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיַדְכֶם וְאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בַּחֲפוּזוֹן פֶּסַח
הוּא לַיהוָה: וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהַבַּיִתִּי כָל־
בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֵלֵי מִצְרַיִם אֲעִשֶׂה
שְׂכָמִים

מפטיר לפרשת החודש רצח

שפטים אני יהוה: והיה הדם לכם לאת על הבתים אשר אתם
שם וראיתי את הדם ופסקתי עליכם ולא יהיה בכס נגף
למשחית בהלתי בארץ מצרים: והיה היום הזה לכם לזכרון
וחגתם אתו חג ליהוה לדלתים חקת עולם תחגגו: שבעת
ימים מצות האכלו אך ביום הראשון תשבירו שאר מבתיכם
כיו כל אכל חמץ ונכרתה הנפש והוא מישראל מיום
הראשון עד יום השביעי: וביום הראשון מקרא קדש וביום
השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם
אך אשר יאכל לכל נפש הוא לזכרון יעשה לכם: ושמרתם
את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם
מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדלתים חקת עולם:
בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצת עד יום
הואחד ועשרים לחדש בערב: שבעת ימים שאר לא ימצא
בבתיכם כיו כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש והוא מעדת
ישראל בגר ובאזרח הארץ: כל מחמצת לא תאכלו בכל
מושבתיכם תאכלו מצות: פ

הפטרה לפרשת החודש

(יחזקאל כ"ה ט"ז עד מ"ו י"ח)

(א) כל העם הארץ יהיו א-התרומה הזאת לנשיא בשרא:
(ב) ועל הנשיא יהיה העולות והמנחה והזבחה
בחגים ובחדשים ובשבתות בכל מועדי בית ישראל הוא
יעשה את החטאת ואת המנחה ואת העולה ואת השלמים
לזכר בעד בית ישראל: (ג) כה אמר אדני יהוה בראשון
באתר לחדש תקח פ-בן בקר תמים וחסאת את המקדש:
(ד) ולקח הכהן מדם החטאת ונתן א-מונות הבית ואל ארבע

פנות

הפטרה לפרשת החודש

פנות העזרה למזבח ועל-מזוזה שער החצר הפנימית: (ה) וכן
 תעשה בשבעה בחודש מאיש שנה ומפתי וכפרתם את-הבית:
 (ו) בראשון בארבעה עשר יום לחודש יהיה לכם הפסח חג-
 שבעות ימים מצות יאכל: (ז) ועשה הנשיא ביום ההוא בעדו
 ובעד כל-עם הארץ פר חטאת: (ח) ושבעת ימי-החג יעשה
 עולה ליהוה שבעת פרים ושבעת אילים תמימים ליום שבעת
 הימים וחטאת שעיר עזים ליום: (ט) ומנחה איפה לפר ואיפה
 לאיל יעשה ושמן הין לאיפה: (י) בשביעי בחמשה עשר יום
 לחודש בחג יעשה כאלה שבעת הימים כחטאת כעלה
 וכמנחה וכשמן: (יא) כה אמר אדני יהוה שער החצר הפנימית
 הפנה קרים יהיה סגור ששת ימי המעשה וכיום השבת יפתח
 וכיום החודש יפתח: (יב) ובא הנשיא דרך אולם השער מחוץ
 ועמד על-מזוזה השער ועשו הכהנים את-עולתו ואת-שלמיו
 והשתחוה על-מפתן השער ויצא והשער לא יסגר עד-הערב:
 (יג) והשתחוה עם-הארץ פתח השער ההוא בשבתו ובחדשים
 לפני יהוה: (יד) והעלה אשר-יקריב הנשיא ליהוה ביום השבת
 ששה כבשים תמימים ואיל תמים: (טו) ומנחה איפה לאיל
 ולכבשים מנחה מתת ידו ושמן הין לאיפה: (טז) וכיום חודש
 פר בן-בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימים יהיו:
 (יז) ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כבש
 תשיג ידו ושמן הין לאיפה: (יח) ובבוא הנשיא דרך אולם
 השער יבוא וברכפו יצא: (יט) ובבוא עם-הארץ לפני יהוה
 במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוה יצא דרך-שער
 גב והבא דרך-שער גב יצא דרך-שער צפונה לא ישוב
 דרך השער אשר-בא בו כי נכחו יצאו: (כ) והנשיא בתוכם
 בבואם יבוא ובצאתם יצאו: (כא) ובחגים ובמועדים תחיה

המנחה

יצא קרי

הפטרה לפרשת החודש רצט

המנחה איפה לפר ואיפה לאיל ולכבשים מתת ידו ושמן היין
 לאיפה: (כג) וכי יעשה הנשיא נדבה עולה או שלמים נדבה
 ליהוה ופתח לו את השער הפנה קדוים ועשה את עולתו ואת
 שלמיו כאשר יעשה ביום השבת ויצא וסגר את השער אחרי
 צאתו: (כד) וכבש בן שנתו תמים תעשה עולה ליום ליהוה
 בבקר בבקר תעשה אתו: (כה) ומנחה תעשה עליו בבקר
 בבקר ששית האיפה ושמן שלישית ההין לרם את הסלת
 מנחה ליהוה חקות עולם תמיד: (כו) ועשו את הכבש ואת
 המנחה ואת השמן בבקר בבקר עולת תמיד: (כז) כה אמר
 אדני יהוה כיייתן הנשיא מתנה לאיש מבניו נחלתו היא לבניו
 תהיה אחותם היא בנחלה: (כח) וכיייתן מתנה מנחלתו לאחד
 מעבדיו והיתה לו עד שנת הידור ושבת לנשיא אף נחלתו
 בניו להם תהיה: (כט) ולא יקח הנשיא מנחלת העם להזנותם
 מאחוזתם מאחוזתו ינחל את בניו למען אשר לא יפצו עמי
 איש מאחוזתו: יעשו קרי

הפטרה לשבת הגדול

תרגום אשכנזי

(א) אינוט ווירד יהודה'ז אונד ירושלים'ז
 אפפער אנגנעהם ווירום דעם
 עוויגען זיין, וויא אין דער פארוועלט
 טאגען, אין לאנגוט פערפלאסגען
 יארען. (ב) נאכדעם איך איירענט
 וועגען צום געריכט רוינגעטרעטן,
 אונד איין ריוטיגער צייגע געוועזען זיין
 ווערדע, ווידער צויברער, עהע

(מלאכי ג' ד' עד סוף הספר)

(א) וערבה ליהוה מנחת
 יהודה וירושלם
 בימי עולם וכשנים קדמניות:
 (ב) וקרבת אלכם למשפט
 והייתי ועד ממהר במכשפים
 ובמנאפים

באור

(א) וערבה לה' וגו', ומתי יהיה זה, אחרי שקרבת אלכם למשפט ובערתי הרע מקרבכם,
 וכמו שזכר נפ' הקודם וישב מדרך גומר: (ב) וקרבת אלכם, וכן והייתי, זמן מורכב מעבר
 ועתיד

ובמנאפים ובנשבעים לשקר
 ובעשקי שכר שכיר אלמנה
 ויתום ומטי יגר ולא יראוני
 אומר יהוה צבאות: (ג) כי אני
 יהוה לא שגיתי ואהם בני
 יעקב לא כליתם: (ד) למימי
 אבותיכם סרתם מחקי ולא
 שמרתם שובו אלי ואשובה
 אליכם אומר יהוה צבאות
 ואמרתם במה נשוב:
 (ה) היקבע אדם אלים כי אתם
 קבעים אתי ואמרתם במה
 קבענוך המעשר והתרומה:
 (ו) במארה אתם נארים ואתי
 ומטה קרי אתם

עהברעכער, מינאוידיגע, ווידער דוא
 דען לאהן דען מיטלינגו פארענטהאלטן
 וויכוע אונד וואיזע דריקקען, דען
 פערמדינגו רעכט פערדרעהן אונד מין
 ניכט פירכטען, שפריכט דער עויגע
 צבאות. (ג) דען, זא וואר איד, דער
 עויגע! אונפער אנדרליך בין, זא זאללט
 איד איהר, קינדער יעקב'ז ניכט פאליג
 פערנעהן. (ד) וויאואהרל איהר פאן
 דען צייטען איירער ערזטען פארפאהרן
 אן פאן מיינען געזעטצן אבגעוויכען זייט,
 אונד זיא ניכט בעאבאכטעט האכט.
 אכער קעהרט נור ווידרום צו מיר צו-
 ריק, אונד איד קעהרע איד ווידרום
 צו אייד צוריק, שפריכט דער עויגע
 צבאות. שפרעכט איהר: וואמיט
 זאללען וויר צוריק קעהרען? (ה) זאלל
 דער מענש פארענטהאלטען וואז ווינעם
 דאטטען איזט זא וויא דאז מיינע איהר
 פארענטהאלט? שפרעכט איהר: וואז
 ענטהאלטען וויר דיר פאר? דען צעהנטן
 אונד דיא העבע. (ו) מיט דען כאנגעלו
 פלוד בעלאזטעט, וואללט

רש"י

(ג) כי אני ה' לא שגיתי. אף על פי שאני מאריך אפי לא שגיתי דעתי עלי מבראשונה לאהת
 את הרע ולשנוא את הטוב: ואתם בני יעקב. אף על פי שאתם אתם ברעיתכם ולא
 גביתו מן הרשעים בחיים: לא כליתם. אינכם כלים מלפני והנחתו לי הנפשות לגבות מהם
 דיני בניהם וכן תירגס יונתן ואתון דבית יעקב מדמן דמתן דמית בעלמא הדין דיניה פסק
 כלומר אתם סבורי' לומר דיני בטל שאין עוד ליכרע עומט ורבותי פירשתי לא שגיתי לא
 הכיתי אומה ושגיתי לה אבל אתכם העמדתי אחר טרענות הרבה וחיבי כלים ואתם אינכם כלים:
 (ה) היקבע אדם. רבותי פירשו לשון גזילה ולשון ארמי הוא: המעשר והתרומה.
 שאתם גזלים מן הכהנים

באור

ועתיד, כמו אשר הולדת אחריותם (בראשית מ"ו), ועיין הנאור שם בס' כתה"ש לרמב"ן
 ז"ל: ובעשקי, מושך אחר עמו, ופאסקי שכר שכיר ובעשקי אלמנה ויתום, וטעם הנ' כמו
 מיד עשקי הם כח (ק' ה' ד' א'), כן נראש' לי: ומטי גר, תירגס יונתן ומסטין די גיורא,
 וכונת בעל הטעמים לא ידעתי, לתה חכר ויתום ומטי גר: (ג) כי אני ה' וגו', כלומר
 כמו שאני לא אשנה כן אתם לא תכלו, כי לעולם תקיו מיוחדים בין הגוים להיות גוי אחד בארץ
 כמו שאני אל אחד (עיר"ק): (ד) רמיטי, למ'ד הטלל, כלומר מימי אבותיכם עד עתה:
 במה נשוב, כאלו לא טעחתם כלל נגדי, ואני אקציב לכם מיד אחת מחטאתיכם, קניעת
 המעשר והתרומה: (ה) היקבע, רבותי פירשו לשון גזילה ולשון ארמי הוא (רש"י), כי
 מלאכי

הפטרה לשבת הגדול

תרגום אשכנזי ש

אתם קובעים הגוי כלו :
 (ו) הביאו את כל המעשר אל-
 בית האוצר ויהי טרף בבית
 ובחננוני נא בואת אמר יהוה
 צבאות אם לא אפתח לכם
 את ארבות השמים והריקתי
 לכם ברכה עד בלי די :
 (ח) וגערתי לכם באכל ולא-
 ישחת לכם את פרי האדמה
 ולא תשביל לכם הגפן בשדה
 אמר יהוה צבאות : (ט) ואשרו
 אתכם כל הגוים כי תהיו אתם
 ארץ חפץ אמר יהוה צבאות :
 (י) חוקי עלי דבריכם אמר
 יהוה ואמרתם מה גדברנו
 עליך

וואללט איהר דאז מיינע פארענטהאל-
 טען ? א, טהאריכטען פאלק, אללע
 זאמט ! (ז) ברינגט נור אלל דען צעהנטן
 איך מיינע פארראטהוקאמער, דאס
 אין מיינעס הויזע נאחרונג זיין, אונד
 פריפט מיך דאמיט, אב איך איך ניכט
 דען היממעלו געוואלבע אפגען, אינד
 איך זעעגען דערצאכשטראמען לאפען
 ווערדע, איכרשוואנגליך גענוג. (ח) דאן
 ווערדע איך אויך איירענטוועגן דען
 פערצעהרער אנשרייען, דאס ער די-
 ערדפריכטע ניכט פערדערבע, נאך
 זאלל דער ווינשטאק אים פעלדע איך
 פערראונגליקען, שפריכט דער עוויגע
 צבאות ; (ט) אונד אללע פאלקער
 ווערדען איך גליקליך פרייען, דען
 איהר ווערדעט איין ווינשענווערטען
 לאנד בעוויצען, שפריכט דער עוויגע
 צבאות. (י) זיין נעהמען איבערהאנד
 איירע רעדען ווידער מיך. שפריכט
 דער עוויגע. שפרעכט איהר : וואז
 רעדען

רש"י

לכהנים ומן הלויים היא גזילתי : (ו) במארה אתם נארים י על עון זה שאני שולח קללה במעש' ידוכם ואעפ"כ אותי קובעים : (ז) ויהי טרף. יהי מזון מזוי לשמי : (ח) וגערתי לכם באוכל. במסיל ובגוס האוכל לכם את תבואת השדה והגפן : (ט) ארץ חפץ. אר שחפני זכה

באור

מלאכי כבא דימי בית שני אחר גלות בבל, שכבר היה מעורב קצת לשון ארמי. בלשון הקודש, כנראה מתוך ספרי דניאל עזרא וכחמיה : (ו) במארה וגו', כי תאמרו איך נתן עין יפה מזה המעט, זה לא טוב שאתם קובעים אותי מפני המארה והחסרון אשר אתם נארים וחסרים, כי אדרבה זה העושה על שאתם קובעים המעש' והתרומה, חונם בחטמי נא והניאו את כל המעשר אם לא הריקתי לכם ברכה (מראב"ע) : הגוי כלו, שכלם שוים בסכלות בזה הענין ולא ידעו ולא יביטו כהבדיל הסנה והמסובב : (ז) ארבות השמים, עיין באור שם זה בספר נתה"ש לרוב"מק"ו"ל (בראשית ו' י"ג) : עד בלי די, תרגם יונתן עד דתימרון מסת, והמפרשים אמר, מה שאמרו, והכסון ששערו כמו עד בלי ירח, כענין בלו שלמותיכם, לבנות שאל וכיוצא בלומר עד שכבר כלה ועבר הירח ואיכנו, וכן עד בלי די שכבר עבר הסכים שיש לומר עליו די ומתורגם כפי הענין : (ח) באוכל, בארבה האוכל את התבואה (רד"ק) : ארץ חפץ, כלם יחפזו בה, והעשם תהיו אנשי אויבני ארץ חפץ : (י) חוקי וגו', שנ להוכיחם על מה שהיו

שקד
 מנה
 יוני
 אני
 בני
 זמי
 ולא
 טובה
 הות
 ב :
 אתם
 זמה
 יהי
 יאתי
 תם
 לאהוב
 נכס ולא
 זת מהם
 פסיק
 גיתו לא
 כלים
 זמה
 רוב"מק
 הב' כמו
 יורה,
 כלומר
 זד בארץ
 יעתה :
 קביעת
 כי

תרגום אשכנזי

הפטרה לשבת הגדול

רעדען וויר ווידער דיק ? (יא) איהר זאגט : פֿערגעכנו איזט'ז גאָט צו דינען ; וואָז פֿאַרטהיילט עז , דאָז וויר זיינע בעפֿעהלע האַלטען ? דאָס געקריממט וויר געהן פֿאַר דעם עוויגען צבאָוח ? (יב) פֿרויזען וויר דאָך דיא פֿרעפֿלער גליקליך ! אויך איבעלטהאָטערן געהט עז וואָהל ; אויך גאָטטעז-פֿריפֿער ענט-קאָממען . (יג) דאָן אָבער אונטעררעדען גאָטטעזפֿירכטיגע זק מיט איינאַנדער : וואָהל פֿערניממט דער דערר אונד האַרט ; וואָהל שטעטז אים געדאָכטניס : בוכע פֿאַר איהם איינגעטראָגען : פֿיר דיא גאָטטעז פֿערעדערער אונד דיא זיינען נאָמען אַכטען ! (יד) דויע ווערדען אַן יענעם טאָגע דען איך שאַפֿע , שפּריכט דער עוויגע צבאָוח , מיר איינגעטהום זיין , אונד איך ווערדע איהרער שאָהגען , וויא איין מאַן זיינען זאָהנו שאָהנט , דער טרייא איהם איזט . (טו) אויך איהר ווערדעט דאָן אין איך געהן , אונד דען אונטערשיעד זעהען צווישען דעם רעכטשאַפֿען אונד

עליה : (יא) אמרתם שוא עבד
אלהים ומה פצע כי שמרנו
משמרתו וכי הלכנו קדרנית
מפני יהוה צבאות : (יב) ועתה
אנחנו מאשרים ודים גם נכנו
עשי רעה גם בחנו אלהים
וימלטו : (יג) אז נדברו יראי
יהוה איש ארעהו ויקשב יהוה
וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו
ליראי יהוה ולחשבי שמו :
(יד) והיו לי אומר יהוה צבאות
ליום אשר אני עשה סגלה
וחמלתי עליהם באשר יחמל
איש על לבנו העבד אהו :
(טו) ושבתם וראיתם בין צדיק
לרשע

רשי

זה : (יא) שוא עבד אלהים . על חנם נעבדנו כי לא נקבל שכר . קדורנית . בשל רוח ; (יב) ועתה אנחנו מאשרים וגומר . אכחט בעדנוהו ושמרנו משמרתו ועתה רואים את הרשע מכלית' עד כי מאשרים את אותם על מעשה רשעם : גם בחנו אלהים . לומר כראיה מה יוכל לעשות לנו וימלטו מן הרעה ולא נכשלו : (יג) אז נדברו וגו' . איני משיב על דבריכם אז נעשית הרשעים רשעם והטובים הלכו קדורנית מפני נדברו יראי ה' שלא לידבק במעשיהם הרעים ואני לא נשכחו דבריכם מלפני ואף על פי שאיני מזהיר להשיב נמול כי הקצבתי ושמעתי ונתיי לכתוב להם ספר זכרון והיו לי דבריהם מקיימים : (יד) ליום אשר אני עושה סגולה . אשר אכרתו והנחתי לשלם בו נשולו ואם אראה אתכם מה בין צדיק לרשע : סגולה . אינר איש טווי בלעז' ; כי

באור

שהיו אומרים כי אין דין ואין דין (רד"ק) , וכראה טעם ההמשך בעבור ואשרו אתכם כל הגוים , והם אמרו אנחנו מאשרים ודים : עלי דבריכם , טעמו הפוך , דבריכם אתם מדברים עלי , והעד מה נדברנו עליך , אף שאין זה דעת בעל הטעמים : (יב) גם נכנו , לשון הכלחה וקיום : גם , אותן אשר בחנו אלהים נמלטים מעמל הגו ומכנעי בני אדם : (יג) אז , ציוס אשר ה' עושה ידברו יראי ה' איש אל רעהו בעדות הנסיון , שיהיה ציוס ההוא שבחמת יק' : ה' וישנית על הרעים ועל הטובים ושמע דבריהם , ויש לו ספר זכרון כתוב עליו לדמי ה' ולחשבי שמו ורשומים כן כל הזכות שלהם וכל השכר שיקבלו בעבורן ליום הגמול , כן כל טעם הכתוב : ויכתב ספר זכרון , דרך משל כלשון בני אדם שכותבין

הפטרה לשבת הגדול

לְרַשֵׁעַ בֵּין עַבְדֵי אֱלֹהִים לְאִשֶׁר
לֹא עֲבָדוּ: (טז) כִּי הִנֵּה הַיּוֹם
כָּאֵר בַּעַר בַּתְּגֹר וְהָיוּ כָּל־יְוָדִים
וְכָל־עֲשֵׂה רִשְׁעָה קָשׁ וְלֹהֵט
אַתֶּם הַיּוֹם הַכֹּא אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יַעֲזֹב לָהֶם
שָׂרֵשׁ וְעַנְיָ: (יז) וּזְרָחָה לָכֶם
יִרְאִי שָׁמַי שְׁמֹשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא
בְּכַנְפֶיהָ וַיִּצְאֶתְהֶם וּפְשֵׁתָם
בְּעַגְלֵי מִרְבֵּק: (יח) וְעַסּוֹתֶם
רִשְׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפְרַח תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר־אָנֹכִי
עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:
זכרו

תרגום אשכנזי שא

אונד דעם באַזעוויכט , צווישען דעם
גאַטטעוּפֿערערערער , אונד דעם זאָ
איהן ניכט פֿערעהרט . (טז) דען זעהט!
ער קאַמט יענער טאַג , וויאָ אַפֿען
גלוט ברענגט ; אונד אַללע פֿרעפֿלער
אונד אַללע איבער־טהאַטער ווערדען
דעם שטראָהע גלייך אויפֿלאָדערן , און
דיועם קינפֿטיגען טאַגע , שפּריכט דער
עוויגע צבאוח , דאַס איהנען ניכט
ווארצעל ניכט צווייג איכרוג בלייבען
וויירד . (יז) אייך אַבער דיא איהר
מיינען נאַמן ערהרפֿירכטעט , וויירד און
יענעם טאַגע דען איך שאַפֿע , שפּריכט
דער עוויגע צבאוח , דיא זאַננע דער
הולד שיינען , היילבריינגענד מיט איהרען
שטראָהלען , איהר ווערדעט הינאווי-
געהן , (אין איהרעם זאַננען־גלאַנץ) אייך
וויידען , פֿיווען קאַלבערן גלייך .
(יח) אונד דיא באַזעוויכטער צערבארע
טען , דיא אַששע אונטער אייערן
פֿוסבאַללען זיין ווערדען . גדענקט

ר ש י

(טז) כי הנה היום בא . היום זה לשון שמש הוא שכך אמרו חכמים אין נהינס לעתיד לבא לא הקב"ה מביא חמה מכתריקה ורשעים גדולים זה וכדיקים מתרפאין זה וזהו שאמר וזרחה לכם ירחי וגומר: (יז) ופשתם ל' שומן כמו כי תפוא כעגלה דשא: כעגלה מרבק . הנכנסים לרבקה לפטס קופי" לא בלע"ז: (יח) ועסותם וכבשתם ל' מיעך ודומה לו ושם עשו דדי בתוליהן

באור

שכותבין המלכים ספר זכרונות כי אין שכתה לפניו יתברך , וכן מספרך אשר כתבת , כל הנמש' כתוב בספר (רד"ק): ולחושבי שמו , אמרו המפרשים הטעם על החכמים המשכילים החושבים בדרכי ה' . אמנם הנכון שהוא כ"ע של יראי ה' , כלומר ששם ה' נחשב בעיניהם . וכדמתורגם בל"א . (יד) והיו , מלת סגולה דבקה עם ויהי לי (ראב"ע): וחמלחי עליהם . שלא ישיגם הרעה המכלה הרשעים (רד"ק): העובר אוחו , שיחמול עליו האב יותר מעל כל בניו: (טז) כי הנה היום בא , המשיל יום המשפט לאש בוערת כמו שאמר למעלה כי הוא כאש מנרק (רד"ק): קש , כמו קש יהיו שיכלו מהרה (הכ"ל): ולהט , פועל יוצא , ומתורגם כפי הענין: (יז) וזרחה לכם יראי שמי , ביום אשר אני עושה אמר ה' צבאות שמש נדקה כפי וגו' , כן שעור אלו ב' כתובים כפי הנחת בעל הטעמים , וכן תרגמתי . שמש צדקה , היפך יום בוער כתנור , כי טעם שם נדקה מבוה' בם' נתה"ש לרמב"ן ז"ל , והמשיל נדקות ה' וחסדיו לשמש שהיא אבי כל טוב בעולם הארצי : ומרפא בכנפיה היפך ולהט אותם . וטע' בכנפיה על פרישת קרני אורו , וכן אמר כאשר פרוש על הכרים : ויצאחם , לאור השמש (ראב"ע): ופשחם , לשון רבוי , כמו ופשו פראיו (רד"ק) , כלו' שמתעדני ותתענני ותדשנו באור השמש קזה , כעגל' המוטעמים המתעננים ומרקדים באור השמש על פני כאות דשא: (יח) ועסותם , ענין הדריסה והכתישה

תרגום אשכנזי

הפטרה לשבת הגדול

(יט) זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתוֹ בְּחֹרֵב פֶּיַר גְּאֻנִּין
בְּלִי יִשְׂרָאֵל הַקִּיָּים וּמִשְׁפָּטִים:
(כ) הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת־
אֱלֹהֵי הַגְּדֹל לִפְנֵי בּוֹא יוֹם
יְהוָה הַגְּדֹל וְהַנּוֹרָא:
(כא) וְהִשִּׁיב לְבָבְכֶם עַל בְּנֵי
וְלִבְכֶם עַל אֲבוֹתֵיכֶם פֶּן אֲבֹא
וְהִבִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ חָרָם:

הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום יהוה הגדול והנורא:

הפטרה ליום א' דפסח

(יהושע ג' פ' ה' — ו' , וה' פ' ב' — ט"ו)

(א) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם
הִרְתְּקִדְשׁוּ כִּי
מִחֹר יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם
נִפְלְאוֹת

(יט) גרענקט דיא לעהרע מיגעו דינערז
משה, דיא געזעטצע אונד רעכטע,
וועלכע איך איהם צו חורב פֿיר גאנץ
ישראל איפֿגעטראגען האָבע. (כ) זעהט
איך שיקקע אייך דען פראָפעטן אליהו,
בעפֿאַר יענער טאָג דעו/עוויגען קאָמט,
דער גראָסע! פֿורכטבאַרע! (כא) דיזער
ווירד דיא הערצען דער פֿאָטער זאָמט
איהרער קינדער, אונד דיא הערצען
דער קינדער זאָמט איהרער פֿאָטער
צוריקבריינגען; אויף דאָס איך ניכט
קאָממע אונד דאָן לאַנד מיט פֿער-
ניכטונג שלאָגע. אָבער זעהט! איך
שיקקע אייך דען פראָפעטן אליהו,
בעפֿאַר ער קאָמט יענער טאָג דעו
עוויגען, דער גראָסע פֿורכטבאַרע!

הפטרה ליום א' דפסח

(א) יהושע שפראך צום פֿאלקע:
האַלטעט אייך בערייט, דען
מאָרגען ווירד דער עוויגע וואונדער
אונטער אייך פֿערריכטען

רשי

בתוליהן: שורש וענף. ברא ובר ברא: (כא) והשיב לב אבות. להקדוש ברוך הוא: על
בנים. על ידי בנים יאמר לבנים דרך אבהו ורנון לכו ונברו אל אבותיכם לחסו בדרכי המוקים
וכן ולב בנים על אבותם כך שמעתי מאשי של ר' ינחם ורבותי דרשוכו ביום' עדיו' לשם
שלוש בעולם:

(א) ויאמר יהושע: ביום השלישי יום ל' של אכל היה ראשון לג' הימים: התקדשו
הולמנו: כי מחר. בעברכ' את הירדן: נפלאות. תירגם יונתן פריטן:

באור

ויזוה בקרא עמים המזקה היונא ע"י כתיסה וסמיטה (רד"ק): כי יהיו אפר, אחרי אש
להש חומס היום הנא: (ב) הגדול והנורא, יש לפתשו על היום, ויש לפתרו על השם,
כן בתרגומי: (כא) והשיב יזהיר האבות והבנים ומדיו לשון א' ה', וטעם על כיו עס
(מרד"ק). וטעם הכפל להעיר שיהיו כלם שנים כתיב אשד: פן אבוא והכתי, ביום היום
אם לא ישובו, ולכן הנני שולח להם את אליה לפני בוא ביום ההוא כדי שיהירס וישובו:
(א) ההקדשו, ת"י מודיענו, וכן התקדשו למחר ואכלתם נשר (בעדכר י"א י"ט), והטעם
כעו

בפלאות: (ב) ויאמר יהושע -
 הכהנים לאמר שאו את ארון
 הבריה ועברו לפני העם וישאו
 את ארון הברית וילכו לפני
 העם: (ג) ויאמר יהוה אל-
 יהושע היום הוה אהל גדלך
 בעיני כל ישראל אשר ידעון
 כי באשר הייתי עם משה
 אהיה עמך:

(ד) בעת ההיא אמר יהוה אל-
 יהושע עשה לך חרבות צרים
 ושוב מל את בני ישראל שניה:
 (ה) ויעשלו יהושע חרבות
 צרים ומל את בני ישראל -
 גבעת הערלות: (ו) וזה הדבר
 אשר

פערריטען. (ב) אונד צו דען פרויטערן
 שפראך ער פאלגנדרמאסען: טראגט
 דיא בונדולאדע, אונד געהט פאר
 דעם פאלקע פאראוין. אונד זיא נאמען
 (דעו אנדערן מארגענו) דיא בונדולאדע,
 אונד גינגען פאר דעם פאלקע הער.
 (ג) דער עוויגע אבער זאגטע צום
 יהושע: הייטע ווערדע איך אנפאנגען
 דין גראם צו מאכען אין דען אויגען
 דעו גאנצען ישראל, אינדעם זיא
 ערקעננען ווערדן, דאס איך מיט דיר
 עכען זא זיין ווערדע וזיא איך מיט
 משה וזאר. (ד) אום דיוע צייט זאגטע
 דער עוויגע צו יהושע: מאכע דיר שארף
 שניידנדע מעסער, אונד האלטע איינע
 אבערמאליגע אללגעמיינע בעשניידונג
 אונטער דען קינדערן ישראל.
 (ה) אונד יהושע מאכטע זיך שארף
 שניידענדע מעסער, אונד בעשניטט
 דיא קינדערן ישראל אויף דער
 אנהאע ערלות. (ו) עו האטטע
 געמליך פאלגענדע בעוואנדנים מיט
 דיוער

רש"י

(ב) ויאמר יהושע אל הכהנים. ציוס המחרת: שאו את ארון הברית. עד עכשיו כשאו
 הלויים והיו הכהנים: (ד) חרבות צרים. כתרגומו אוזמלין חריפין וכן אף תשיב כור חרבו
 כשהחריפות נהפך לגדלן ואינו חותך יפה וכן כל כלי יוצר עליך: שנית. שאלו כבר בליל
 יציאתם ממצרים קהל גדול יחד חו פעם שנייה שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא
 כשנה להם רוח נפוכית ולא היה להם יום נוח למול כמו ששכיבו ביבשת ורבותיכו אמרו שנית
 זו פריעת מילה שלא נתנה לאברהם אבינו: (ה) גבעת הערלות. על שם המאורע נקרא
 שנעשה כמין גבעה: (ו) וזה הדבר. על ידי דיבור מל אותם אמר להם סבורים אתם לירש
 את

באור

כמו שאמר הרד"ק ז"ל תהיו מזומנים לעבור והכיטו כליכם וכל דבריכם: (ב) ויאמר וגו',
 ציוס המחרת (רש"י): (ג) אשר ידעון, על ידי הנסים שאני עושה על ידך כי כאשר הייתי
 עם משה אהי עמך, ועי"כ תגדל בעיניה: (ד) בעת ההיא, אחרי שעברו את הירדן:
 חרבות צורים, כתרגומו אוזמלין חריפין וכן אף תשיב כור חרבו כשהחריפות נהפך לגדלן
 ואינו חותך יפה וכן כל כלי יוצר עליך (רש"י) ויהיה תרגום כור כל"א (דיא שנידי), ותרגם יוצר
 (גשליסין, גשערפט), וענינו מטעם כר הפך הרוחב שאינו מחודד. וטעם חרבת צרים אמר
 הרד"ק ח"ל וכסודך המתואר אל התואר כמו מי המרים, או פירושו חרבות שיהיו להם חדודים:
 שניה, שאלו כבר בליל יציאתם ממצרים קהל גדול יחד חו פעם שנית (רש"י), וכענין הזו
 ותורגם כל"א: (ה) גבעת הערלות, נקרא כן בעבוד הערלות שנכתבו שם: (ו) וזה הדבר,
 שנעבורו

הפטרה ליום א' דפסח

אֲשֶׁר־מַל יְהוֹשֻׁעַ כָּל־הָעַם
 הַיָּצֵא מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כָּל
 אֲנָשֵׁי הַמְּלַחְמָה מִתּוֹ בַּמִּדְבָּר
 בַּדֶּרֶךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם :
 (ו) כִּי־מַלִּים הָיוּ כָּל־הָעַם
 הַיָּצֵאִים וְכָל־הָעַם הַיְלָדִים
 בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצִאתְכֶם
 מִמִּצְרַיִם לֹא־מָלוּ : (ח) כִּי
 אַרְבָּעִים שָׁנָה הִלְכוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 בַּמִּדְבָּר עַד־הֵם כָּל־הַיּוֹמִים
 אֲנָשֵׁי הַמְּלַחְמָה הַיָּצֵאִים
 מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
 בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
 לַיהוָה לְבַלְתִּי הִרְאוֹתֶם אֶת־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
 לַאֲבוֹתֶם לָתֵת לָנוּ אֶרֶץ זָבָת
 חֶלֶב וְדָבָשׁ : (ט) וְאֶת־בְּנֵיהֶם
 הַקִּטְמִים תַּחֲתֶם אַתֶּם מַל יְהוֹשֻׁעַ
 כִּי־עַרְלִים הָיוּ כִּי לֹא־מָלוּ אוֹתָם
 בַּדֶּרֶךְ : (י) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ
 כָּל

דיוער בעשניידונג : אַללע מאַנגליכע
 אונטער דעם פֿאַלקע דאַן אויז מצרים
 געגאַנגן וואָר , אַללע קריגולייטע וואָרען
 אין דער וויזטנייא געשטאַרבען אויף
 דעם וועגע איהרען אויזונג אויז מצרים .
 (ו) דיועו פֿאַלק נון , זאָ פֿיל איהרער
 אויזגעגאַנגן זינד , וואָר צוואָר שאָן בע־
 שניטטען ; דאַזיעניגע פֿאַלק אַבער ,
 דאַן ערזט אין דער וויזטנייא געבאַהרען
 וואורדע , וואָהרענד דער ריווע דיועו
 אויזונג אויז מצרים , האַטטע מאָן ניכט
 בעשניטטען . (ח) דען פֿירצג יאָהר
 צאַגען דיא קינדער ישראָל'ז אין דער
 וויזטנייא אומהער , ביז אַלל דאַן פֿאַלק
 אויזגעשטאַרבען וואָר , דיא קריגולייטע
 געהטליך , זאָ אויז מצרים געגאַנגען
 וואָרען ; ווייל זיא דעו עוויגען שטיטטע
 ניכט בעפֿאַלנט האַבען , דאַרום ער
 איהגען דען צוגעשוואָהרען , דאַס זיא
 דאַן לאַנד ניכט זעהען זאָללסטען , דאַן
 דער עוויגע אונזערן עלטערן צוגעשוואָ־
 רען אונז אויזצוגעבן , איין לאַנד וואָ
 מילך אינד האַניג פֿליסט ; (ט) איהרע
 קינדער אַבער נאַם ער אַן איהרער
 שטאַטט אויף . דיוע נון בעשניטט יהושע ,
 דאַ זיא נאָך אונבעשניטטען וואָרען ,
 ווייל מאָן זיא אויף דער ריווע ניכט
 האַטטע בעשניידען וואָללען . (י) אַלז
 נון אַללעו פֿאַלק זעמטליך

רש"י

את הארץ ערליס לא כד נאמר לאברהם ואתה את בריתי תשמור וגו' ונתתי לך ולרעך אחרך
 את ארץ מערך : כל העם היוניא . לא היה אחד מהם כהן שכולם מתו והם היו ערליס שאלמד
 כי ערליס היו : (ו) לא מלו . כמו שפרשתי לא נשנה רוח נפוכית והם הם שמתו עכשו :
 (ט) ואת בניהם הקים תחתם . ואת בניהם שהקים תחתיהם הם הילודים במדבר אותם על
 יהושע

באור

שנעבדו מל יהושע (רד"ק) : (ו) כל העם היוצאים אפי' הקטנים הנולדים במצרים ולא
 היו עדיין בן עשרים בחטף המרגלים , והנה אותם שהיו אז מבן עשרים שנה ומעלה מתו במדבר
 ומבן עשרים שנה ומטה נשארו מולידים ולא הוכרח יהושע למול את הילודים במדבר שלא היו מולידים
 אותם

הפסחה ליום א' דפסח

כל-הגוי להמול וישבו תחתם
במחנה עד חיותם: (יא) ויאמר
יהוה אל-יהושע היום גלותי
את-חרפת מצרים מעליכם
ויקרא שם המקום ההוא גלגל
עד היום הזה: (יב) ויחנו בני-
ישראל בגלגל ויעשו את-
הפסח בארבעה עשר יום
לחדש בערב בערבות יריחו:
(יג) ויאכלו מעבור הארץ
ממחרת הפסח מצות וקלוי
בעצם היום הזה: (יד) וישבת

המן

רש"י

תרגום אשכנזי שג

ואמסליך בעשניטטען וואר, וויילטען
זיא אים לאגער אויף איהרער שטעללע
בזו זיג געהיילט ווארען. (יא) דער
עוויגע זאגטע צו יהושע: הייטע האבע
איך דזיא שאנדע מצרים'ן פאן אייך
אבעוועלצט. דארום נענטט מאן דיוען
ארט גלגל (דאז וועלצען) בזו אויף דען
הייטוען טאג. (יב) דאז פאלק לאגערטע
אלו צו גלגל, אונד ריכטעטן דאז
איבערשרייטונגאפפער צו אים פיער-
צעהנטן טאג דען מאנאטו געגען אבענד,
אין דער עכנע פאן יריחו. (יג) אונד
אסען דען אנדערן מארגענו נאך דיועם
איבערשרייטונגאפפער פאן דעם גע-
טריידע דען לאנדען אונגעוויארטע
קוכען אונד געבראנטע זאנגען. אן עכען
דיועם טאגע. (יד) אלו געדאכטען
מארגענדן

יהושע: (י) וישבו תחתם, באתריהון לא כרו על עיר: עד חיותם מן המכה: (יא) גלותי הסירותי את חרפת מצרים שהיו אומרים ראו כי רעה נגד פניכם כוכב אחד יש שמו רעה והיא סי' של דם רואין אנו אותו עליכם במדבר והוא שאמר משה במדבר למה יאמרו מצרי' לאמר ברעה הוכיח' והם אינם יודעים שהוא דם מילה וכשאלו בימי יהושע ובא אותו הדם הוסרה אותו החרפה שעדיין ערב רב שעלו עמהם היו מוכי' להם כך דרש ר' מ' הדרשן: גלותי הסירותי כמו גל מעלי חרפ', ויגל האבן: (יג) מחרת הפסח. יום הכפת העומר שהקריבו עומר תחלה ומשבעה באדר, שמת משה שפסק המן עד עכשיו היו מסתפקין ממן שנכליהם שלקטו בשבעה באדר שאמר את המן אכלו ארבעים שנה והלא ארבעים שנה חסר שלשים יום שהרי תחלת ירידת המן בט' באייר אמור מעתה בחכמה שהוכחו ישראל ממזרים טעמו טעם מן: ולא

באור

אותן בדרך מפני הסכנה, וטעם לא מלו יונא, וכמו שאמר להלן כי לא מלו אותם בדרך כלומר בעבור הדרך (מהכ"ל): (ט) הקים תחתם, לרשת את הארץ: (י) חיותם, הרפאם, כמו וימרחו על השקין ויחי: (יא) חרפת מצרים, לפי שיכחו האבות ממזרים והיו הנשים ערלים כמו המזרעים, והערלה חרפה, כמו שאמר כי חרפה היא לכו, (רד"ק): גלגל, נכפלה בו הפ"א כי מן גלותי יאמרו גלל, וכן דרך לה"ק בשמות הלקוחים מן הפעל להוסיף בו אות או לגרוע ממנו כמו נח מן יחמנו שמואל כי מה' שאלתיו, ונס להפך סדר האותיות כמו יעבן מן עבב (הכ"ל): עד היום הזה, עד ימי הכותב, אולי חי זמן רב אחר המעשה הזה: (יב) ויעשו את הפסח, את זבח הפסח: (יג) מעבור הארץ, אמרו כי נקרא עבוד הדגן שהוא משנה שעברה ואתה של שנה הבאה נקרא תבואה (רד"ק): ממחרת הפסח, הוא ט"ו בניסן, כי צ"ד בו יקרב הפסח, וכן במעשה עשר יום לאודש הראשון מחרת הפסח יבאו בני ישראל (מהכ"ל): בעצם היום הזה, מוסב למטה, ושעורו

הפטרה ליום א' דפסח

המן ממחרת באכלם מעבור
 הארץ ולא יהיה עוד לבני
 ישראל מן ויאכלו מתבואת
 ארץ כנען בשנה ההיא :
 (טו) ויהי בהיות יהושע בירוחו
 וישא עיניו וירא והנה איש
 עמד לנגדו והרבנו שלופה בידו
 וילך יהושע איו ויאמר לו הלנו
 אתה אם לצרינו : (טז) ויאמר
 לא כי אני שר צבא יהוה
 עתה באתי ויפל יהושע אל
 פניו ארצה וישתחו ויאמר לו
 מה אדני מדבר אל עבדו :
 (יז) ויאמר שר צבא יהוה אל

בארגענדען טאג , הארטע יוד דער
 מן אויף דאז זיא פאן דעם געטריידע
 דעז לאנדעז עסען קאנטען , דיא קינדער
 זשראל'ז האטטען נון קיין מאנאט מעהר ,
 זאנדערן עסען פאן דער דיסאדריגען
 פרוכט דעז לאנדעז כנען . (טו) וואהרנד
 יהושע פאר ירוחו וואר , הוב ער איינז
 זיינע אויגען אויף אונד זאהע איינען
 מאן איהם ענטגען שטערן , מיט גע-
 ציקטעם שווערדטע אין דער האנד ,
 יהושע גינג אויף איהן צו , אונד פראגטע
 איהן : געהארוט דוא צו אונד , אדער
 צו אונזערן פוינדען ? (טז) ער אנט-
 ווארטעטע : ניין ! יוד בין איין אכער-
 דויפט אויז דעם העערע דעז עוויגען ,
 אונד זא עבען אונגעקאמטען . דא פיל
 יהושע אויף זיין אנגעויכט צור ערדע ,
 אונד שפראך צו איהם : וואז האט מיין
 הערר זיינעם דינער צו זאגען ? (יז) אונד
 דער געזאנדטע דעז עוויגען זאנטע
 צום

יהושע

רשי

(יד) ולא היה עוד לבני ישראל מן . לפיכך ויאכלו מעבור הארץ אבל אם היה להם מן לא
 היו אוכלים מן התבואה שהיו היה טעם להם משל אומרים לתיטק מפני מה אתה אוכל פת
 שעורין לפי שאין לי פת חטין לכך נאמר לא היה עוד וגומר : (טו) בהיות יהושע בירוחו . מכאן
 לעיבורה של עיר שהיא מן העיר שאי אפשר לומר בתוך ירוחו : הלנו . הלמטענדא חתיא :
 (טז) עתה באתי . לעורסך אבל בימי עשה רבך באתי ולא חפץ בי שנאמר אם אין פניך הולכים
 , גויא : (יז) שר צבא ה' . ישראל שהוא צבא לה' ומיכא היה שנאמר ומיכא שרכס : (יח) כונת
 ומסוגרת

באור

בענש היום הזה . דהיינו באותו החדש אכר שאכלו צו מעבור הארץ באותו היום פסק גם
 כן היום לרדת : (יד) באכלם , כלומר בעבור אכלם מעבור הארץ , ולא היו עדיין צרכים
 לו , אחרי שכבר באו אל ארץ נטבת , ארץ לא תחסר כל בה , וזה שאמר ולא היה עוד לבני
 ישראל מן , כלומר שלא בלבד פסק באותו היום כי אם שבת לגמרי מרדת עוד כל הימים , ומאז
 היום והלאה אכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא , ר"ל מהתבואה החדשה . כן נראה תוסף
 המאמרים : (טו) ויהי , המעשה שבהיות יהושע בירוחו ונ' : בירוחו , צנבול ירוחו , דהיינו
 צעבה שעל כני העיר : (טז) שר צבא ה' , ת' מלאך שליח מן קדם ה' , ורד' ק אחר ח"ל שר
 צבאות מעלה ומטה כמו שנאמר על מיכא השר הגדול ולפי גדולתו וקדושתו נקדש המקום
 שנראה בו ליהושע , לפיכך אמר קדם הוא : ערה באהי , בעת שראיתני מה שאין כן בצבא
 ודס , וזה להחוק בלתי כי מלאך ה' הוא (הג"ל) : (יז) של נעלך , אין זה כי אם התחלת
 הדבור , ועקר הדבור ראה נתתי בידך וגומר , וטעם וירוחו כונת וגו' , מאמר שוכנר יבלג
 בו הגאדליש הדבור הגז ;

הפטרה ליום א' דפסח

יהושע של-נעלה מעל
הגלגל כי המקום אשר אתה
עמד עליו קדש הוא ויעש
יהושע בן: (יח) ויריחו סגרת
ומסגרת מפני בני ישראל אין
יוצא ואין בא:

חסר

הפטרה ליום ב' דפסח

(מלכים ב' כג א' — כ"ה)

(א) וישלח המלך ויאספו
אליו כל זקני
יהודה וירושלם: (ב) ויעל
המלך בית יהוה וכל איש
יהודה וכל ישרי ירושלם אתו
והכהנים והנביאים וכל העם
למקטן ועד גדול ויקרא
באזניהם את כל דברי ספר
הברית הנמצא בבית יהוה:
(ג) ויעמד המלך על העמוד
ויברך את הברית ולפני יהוה

תרגום אשכנזי שד

צום יהושע: ציהע דינען שוה פאן
דינעם פֿוים אב, דען דיא שטעללע
אויף וועלכער דיא שטערהוט איזט
הייליג. אונד יהושע טהאט אלזא
(יח) יריחו וואר אינדעסן פֿעזט פֿער-
שלאסען פֿאר דען קינדערן ישראל'ז,
עו ווארדע ניאמאנד ווערר אויז נאך
איינגעלאסען.

הפטרות יום ב' של פסח

(א) דער קאניג שיקטע, אונד לים
אללע אלטעזטען יהודה'ז אונד
ירושלם'ז בייא זיך צוזאמען קאמען.
(ב) דאן גינג ער הינוף נאך דעם הויזע
גאטטען, אונד אללע לייטע אויז יהודה
אונד אללע בעוואהנר ירושלם'ז מיט
איהם, אויך דיא פרוזר, דיא שריפט-
קונדיגע, אונד אללע פֿאלק פֿאן קליין
בז גראס; דארט לאז דער קאניג
איהנען פֿאר אללע דיא ווארטע אויז
דעם בוכע דעו בונדען, דאז אין דעם
הויזע גאטטען געפונדען ווארדען,
(ג) דער קאניג שטאנד אויף דעם
קאטעד, אונד מאכטע איין בינדנים
פֿאר דעם עויגן, איהם נאכצוואנדלן,
אונד אללע זיינע געבאטע, צייגנים
אונד

ללכת את אחר יהוה ולשמור מצותיו

רש"י

ומסוגר. כתרגומו אסידא בדעין דפרולא ומתקפא בעבריין דנחש:

באור

(ב) והכהנים והנביאים, ת"י וכהניא וסופריא, וכן אופט ונביא תרגם דיין וסופר, שהרי
המלך שלח אל חולדה, מלמד שלא היו שם נביאים אחרים (רד"ק), ויהיה מעש
בני הנביאים שנמצא בס' שמואל ומלכים וכן כמעט כל כהן ונביא שבמקרא, והארכתי בזה
צ"ל: ספר הברית, רנה מחלוקת המפרשים בענין הספר הנמצא בבית ה', ואין באן
המקום לעמוד עליו: (ג) על העמוד, ידמה שבנו שם עמוד והיה בו המלך בעת קראו את
התורה

מִצֹּחָיו וְאֶת־עֲדוּתָיו וְאֶת־
 חֲקָתָיו בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ
 לַחֲקִים אֶת־דְּבָרֵי הַבְּרִית
 הַזֹּאת הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה
 וַיַּעֲמֵד כָּל־הָעָם בְּבְרִית׃
 (ד) וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־חֲלָקָיו
 הַבְּהֵן הַגְּדוֹל וְאֶת־בְּהֵנֵי
 הַמִּשְׁנָה וְאֶת־שְׁמֵרֵי הַסֵּפֶר
 לְהוֹצִיא מֵהִיכָל יְהוָה אֶת־כָּל־
 הַבְּלִיִּים הַעֲשׂוּיִם לַבַּעַל
 וּלְאֲשֵׁרָה וּלְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם
 וַיִּשְׂרָפֵם מִחוּץ לִירוּשָׁלַם
 בְּשַׂדְּמֹת קִדְרוֹן וּנְשָׂא אֶת־
 עִפְרָם בֵּית־אֵל׃ (ה) וְהַשְׁבִּית
 אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר־נָתַן מַלְכֵי
 יְהוּדָה וַיִּקְטֹר בְּבִמֹת בְּעָרֵי
 יְהוּדָה וּמִסְבֵּי יְרוּשָׁלַם וְאֶת־
 הַמְּקַטְרִים לַבַּעַל לְשֵׁמוֹשׁ
 וּלְיָרֵחַ וּלְמִזְבְּחוֹת וּלְכָל צְבָא
 הַשָּׁמַיִם

אונד געועטצע צו בעאכאפטען, פאן
 גאנצעם הערצען אונד פאן גאנצער
 זעעלע, אום אללע דיא ווארטע דען
 כנרען צו ערפיללען, וא און דויעם
 ככע אויפגעצייכנעט זינד; אונד אללען
 פאלק טראט אין דען כונד. (ד) דארוף
 בעפאהל דער קאניג דעם האהען
 פרוטער חלקיהו, דען פרוטערן דען
 צווייטען ראנג אונד דען טהאר היטערן,
 אויו דעם טעמפל דען עוויגען הינאויו
 צו שאפען, אללע דיא געראטהשאַע
 טען, דיא צום רינזטע דען בעל, דען
 האינו אונד דען גאנצען היממעל
 העערן געמאכט ווארען. מאן פער
 בראנטע זיא אויסערהאלב ירושלים אין
 דעם געפילדע קדרון, אונד בראכטע
 דיא אשע דאפאן נאך בית אל. (ה) ער
 האב אויך דיא גאטצענפרוטער אויף,
 וועלכע דיא קאניגע יהודה'ן אינגעזעצט
 האטטען, אום אויף דען אנהאהען אין
 דען שטארטען יהודה'ן אונד דען אום
 ליגענדען געגענדן ירושלים'ן צו רייכערן;
 זא וויא אויך דיא זעמטליכען וויירוד
 אפפערע דען בעל'ן, דער זאנגע,
 דען מאנדען, דער שטערנבילדער,
 אונד דען גאנצען

רש"י

(ג) על העמוד. מקום מעמד העלך בבית המקדש: (ד) זאת כהני המזבח. סגני
 כהונה שהם סגנים לכהנים גדולים: שומרי הכף. אמורכלים המזוונים על כל
 טורכי הבית ומפתחות העזרה בידם: בשדמות קדרון. כמו שר קדרון: וכשא את עפרסנית
 אל. אל מקום עמל אשר עמל שם את המזבח שעשה ירבעם ושרף עליו את כהני הכמות:
 ויקטר

באור

התורה כמו שמכר צפרות הקהל (רלב"ג): ויעמוד כל העם בברית, עמדו והתחוקו
 צפיהם וכלבם בברית (רד"ק): (ד) ואת כהני המשנה, סגני כהונה שהם סגנים לכהנים
 גדולים (רש"י): אח עפרם, כמו חפרם, כל דבר דק מאוד נקרא עפר (שוט, שעיב):
 (ה) הכמרים, אמרו זאת הכמה מכהני ע"ז היו טבאים שחדים, ולפיכך נקראו כן מעין
 עורטו כתגור נכמרו: ויקטר בבמות, כל אחד מהמלכים (רד"ק), והיותה נסתן שהעט
 על

הפטרה ליום ב' דפסח

השמים: (ו) ויצא את האשרה
מבית יהוה מחוץ לירושלם -
נחל קדרון וישלף אתה בנחל
קדרון וירק לעפר וישלף את
עפרה על קבר בני העם:
(ז) ויתן את בתי הקדשים
אשר בבית יהוה אשר הנשים
ארגות שם בתים לאשרה:
(ח) ויבא את כל הבתנים
מערי יהודה ויטמא את
הבמות אשר קטרו שמה
הבתנים מגבע עד באר שבע
ונתן את במות השערים
אשר פתח שער יהושע שר-
העיר אשר על שטמאול איש
בשער

ר ש י

(ה) ויקטר בנות . ואתן שקטרו בנות בערי יהודה: (ו) את בתי הקדשים בתי חומה:
לורגות

באור

על כל אחד מהכני, וכמו שתרגמתי: בערי יהוד', ב' בערי מושכת אחרת עמה, וטע' ומסבי
במסבי: (ו) בתי הקדשים, אמר הרלב"ג ח"ל, אפשר כי עם החוקם בפעולות המנוטת
ההם החזיקו בומה ותעבות שהיו עושים שאר הגוים, וידמה כי מעבודת קנת האשרות היה
שיהיו עם מוכנים למגל מנוכה, והנשים היו לורגות שם בתים בעבור האשרה והיו עושים
יריעות יהיו מחיכה ובית לבאים לעבוד האשרה הפעולה המנוכה ע"כ: (ח) ויבא את כל
הכהנים, המה הכהנים הלויים בני גדוק אשר שמו משמרת ה' כזכר ביחוקאל (מ"ד ט"ו),
ולא זכחו כלל בנמות, אבל אותם שהיו זוכים בנמות אף לה', כדסתב עוד העם מוכנים
ומקטרים בנמות, שהטעם שם לה', הם לא יעלו אל מוצח ה' ירושלים, כי אם יאכלו חלקם
מוכות הקרבנות בתוך אחיהם, ומה שאמר ויזבח את כהני הנמות הם הכמרים שזבחו לעז':
ויטמא את הבמות, שם היותם מוקים טומאה להשליך שם נבלות וכל טומאה להרחיק עז'
מלב העם (רד"ק): אשר פתח השער, כמו ואשר פתח השער, וכן שמש ירח, אולי
היתה הנמה הזאת גדולה מאשר הבמות, לכן זכר אותה לבדה (מהכ"ל): אכלו מצות,
פירשו המפרשים על מכות המכות, וחד מן חכריא אמר טעם מכות כמשמש, בעבור קנ

תרגום אשכנזי ש

גאנצען היממערל העערז; (ו) לים אויך
דען האין אזוי דעם הוייע גאטטעז
אויסערהאלב ירושלים הינאוויבריינגען,
נאך דעם טהאל קדרון, איהן דאזעלבוט
פערברענגען, ביו אללעז צור דינוטען
אשע ווארד, וועלכע ער אויף דיא
גראבער דען פאלקען אומהער שטרייען
ליס; (ז) פערנר לים ער דיא בוהל-
קאממען צערשטאהרען דיא אס הוייע
גאטטעז ווארען, אונד אין וועלכען דיא
פרויען עהעמאל'ז געוואנדער פיר דיא
האינע וועכטען. (ח) דארויף לים ער
אללע (אונענטווייהטען) פרויטער אוין
דען שטאדטען יהוד' קאממען, אונד
אללע דיא אנהאען פעראונריינגען,
אויף וועלכען דיא אנדערן פרויטער גע-
אפפערט האטטען, פאן גבע ביו באר
שבע; אויך דיא אנהאדען אן דען
טהארען לים ער איינשטאסען, זא וויא
דיא (צו ירושלים) אן דעם איינגאנגע
דען טהארען יהושע'ז דען גאווערנערז
דער שטאדט, צור לינקען האנד וויא
מאן

הפטרה ליום ב' דפסח

בשער העיר: (ט) אך לא יעלו
 כהני הכמות אל-מזבח יהוה
 בירושלים כי אם-אכלו מצות
 בתוך אחיהם: (י) וטמא את-
 התפת אשר בני בני-הגם
 לבלתי להעביר איש את-בנו
 ואת-בתו בגיש למלך:
 (יא) וישבת את-הסוסים אשר
 נתנו מלכי יהודה לשמש
 מבוא בית יהוה אל-שכינתך
 מלך הסורים אשר בפרורים
 ואת-מרכבות השמש שרת
 באש: (יב) ואת-המזבחות
 אשר על הגג עלית אחו אשר
 עשו מלכי יהודה ואת-

פאן אין דאן טהאר הימין גינג . (ט) דיא
 פריזטר אכער , דיא איינמאל אויף דען
 אנהאען געדיהנט האטטען , דורפטען
 ניכט צום אלטאר דען עוויגן נאך ירושלים
 קאממען ; זאנדערן אסען דיא אויף
 געוויארטען קוכען (דער אפפער) אונט
 איהרען איבריגען ברודערן . (י) פערנר
 לים ער דען תופרה פערראנרייניגען ,
 דער אים טהאל בן הגום וואר , דאמיט
 ניאטאנד סעהר ויינען זאהן אדער ויינע
 טאכטער , דעם מילך צו עהרען , דורך
 דאן פיער פיהרע ; (יא) אונד שאפטע
 דיא זאנגען-פפערדע אב , וועלכע דיא
 קאניגע יהודה'ז איינגעזעצט האטטען ,
 אום פאן דעם איינגאנגע דען גאטטען
 הוועז נאך דער וואהענג דען טון מלך ,
 אכעראויפזעהרן דער פארשטארטע
 (צו פיהרען) ; אונד דיא זאנגענוואגען
 לים ער פערברענגן . (יב) דיא אלטארע
 אויף דעם דאכע דער קאממערן דען
 אהו , דיא דיא קאניגע יהודה'ז ער-
 ריכמעט האטטען , אונד

המזבחות

בן קרי

רשי

אורגת שם נתיים . יריעות : (ט) לא יעלו . הכהנים שקטרו בכמות לע'ז לא יעלו עוד לשרת
 אל מזבח ה' : כי אם אכלו . כלומר כי אם בדבר זה לא ילאו מכהוסתם שמתדין לאכול בקדשי'
 הדי הם כבעלי שומי' חולקין ואוכלין אבל לא יקרוטון : אכלו מכו' ימנחו' והו' הדין לכל הקדשי' :
 (י) תמסת . הוא המולך ועל שם שהיו הכהנים עוקשים בתמיכים שלא ישמע האב את כהנת
 הנן כשהוא נכסה בידו הכלל קראוהו תוכת : (יא) את הסוסים . אותם המשתחיים לחמה
 היו להם סוסים שוכנים לנאת לקראת החמה בנקר : נתן מלך . כד שמו : אשר בפרורים .
 לא

באור

הפטרה שזכר צפרשה , ולא היו כהני הכמות ראשים לעלות ולחג את החג הזה בירושלים ,
 והנחיד יבחר : (י) החופה , שם מקום שהיו מעבירים שם בניהם לעולך , ואמרו כי נקרא
 כן כי היו מרקדים ומכים בתמים בשעת העבודה , כדי שלא ישמע האב נעקת צט , והמקום
 הזה היה נוח שהיה לאדם הנקרא הנס ונקרא נוח הנס ונו בן הנס , והסתובב צופ בני הנס
 והקרי בן הנס , כי לבני הנס היה זה הגיח או נס לאחד מהם (מנד'ק) : (יא) וישבת את
 הסוסים , שהיו מלכי יהודה מכינים לרכוב עליהם לקראת השמש בכוכה נודתה והיה הולכי'
 לקראתו מזבוח בית ה' עד לשכת נתן מלך , ידעה שנגשבה הכיח היו עושים דבר מה לשמש ,
 ונא שם כמו מביא , וכן ת' ימועלנא דכית מקדשא דה' (מהג'ל) : אשר בפרורים , פירש
 מרשי הערים , כי כן תרגום מרשי פרוריא , ובדברי רז"ל בכל וכל פרוריא , ונתן מלך זה היה
 סקיד

הפטרה ליום ב' דפסח

תרגום אשכנזי שז

המוֹבְחֹת אֲשֶׁר עָשָׂה מִנְשָׁה
בְּשֵׁתֵי חֲצֹרֹת בֵּית יְהוָה נִתְּן
הַמֶּלֶךְ וַיִּכֶן מִשֶׁם וְהַשְׁלִיךְ
אֶת־עַפְרָם אֶל־גַּחַל קָדְרוֹן׃
(יג) וְאֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר וְעַל־
פְּנֵי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר מִימֵן לַחֲרֵי
הַמִּשְׁחָה אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְעִשְׂתָּרֹת וְשִׁקְיָן
צִידָנִים וְלִכְמוֹשׁ שִׁקְיָן מִזָּבֵב
וְלַמֶּלֶךְ הַזֶּעֱבֹת בְּנֵי־עַמּוֹן
טָמְא הַמֶּלֶךְ׃ (יד) וְשִׁבַר אֶת־
הַמִּצְבֹּת וַיִּכְרֹת אֶת־הָאֲשֵׁרִים
וַיִּמְלֵא אֶת־מִקְוָמָם עֲצֻמוֹת
אֲדָם׃ (טו) וְגַם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל הַבָּמָה אֲשֶׁר
עָשָׂה יִרְבֵּעַם בֶּן־נָבֹט אֲשֶׁר
הִחְטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל גַּם אֶת־
הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת־הַבָּמָה נִתְּן
וַיִּשְׂרֹף אֶת־הַבָּמָה הַזֶּה לְעָפָר
וְשָׂרַף אֲשֵׁרָה׃ (טז) וַיִּפֹּן יְאֲשִׁירוֹ

אונד דיא אַלטאַרע דיא מנשה אין דען
ביידען פֿאַרהאַפֿען דען גאַטטען הויזען
ערבויעט האַטטע, לײַם דער קאַניג
גלייכפֿאַלױ אױנשטאַסען, זײַא צער-
מאַלמט פֿאַן דאָרט וועגפֿיהרען, אונד
אײהרען שוט אײן דעם טהאַל קדרון
אומהער שטרייען. (יג) דיא אַנהאַען
פֿאַר ירושלים צור רעכטען זײטע דען
זינדען־בערג, וועלכע שלמה דער קאַניג
ישראל'ז פֿיר עשחרת דעם גאַטצען
דער צדונים, פֿיר כמוש דעם גאַטצען
מואב'ז, אונד פֿיר מלכס דעם גאַטצען
דער קינדער עמון ערריכטעט האַטטע,
לײַם דער קאַניג פֿער־אונרייניגען.
(יד) דיא שטאַנדוויילען צערברעכען,
דיא האַינע פֿאַללען, אונד אײהרן אָרט
מיט מענשענגעביינע אַנפֿיללען.
(טו) אױך יענען אַלטאַר צו בית אל,
דיא אַנהאַע וועלכע ירבעם זאָהן נבט'ז
ערריכטעט האַטטע, דער ישראל צו
זינדען פֿערפֿיהרטע, אױך דויען אַלטאַר,
דויע אַנהאַע לײַם ער צערטרימערן;
דיא אַנהאַע צום דינגען שטויבע פֿער־
ברענגען, זאַמט דעם האַין דאַצו.
(טז) פֿאַרהער האַטטע יאִשירוֹ אינדעם
ער זיך אומוואַנדטע דיא גראָבער ער־
בליקט, דיא דאָרט אײַם

וַיִּשְׂרֹף אֲשֵׁרָה׃ (טז) וַיִּפֹּן יְאֲשִׁירוֹ

בחר

רש"י

לא ידעתי מה הם: (יב) וירץ משם ויעברס משם: (יג) להר המשחית. הר הזיתים הוא
הר המשחית

באור

סקיד על מנשה העיר (מהכ"ל): מרכבות השמש, מרכבות הסוסים שהיו הולכים בהם
לקראת השמש (הכ"ל): (יב) הגג עליה אחו, סכר הנסמך הגג גג עליה אחו, וכן הקבר
איש האלהים והמונח בית אלהלן, וכן הארון הכרית: וירץ משם, מן הקל והוא פועל
על כלומר הריכס משם, ויש לפדשו ענין שברוכתובה כמו כיבך ארוץ גדוד לדעת רבים, ואפשר
שיהיה שדשו רכץ ויהיו לו ספרים רבים בענינו, וי"ת ופליחין מתמן, ר"ל בערס משם, כ"א
וארתיק מתמן (רד"ק), ונתרגומי סנרתו אלו ב' הענינים יחד: (יג) להר המשחית, הר
הזיתים

הפטרה ליום ב' דפסח

בָּהָר וַיִּשְׁלַח וַיִּקַּח אֶת־הָעֶצְמוֹת
 מִן־הַקְּבָרִים וַיִּשְׂרֶף עַל־
 הַמִּזְבֵּחַ וַיִּטְמְאוּהוּ כַדְבָר יְהוָה
 אֲשֶׁר קָרָא אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
 קָרָא אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה :
 (יז) וַיֹּאמֶר מֶה הַצִּיּוֹן הַקָּדוֹ אֲשֶׁר
 אָנִי רֹאֶה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֲנָשִׁי
 הָעִיר הַקְּבֵר אִישׁ־הָאֱלֹהִים
 אֲשֶׁר־בָּא מִיְהוּדָה וַיִּקְרָא אֶת־
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
 עַל הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַזֶּה : (יח) וַיֹּאמֶר
 הַנִּיחוּ לֹו אִישׁ אֶל־יָדָע עֲצַמְתּוֹ
 וַיִּמְלְטוּ עֲצַמְתּוֹ אֶת עֲצַמּוֹת
 הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בָּא מִשְׁמֵרוֹן :
 (יט) וְגַם אֶת־כָּל־בְּתֵי הַכְּפֹמֹת
 אֲשֶׁר בְּעָרֵי שְׁמֵרוֹן אֲשֶׁר עָשׂוּ
 מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִים הַסִּיד
 יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּעַשׂ לָהֶם כְּכָל־
 הַמַּעֲשִׂים

איים בערגע וואָרען ; דאָ שיקטע ער
 אונד לים דיא געביינע יאזו דווען
 גראָבערן דערזונדערהמען , ויא אויף
 דעם אלטאָר פֿערברענגען , אונד
 פֿעראַנדרייניגטע זיזן דאָמיט , נאָך
 דער פֿערדרייסונג דען עוויגען , דיא
 יענער גאָטטליכע מאַן אַזויגערופֿען ,
 דער דיוע דינגע אללע פֿערקינדעט
 האָטטע . (יז) דער קאָניג פֿראַגטע :
 וואָן איזט דאָן פֿיר זיין דענקסאָל ,
 דאָן זיך האָרט זערהע ? אונד דיא
 שטאָרטלייטע אַנטוואָרטעטן איהם :
 ען איזט דאָן גראָבמאָל יענען גאָטטליכען
 מאַנגען , דער פֿאָן יהודה געקאָממען
 וואָר , אונד דיוע דינגע דיא דוא
 געטהאָן , איבער דען אלטאָר צו בית אל
 אַזויגערופֿען האָט . (יח) דער קאָניג
 ערווידערטע : מאַן לאָסע איהן רוהען ,
 נימאָנד פֿערריקקע דעסען געביינע פֿאָן
 איהרער שטעללע . זאָ רעסטעטן זיינע
 געביינע אויך דיא געביינע יענען פֿראַג־
 פֿעטן , דער פֿאָן שומרון געקאָממען
 וואָר . (יט) אויך אללע הייזער צו
 דען אָנהאָרען זיין דען שטאָרטען
 שומרון , וועלכע דיא קאָניגע ישראָל
 ערריכטעט האָבען (דען עוויגען , צו ער־
 צירנען , צערניכטעטע יאִשיהו , אונד
 פֿערפֿוהר מיט איהגען גאַנץ זאָ

רש"י

וביזן שהזכיר את שם על ידי עבודה זרה שינה שם לגנאי : (יז) מה הציון הלו' ראה קבר מנחם
 ח' עלה כלו קמאכיס וחרילים ינזו ח' הדמים ובשמים ומיה עליו וחמר מה זה קבר חיס האלהי
 ונבוא השקר שנו' לבניו שיקברוהו חלבו : (יט) אשר בערי שומרון * שהיה יאשיהו מלך על כל
 ישראל

באור

הותים ונקר' הר המשפה , ולגנאי משני ע"ז שהיה שם קראו הר המשפית , וכן ת"י לטור זימז
 (הכ"ל) : (טז) ויפן , שעורו וכבר פנה , וכן כל הפעלים שנקראו , כי אין לומר שרק
 העצמות על המזבח אחי שכבר נתן אותו כבוד צפ' הקודם , כדבר ה' , מנבוא במלכים ח'
 פדסה יג' : (יז) מה הציון הלו' , כל כנן שקרא לזכר מה נקרא ציון , וכיו בנבין ציון הנבוא
 המוכר בטן כזה על קברו להבידו : ויאמרו אליו אנשי העיר * קבלה היתה בידם בן משיח ,
 כי אע"ת שנקבר שם הנבוא עד הווי הכול יותר מאלו מלות ומשאים שנה (דד'ק) : וימלטו
 ונז'

הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית־יְ: (כ) וַיִּזְבַּח אֶת־כָּל־בְּהֵמַת הַבְּמֹזֶז
 אֲשֶׁר־שָׁם עַל־הַמִּזְבְּחוֹת
 וַיִּשְׂרַף אֶת־עֲצֵמוֹת אָדָם
 עֲלֵיהֶם וַיֵּשֶׁב יְרוּשָׁלַם: (כא) וַיֵּצֵן
 הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הָעַם לֵאמֹר
 עֲשׂוּ פֶסַח לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר הַבְּרִית הַזֶּה:
 (כב) כִּי לֹא נַעֲשָׂה כַפֶּסַח הַזֶּה
 מִיָּמֵי הַשְּׁפָטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ
 אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכָל־יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
 וּמַלְכֵי יְהוּדָה: (כג) כִּי אִם־
 בְּשִׂמְנָה עֲשֶׂרֶה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ
 יֵאֱשִׁיחוּ נַעֲשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה
 לַיהוָה בִּירוּשָׁלַם: (כד) וְגַם אֶת־
 הָאֲבוֹת וְאֶת־הַיְדֻעָנִים וְאֶת־
 הַתַּרְפִּים וְאֶת־הַגִּלְלִים וְאֶת־
 כָּל־הַשְּׁקָצִים אֲשֶׁר גָּרְאוּ בָאָרֶץ
 יְהוּדָה

וא וויא ער צו בית אל פֿערפֿאהרען
 וואר; (כ) שלאַכטעטע אללע פֿרויטער
 דער אנהאָהען דיא צוגעגען ווארען אויף
 דען אלטאָערן, אונד פֿערבראַנטע
 מענשען־געביינע אויף איהנען. אַלז
 דער קאַניג הרויף נאָך ירושלים צוריק
 געקעררט וואר. (כא) כעפֿאהל ער
 אללעם פֿאַלקע אונד שפֿראַך: כעגעהט
 דאַן פסח־פֿעזט דעם עוויגען איירעם
 גאַטטע צו עהרען, אויף דיא וויזע
 וויא עו אין דעם בוכע דיזעו בונדעו
 בעשריבען איזט. (כב) וואַרליך! עו
 איזט איין זאַלכעו פסח־פֿעזט ניכט בע־
 גאַנגען וואַרדען, פֿאַן דען צייטען דער
 ריכטער אָן, דיא ישראל געריכטעט
 האַכען, אונד וואַרונד דער גאַנצען
 דעגירונגצייט דער קאַנינע ירודה'ז
 אונד ישראל'ז. (כג) אַלז דיזעו פסח־
 פֿעזט, דאַן אין דעם אַכטצענדטען
 רעגירונגיאָהר דעו קאַנינו יאשיהו,
 דעם עוויגען צו עהרען אין ירושלים
 כעגאַנגען וואַרד. (כד) אויך אללע
 טאַדטענבעשוואַהרער אונד צייכען־
 דייטלער אונד הויגאַטצען אונד אללע
 אונוורדיגקייטען אונד אללע גריילע,
 דיא אים לאַנדע ירודה'ז

רש"י

ישראל מה שחזרו מעשרת השבטים על ידי ירמיהו: (כב) לא נעשה כפסח הזה. לא נתקבנו
 רוב עם בכל פסח כמו שנתקבנו בזה: מימי השופטים. מימי שמואל כתוב בדברי הימים לפי
 שאף שמואל החזיר ישראל למוטב וקבעם המצפה. דבר אשר לא נעשה כפסח הזה לה' בירושלי'
 אבל משמלכו מלכי ישראל ומלכי יהודה לא עשו פסח כל ישראל בירושלים לפי שחלקה המלכות
 לשנים מירבעם והיו חלוקים לעגלים שבית אל ושבען. עד עכשיו גלו עשרת השבטים והחזירם
 ירמיהו ומלך עליהם יאשיהו ובאו כלם לירושלים: (כד) התרפים. נורות שמדברים על ידי
 כשפים והעושה אותן כריך לכויין אעה אסת ראויה לכך:

אדרש

באור

גו', מבואר בפסוק הנ"ל: (כב) כי לא נעשה וגו', טעם כי לאמת, וכמתורגם כל'א:
 עו א 77 אדרש (3)

הפטרה ליום כ' דפסח

יהודה ובירושלם בער יאשיהו
למען הקים את דברי התורה
הכתבים על הספר אשר
מצא חלקיהו הכהן ביה יהוה
(כה) וכמהו לא היה לפניו מלך
אשר שב איהוה בכל לבבו
ובכל נפשו ובכל מאדו בכל
תורת משה ואחריו לא יקם
כמהו :

יהודה וזאונר אין ירושלים געפונדען
וואורדען , ראטעטע יאשיהו אויז ; אום
דיא ווארטע דער לעהרע צו בעשטאטיגען
דיא אין דעם בוכע געשריבען זינד ,
דאז דער פריזטער חלקיהו אים הויזע
גאטטעו געפונדען דראט . (כה) זיינעו
גלייכען וואר פאר איהם ניא איין קאניג ,
דער זא צום עוויגען צוריק געקעהרט
ווארע , פאן גאנצעם הערצען , פאן
גאנצער זעעלע , אונר אזוי אללען
קראפטען , גאנץ נאך דער לעהרע דעו
משה ; אונר זיינעו גלייכען ווירד אויך
ניא ווידרום אויפשטעהן נאך איהם .

הפטרת לשחה"מ דפסח

הפטרה לשח"מ דפסח

(יחזקאל ל"ז ע"ד ל"ז ט"ז)
(א) כה אמר יהוה
עוד זאת אדרש
לכית ישראל לעשות להם
ארבה אתם כצאן אדם :
(ב) כצאן קדשים כצאן
ירושלם במועדיה כן תהיינה
הערים החרות מלאות צאן
אדם וידעו כי אני יהוה :

(א) זא שפריכט גאטט דער דערער ,
אויך דארין ווערדע איך מיך פאן
דעם הויזע ישראל'ז ערביטטען לאסען ,
אונר דיזעו איהנען טהון , דאס איך
איהרע מענשנמענגע וויא דיא שאפע
פערמעהרע , (ב) וויא דאז קליינפירד
צום הייליגען אפפער , וויא דיא שאפע
מענגע צו ירושלים אן דען פעזטאגען ,
זא זאללען דיא צערטריממערטען שטאר-
טע ווידרום פאללער אונשולדיגן מענשען
ווערדען , וועלכע ערקענגען , דאס איך
דער עוויגע וויא . דיא

היתה

רשי

(א) אדרש לבית ישראל . אתפתה להם במפילתם בדורשם אותי על זאת : ארבה אותם
כצאן אדם לרוב : (ב) כצאן קדשים . שהיא באה לירושלים באועדי פסחיה .
לשון אסר כתרומתו אסניטן באינשא ואנלחיטן כבעירא כלומר שלא יהיו עוטיהם מזכרים
עליהם

באור

(א) אדרש , כמו ויעתר לי : כצאן אדם , שערו ארבה להם אדם כצאן , ומכרש כצאן
ירושלים במועדיה שהם רבים : (ב) מלאות צאן אדם , ידוע שהצאן משל התמימות
ונקיות הכפיים , ואמר שהערים החרות תהיינה מלאות מיושבים תמימים ונקיים היסך היושבי
בהם

(ג) דיא מאכט דעו עוויגען קאם איבער
 מיך, אונד פֿיהרטע מיך אין איינעם
 גאטטליכען גייזט הינויס, אונד זעצטע
 מיך מיטטען אין איין טהאל הין, דאז
 פֿאללער געביינע לאג. (ד) עו פֿיהרטע
 מיך רינגו אום זיא הער, אונד זיהע!
 עו לאגען דערען זעהר פֿילע אים טהאל,
 אונד ווארען שאן גאנץ פֿערטראקנעט.
 (ה) דא שפראכ'ז צו מיר: מענשענזאָהן!
 קאָנגען ריזע געביינע ווידרום לעבענדיג
 ווערדען; אונד איך אַנטוואַרטעטע:
 גאָטט, מיין הערר! דוא ווייסט עו.
 (ו) אונד עו שפראך צו מיר: פראָע-
 ציהע איבד ריזע געביינע, אונד שפרעכע
 זיא אלזאָ אַן: איהר פֿערטראקענטען
 געביינע! דאָרט דעו עוויגען וואַרט.
 (ז) ואַ שפּריכט גאָטט דער הערר צו
 ריזען געביינען: איך ברינגע לעבענווויך
 אין אייך, דאָס איהר ווידער אויפֿלעכט
 (ח) איך שאַעע אייך אַדערן אַן, ציהע
 פֿלייש איבער
 אַיך
 עליכם גידים והעליתי עליכם
 בשר

(ג) היתה עלי יד יהוה ויוציאני
 ברוח יהוה ויניחני ברזוך
 הבקעה והיא מלאה עצמות:
 (ד) והעבירני עליהם סביב ו
 סביב והנה רבות מאד על-
 פני הבקעה והנה יבשו מאד:
 (ה) ויאמר אלי בן-אדם
 החייתה העצמות האלה
 ואמר אדני יהוה אתה ידעת:
 (ו) ויאמר אלי הנבא על-
 העצמות האלה ואמרת איהם
 העצמות היבשות שמעו דבר-
 יהוה: (ז) כה אמר אדני יהוה
 לעצמות האלה הנה אני מביא
 בכם רוח וחיותם: (ח) ונתתי עליכם גידים והעליתי עליכם
 בשר

ר ש"י

עליהם: (ג) היתה עלי יד ה' ויוציאני ברוח ה' וגאור: כל יד ה' שנבואה לשון כפייה הוא
 שהיתה הרוח כופה אותו לילך כמשתגע אל מקום שהרוח חפץ: והיא מלאה עצמות: רבותיו
 אמרו שהיו משבט אפרים שיכלו ממזכרים לפני הקן והרטם אנשי גת הטלדים בארץ כמו שאמור
 בדברי הימים: (ד) והעבירני עליהם סביב: לבקעה ולא הכניסו לתוכה לפי שהיה כהן:
 (ה) החייתה: הנראה בעיניך שיוכלו לחיות: (ז) ונתתי עליכם גידים וגומר: ובספר
 איוב הוא אמר עור ובשר תלבישני תחילה ואחר כך ובצמות גידים תסוככני אלא למה היו לו
 דומים לאדם שפושט וחסר ולבש שמה שפושט אחרון לובש ראשון אבל בתחלת בריית הוולד עור
 ובשר תחילה ואחר כך עצמות וגידים: וקרמתי: לשון קרום אי קרוטיא ריח בלע"ז (מלה
 טשנת ש"ע קרוטע"רע בל"א איך ווערדע מיט רינד איבר זיהן. מיט הויט איבר זיהן. וכן פי'
 רש"י

באור

זהם בדאשונה שזכר לעיל שיכלמו מדרכיהם, כן נראה לי: (ג) יד ה' כל יד ה' שנבואה
 לשון כפייה הוא שהיתה הרוח כופה אותו לילך כמשתגע אל מקום שהרוח חפץ (רש"י), כלומר
 שהקפתה רוח הנבואה, וכת"י שרת עלי רוח נבואה מן קדם ה': ויוציאני, הטשא הוא
 בלתי נודע, כי היה לשון טקנה, והרוח מונבל בבית, וכן תרגמתי: (ד) והעבירני, הכל
 במראה הנבואה ולא היו דברים ממש וכדעת ר' יהודה בתלמוד (מרד"ק): (ה) החייתה,
 הנראה בעיניך שיוכלו לחיות (רש"י): (ו) העצמות היבשות, ה"א הקריאה (פאקאטיטם)
 וקרמתי

בְּשֵׁר וְקִרְמִתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר
 וְנִרְתִּי בְּכֶם רוּחַ וַחֲיִיתֶם
 וַיִּדְעֶתֶם כִּי־אֲנִי יְהוָה :
 (ט) וַנִּבְּאתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי וַיְחִי־
 קוֹל כְּהִנְבְּאֵי וְהִנֵּה־רֹעֵשׁ
 וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֲצָם אֶל־עֲצָמוֹת :
 (י) וַיִּרְאֵיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גִּידִים
 וּבְשֵׁר עֲלֵהּ וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר
 מִלְּמַעְלָה וְרוּחַ אֵין בָּהֶם :
 (יא) וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַנִּבְּאֵי אֶל־הַרוּחַ
 הַנִּבְּאֵי בֶן־אָדָם וַאֲמַרְתֶּם אֵל־
 הַרוּחַ כִּהֵדֵאמֶר וְאֵדְנִי יְהוָה
 מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ וּפְתִי
 בְּהַרוּגִים הָאֵלֶּה וַיְחִיו :
 (יב) וְהַנִּבְּאֵתִי כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי
 וַתִּכְוֹא בָהֶם הַרוּחַ וַיְחִיו
 וַיַּעֲמִדוּ עַל־רַגְלֵיהֶם חֵיל גְּדוֹל
 מְאֹד מְאֹד : (יג) וַיֹּאמֶר אֵלֵי בֶן־

איך הער, וועבע הויט דאריבער,
 אונד פאָלע לעבענוהויך אָן אין אייך,
 דאָס איהר ווידרום אויפֿלעכט אונד ער־
 קעגנט, דאָס איך דער עוויגע זיין.
 (ט) איך פראָפעצייטע, וויא מיר בע־
 פֿאַהלען וואָרדען; אינדען ענטשטאָנד
 איין דאָנגער־וועטטער, ענטשטאָנד איין
 שטורם, אונד דיא געבינע נאָהרטען
 זיך איינאָנדער אונד פֿיגטען זיך צוואַם־
 מען. (י) איך זאָה הין, דאָ וואָרען
 אָדערן דראָן, דאָן פֿלייש געוואָקען,
 הויט דאָריבער דער־געצאָגען, דאָך
 וועכטע נאָך קיין הויך זיין איהנען.
 (יא) דאָ שפראַכ'ז צו מיר: פראָפעצייהע
 דעם גיזטע, פראָפעצייהע, מענשען־
 זאָהן! אונד שפּרִיך איהן אַל־זאָ אָן:
 „זאָ שפּרִיכט גאָטט דער דער־רר! פֿאָן
 אַללען פֿיער וועל־טגענענדן קאָממע,
 אָ גיזט! אונד פֿאָלע לעבענוהויך אין
 דויען ערשלאָנגען אָן.“ (יב) איך
 פראָפעצייהטע, וויא מאָן מיר בע־
 פֿאַהלען. דאָ קאָם אָדעם אין זיין,
 זיא לעכטען אויף, ריכטעטן זיך אויף
 איהרע פֿיסע, איינע אונזאַליגע מענגע
 פֿאַלקו. (יג) דאָ שפראַכ'ז צו מיר:
 מענשענזאָהן

אדם

רש"י

רש"י שנת י"ט ע"ב זל"ה יקרנו): (ט) ויהי קול: והנה רעש העצמות שהיו טופסין זה לזה :
 עכס א עצמו. עצמות כל אחד כל מקום שנתכורו היו קופסין ומתקרבין כל אחד ואחד אל
 מקום חברו: (יא) מארבע רוחות: כל מקום שהלכו נשמותיהם לשוט לארבע רוחות העולם
 עש

באור

(ט) וקרמתי, כסוי עור על הכשר נקרא כן לפי שהעור נעשה גלדים גלדים, וידוע מדברי
 חז"ל לז' כתקרו פניה (זיך איבראיינאנדערלעגן, אין פאלטן לעגן): (ט) עצם אל עצמו,
 הראוי לו להתחבר עמו: (י) וראיתי, עוד והנה עליהם גדים ואחר כך ובשר עליה, ואח"כ ויקרם
 עליהם עור מלמעלה: ויקרם, טעל עומד, וקרמתי, פיעל יובא (רד"ק): (יא) הרוח,
 רוח הקיים, לפי שהחיים תולה בנשימה נקרא רוח: מארבע רוחות, מארבע קצוות הארץ:
 ופתי, מעטין ויפת באסין נשמת סיים: בהרוגים האלה, איטו אומר הרוגי חרב, אלא הנה
 לומר

הפטרחה לחה"מ דפסה

אֲדָם הַעֲצֻמוֹת הָאֱלֹהָ כָּל-בֵּית
יִשְׂרָאֵל הַמָּה הִנֵּה אֹמְרִים יִבְשׁוּ
עֲצֻמוֹתֵינוּ וְאֶבְדָּהּ תִּקְוַתְנוּ
נִגְזְרָנוּ לָנוּ: (יד) לָכֵן הִנְבֵּא
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה הִנֵּה אֲנִי פִתַח אֶת-
קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֵעֵלִיתִי אֶתְכֶם
מִקְבֻרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי
אֶתְכֶם אֶל-אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל:
(טו) וְיָדַעְתֶּם כִּי-אֲנִי יְהוָה
בְּפִתְחֵי אֶרֶץ-קְבֻרוֹתֵיכֶם
וּבְהֵעֲלוֹתִי אֶתְכֶם מִקְבֻרוֹתֵיכֶם
עִמִּי: (טו) וְנָתַתִּי רוּחִי בְּכֶם
וְחֵיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל-
אֲדַמַּתְכֶם וְיָדַעְתֶּם כִּי אֲנִי

תרגום אשכנזי

שט

מענשענוואָהן! ריוע געביינע שטעללען
דאָז זעמטליכע הויז ישראל פֿאַר . זיך
שפרעכען: „אונזרע געביינע זינד שאָן
פֿערטראַקנעט , אונזרע האַפֿנונג איזט
פֿערלאָהרען , וויר זינד אַוויף איממער
דאַהין . (יד) זאָ פֿראַפֿעצייִהע דען אונד
רעדע זיא אַלזאָ אַן: „זאָ שפּריכט גאַטט
דער הערר! זעהט , אַיך אַפֿנע איירען
גראַבער . ציהע אַיך אַוויז איירען
גראַבערן הערויף , מיין פֿאַלק! אונד
ברינגע אַיך אין דאָז ערדרייך יִשְׂרָאֵל;
(טו) דאָן זאָללִט איהר ערקענען ,
דאָס אַיך דער עוויגע בין . אַפֿנע אַיך
איירע גראַבער אַיינזט , אונד ציהע
אַיך אַוויז דענזעלבען הערויף , מיין
פֿאַלק! (טו) לעגע מיינען גייט אין
אַיך דאָס איהר גליקליך לעבט , אונד
פֿעררלייִהע אַיך רוהיגען בעזיטן אַיז
איירעם ערדרייכע: זאָ ערקענט איהר ,
דאָס אַיך דער עוויגע פֿערהייסע אונד
אַיך פֿאַלל ציהע .“ דעז עוויגען וואָרט
איזט דיס .

יהוה דברתי ועשיתי נאם יהוה : וידבר

רש"י

שם יתקבנו ויבאו : ופסי . כמו כופח באש פחס : (יג) העצמות האלה כל בית ישראל המה .
דמו ודומתו לכל בית ישראל בגלותם המה שהרי הם אומרים יבשו עצמותיט בנרות אבדה תקומתו
ומה טחיל לתשועת עיד . דבר אחר כלם אלו משל ישראל היו ומפני שהחיותים עכשוו הם
אומרים אבדה תקומתו ולא נתייחד עוד שנית כסיתו המתים : (יד) לכן הכניא . שעתיד אני
להחיותם שנית :

עוד

באור

לומר בנותים , וכן אמר (ירמיה י"ח) יהיו הרגימות (מרד"ק) : (יג) העצמות האלה .
שה ראיתי לך במראה הנבואה שחיו וקמו על דגליהם זהו משל לכל בית ישראל שנאסו מן הגולה
ואומרים יבשו עצמותינו , כלומר הרי לנו כעצמות יבשות שאין להם עוד תקוה (מהכ"ל) :
(יד) אח קברותיכם , דרך משל ארבות הגוים והגלות הם הקברות (מהכ"ל) : (טו) ונתתי
רוחי בכם , זה רוח השכל , והבטיחם שיתן בהם דעה בינה והשכל ולא יתטאו עוד (מהכ"ל) ,
ואם כן עשם וחייתם , חיים אמתיים ושלמים , וכן מתורגם כל"א : דברתי ועשיתי , לא
כמנהג בן אדם להנחם , נסיש בידי לעשות מה שדברתי :

עוד

הפטרה ליום שביעי של פסח

(שמואל ב' כ"ב) [פי' רש"י ובאור וחר"א מן הפטרה זו, עיין בס' רכרים בהפטרת האזינו כי לא רצינו להכפיל הרברים פעמים ושלוש]:

(א) וידבר דוד ליהוה את דברי השירה הזאת ביום הציל יהוה אתו מבקף כל איביו ומבקף שאול: (ב) ויאמר יהוה סלעי ומצדתי ומפלטי לי: (ג) אלהי צורי אחסה בן מגיבי וקרן ישעי משגבי ומנוסי משעי מחמם תשעני: (ד) מהלל אקרא יהוה ומאיבי אושע: (ה) כי אפפני משברי מות נחלי בליעל יבעתני: (ו) חבלי שאול סבני קדמני מקשי מות: (ז) בצר לי אקרא יהוה ואלהי אקרא וישמע מהיכלו קולי וישועתי באזניו: (ח) ותגעש ותרעש הארץ מוסדות השמים ירגזו ותגעשו ביהרהרה לו: (ט) עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל נחלים בערו ממנו: (י) ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו: (יא) וירבב על כרוב ויעף וירא על כנפי רוח: (יב) וישת חשך סביבתיו סבות חשרת מים עבי שחקים: (יג) מנגה נגדו בערו נחלי אש: (יד) ירעם מן שמים יהוה ועליון יתן קולו: (טו) וישלח חצים ויפיצם ברק ויהמם: (טז) ויראו אפיקי ים יגלו מסודות תבל בגערת יהוה מנשמת רוח אפו: (יז) ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים: (יח) יצילני מאיבי עז משנאי פי אמצו ממני: (יט) יקדמני ביום אירי ויהי יהוה משען לי: (כ) ויצא למרחב ארתי יחלצני ביהרפץ בי: (כא) וגמלני יהוה כצדקתי ככר ידי ישיב לי: (כב) כי שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי מאדו: (כג) כי כל משפטו לנגדי וחקתי לא אסור ממנה: (כד) ואהיה תמים לו ואשתמרה מעוני: (כה) וישב יהוה לי כצדקתי ככרי לנגד עיניו: (כו) עם חסיד תתחסד עם גבור תמים תתקם: (כז) עם גבר תתבר ועם דעקש תתפל: (כח) ואת עם עני תושיע ועיניך על דמים תשפיל: (כט) כי אתה גירי יהוה ויהוה יגיה חשקי: (ל) כי בכה ארוץ גדוד באלהי אב לגשור: (לא) הא תמים דרכו

אמרת

ויתגעש קרי ויהם קרי

הפטרה ליום שמיני של פסח שי

אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החקים בו: (לב) כי מי-אל
מבלעדי יהוה ומי צור מבלעדי אלהינו: (לג) האל מעוזי חיל
ויתר תמים דרכו: (לד) משה רגליו באילות ועל-במתי
יעמידני: (לה) מלמד ידי למלחמה ונחת קשת-נחושה ורעתי:
(לו) ותתן-לי מגן ישעה וענתה תרבני: (לז) הרחיב צעדי
תחתני ולא מערו קרסלי: (לח) ארדפה איבי ואשמדם ולא
אשוב עד-בלתם: (לט) ואכלם ואמחצם ולא יקומון ויפלו תחת
רגלי: (מ) ותורני חיל למלחמה תכריע קמי תחתני: (מא) ואיבי
תתה לי ערף משנאי ואצמיתם: (מב) ישעו ואין מושיע א-יהוה
ולא-ענם: (מג) ואשחקם בעפר-ארץ כטיט-חוצות אדקם
ארקעם: (מד) ותפלטני מריבי עמי תשמרני לראש גוים עם
לא-ידעתי יעבדני: (מה) בני נכר יהבחו-שולי לשמוע און
ישמעו לי: (מו) בני נכר יבלו ויחגרו ממסגרותם: (מז) חי-יהוה
וברוך צורי וירם אלהי צור ישעי: (מח) האל הנתן נקמת לי
ומריד עמים תחתני: (מט) ומוציאוי מאיבי ומקמי תרוממני
מאיש חמסים תצילני: (נ) על-בן אודה יהוה בגוים ולשמך
אומר: (נא) מגדיל ישועות מלבן ועשה-חסד למשיחו לדרור
ולורעו עד-עולם:

דרכי קרי רגלי קרי טנדול קרי

הפטרת שמיני של פסח

פארעראינרונג

דיוע הפטרה פֿענגט אין דער מיטטע איינער בעשרייבונג דעם פֿינדליכען צוגס נאך
ירושלים אן • דיא בעשרייבונג ענדיגט מיט דעם צעהנטען קאפיטל (מיט דעם
דריססען פֿערז דער הפטרה) • מיט דעם איילפטען קאפיטל פֿאנגט דיא שילדירונג
דעם גראסען רעסטערס אן • דיועס צו וויסען איזט צור פֿערשטאנדליכקייט דעם
גאנצען נאטווענדיג •

הפטרת שמיני של פסח

(ישעיה י' לב עד י"ב ה')

תרגום אשכנזי

(א) עֹד הַיּוֹם בְּנֹבַל לְעֹמֵד

יִנְפֹף יָדוֹ הַר בֵּית-

צִיּוֹן גְּבַעַת יְרוּשָׁלַם: (ב) הִנֵּה

הָאָרוֹן יְהוָה צְבָאוֹת מְסַעֵף

פָּאֲרָה בְּמַעְרָצָה וְרַמֵּי הַקּוֹמָה

גִּדְעִים וְהַגְּבָהִים יִשְׁפְּרוּ:

(ג) וְנִקְףָה סִבְכֵי הַיַּעַר בְּבִרוֹל

וְהַלְבַּנוֹן בְּאֲדִיר יִפֹּל: (ד) וַיֵּצֵא

הַמֶּלֶךְ

בַּח קְרִי

רש"י

(א) הייטע נאך עררייכט ער נוב,

בלויבט שטעהן, שווענקט

זיינע האַנד געגען ציון'ן בערג, ירושלים'ס

היגעל. (ב) אבער דער הערר, דער

עוויגע, צבאות! הויעט נידער דען בליטה-

פאללען אסט מיט מאַכט; דיא ביימע

האָהעס וואוקסעס ווערדען געפֿעללט,

דיא ערהאָבענען ערנידריגעט; (ג) דעס

וואַלדס געבייששע ווירפֿט דאָ אַיזען

נידער, דער לבנון ערליגט דען מעכטיגען.

(ד) איין ריוו ענטשפריסט אוי

(א) עֹד הַיּוֹם בְּנֹבַל לְעֹמֵד. כל הדרך הזה נתלבט כדי לעמוד בעוד היום כנוב לפי שאמרו

לו אינטגנינוי אס תלחס זה היום תכבשנה וכשעמד כנוב וראה את ירושלים

קטנה לא חש לדברי אינטגנינוי והתחיל להכיף ידו בגאווה וכי על עיר כזו הרגשתי כל החיילות

הללו לינו פה הלילה ולמחר ישליך זה איש אבט: הר בת ציון. להר בת ציון: (ב) הנה הארון.

בלילה הוא מסעף פארה במערה. יפסח פאורות עיקר ענפי אילנותיו. במערה בעמוד

המקנן הענפים אין פארה זו לשון גת שהרי לא נכתב בו'ו כמו פורה דרכתי. וכמו לחזק

עשרים פורה אלא בל"ף כמו ומתרכנה פאורותיו. ומסעף הוא לשון מקנן ענפים אישברנק"ור

בלע"ז (והוא עבראכשער. בל"א ענטאסטן. דיא עסטע בעהויון) כמו וכלה סעיפיה וכן

בסעיפיה טריה: במרצה. בכלי משתית העורן ואובר אותם: ורמי הקומה. המלכים והשרים:

גדועים. אין לשון גידוע טפל אלא באילנות ודבר קשה: (ג) ונקף. אף זה לשון קנייה כמו

כטקף זית ונקף לשון ונפעל: סככי היער. הענפים המשובים והגבוהים: והלבנון. עובי

יערו וכרמילי הן מרבית חילותיו: באדיר יפול. על ידי מלאך יפול. ד"א באדיר כזכות סוקיהו

שהוא אדירס ומושלם של ישראל כמה שנאמר והיה אדירו ממנו: (ד) ויצא קוטר מעוץ ישי.

ואס

באור

(א) עֹד הַיּוֹם בְּנֹבַל לְעֹמֵד, כלומר עוד ביום הזה יבוא סנחריב מלך אשור אל נוב שהוא

סמוך לירושלים, ועם כבר יטפף ידו נגדו כאלם המורו באכזב'ל'אמור עוד מעט

ואשטייך, אמנם הנה הארון ה' כבאות יבטל משבתו וגו': (ב) הארון ה' צבאות, סנחריב

חשב כי אין עליו ארון כמו שאמר בכת ידו עשיתי ובחכמותי כי כבוטתי, ולכן אמר הנביא הנה

הארון ה' כבאות שהוא ארון כבאות מעלה ומטה הוא יפיל נבא מלך אשור, והמשיל מחנהו ליער

מלא ענבים גבוהים (רד"ק): מסעף, וכרית הסעיפים, כמו לא תפאר אחרך, ושרשך

מארץ חיים (ראב"ע): פארה, שם הכלל על הפארות הרבות שנעשים, הוא המכונה כדקדוק

הלועז (קאללעקטיפוס), ויתורגם בל"א (דאס גנווייני), ובתרגום שלפנינו מתורגם כפי

הענין בלשון: במערה, בגבורה מגורת ערין (ראב"ע): ורמי הקומה, כלומר הענבים

רמי הקומה, והוא משל על השרים הגדולים (רד"ק): (ג) בברול, של אדיר אשר יזכר, הוא

מלאך ה' שהכה במחנה סנחריב: והלבנון, עובי יעריו וכדמלו הן מרבית חילותיו (רש"י),

ר"ל כי אין הטעם בזה על הלבנון ענינו בארץ ישראל שיכרת, כי אס על היער החזק שהמשיל

בו קיל סנחריב, וזכר הלבנון לפי שהוא יער בארץ ישראל, והנביא גס עדת אומעיו גס כן

בארץ

חֹמֶר מְנוּעַ יִשִּׁי וְנֶצֶר מִשְׁרָשִׁי
 יִפְרָה: (ה) וְנַחַה עֲלֵיו רוּחַ יְהוָה
 רוּחַ חֲכָמָה וְכִינָה רוּחַ עֲצָה
 וְגִבּוֹרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָה יְהוָה:
 (ו) וְהִרְיָחוּ בִירְאֵת יְהוָה וְלֹא-
 לְמִרְאָה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט וְלֹא-
 לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יִזְכִּיחַ: (ז) וְשָׁפַט
 בְּצַדִּיק דְּלִים וְהִזְכִּיחַ בְּמִישׁוֹר
 לְעַנְוֵי אֶרֶץ וְהִכָּה אֶרֶץ בְּשֹׁכֵט
 פִּיּוֹ וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יִמִּית רָשָׁע:
 (ח) וְהָיָה צַדִּיק אֲזוּר מִרְגָּזָיו
 וְהָאֱמוּנָה

אויז ישי'ו שטאם, איין שאסלינג בליהט
 אויז זיינער ווארצעל עמפאר; (ה) אויף
 איהם רוהעט גאטטעז גייסט, גייזט דער
 ווייזרהייט אונד איינזיכט, גייזט דעז
 ראטהעז אונד דער טאפפערקייט, דער
 גאטטעזקענטניס אונד דער גאטטעז-
 פֿורכט. (ו) יא! גאטטעזפֿורכט אדהמעט
 אויז איהם, ניכט נאך אויגענשיין ווירד
 ער אורטהייל פֿאללען, ענטשיידען
 ניכט, וואז ויין אהר צוערוט פֿערנימסט.
 (ז) נאך גערעכטיגקייט ריכטעט ער דען
 ארמען, פֿערטריט נאך רעכט דיא
 אונטערדריקטען, זיין קאניגווארט
 שרעקט דיא ערדע, ווינער ליפפענהויך
 פֿערניכטעט דען באזעוויכט. (ח) ער
 גירטעט זיך מיט גערעכטיגקייט,
 ער

רש"י

ואם תאמרו הרי תכושין לחוקיהו ועמו שלא יפלו בידו ומה תהא על הגולה אשר הגלה בחלח
 וחטור שמה אחד ספרים לא אחד סוף שיבא מלך משיחנו ויגאלם: חטור שנט מלכה: וכנר
 לשון יונק חילין: וכנר משרשיו יפרה וכל הענין נכסופו והיה כיום ההוא יוסיף ה' שנית ידו הרי
 שנאמרה כבואה זו לנחמת הגולים מאשור: (ו) והרישו ביראת ה' ימלא רוח יראת ה'
 איראונ' מיר לו' בלעז' (כמו שע ראכי מערע לו' בל"א אך ווערדע איהן בעלעבן מיהט
 געבן): לא למראה עיניו ישפט כי בחכמת הקנ"ה בקרבו ידע ויבין מי זכאי ומי חייב:
 (ז) במישור לשון נוח ורך: והכה ארץ בשנט פיו כתרנו וימחי חייבי ארעא: וכרום
 שפתיו וכמלל שיפוטתיה: (ח) והיה נדק אזור מתניו ויהן כדיקיא ססור ססור ליה דבקים
 ט

באור

בארץ ישראל, וכמו שאמר הרד"ק במ"א (תהלים כ"ט), הנביאים היו מדברים על הקוה ועל
 הקרוב אליהם: (ד) ויצא וגו', אמר הרד"ק ח"ל סמך פרשה זו שהיא עתידה לישות המשיח
 להבטחה שהיתה בימי חוקיהו, ואמר אל תתמהו על פלא גדול כזה שיעשה בימי חוקיה במפלת
 מחנה אשור ברגע אחד כי עוד יעשה לישראל פלא גדול מזה בימות המשיח שיהיה לישראל בקצת
 גלויות, וזה יהיה ממשפחות המלך חוקיה, חכר ישי לפי שמוטי יבא המלך הראשון, ופירוש
 חוטב מטה כתרנו וואמ' מגוע ומשרשיו לפי שהען הנכרת יסליף ויזכי' יונקו' מגוע ומשרשיו, כי
 פירוש גוע הוא מה שנשאר מן העץ על הארץ ומגזי הגוע יעלו הנכרים, ובן מן השרשים שהם
 תחת הארץ יפרחו גם כן, ולפי שישראל גלו מארצם זה כמה שנים ובשסקה מלכותם, כאלו
 נכרת העץ אבל הגוע והשרשים נשארו אמר כי עוד יש תקוה שיסליף הגוע ע"כ: (ה) רוח ה'
 כלל ואמר כך פרט רוח חכמה וגו' (מהכ"ל): רוח דעת, ה' ויראת ה', וכדמתורגס בל"א:
 (ו) והריחו ביראת ה', ימלא אותו רוח יראת ה' ובלעז' איראונ' מיר לו' (רש"י), בל"א חיל
 ראטומערא לו' (ער ווירד איהם אנהויכן, בלעבן), לפי שעקר החי' תלוי באויר,
 וכאלו יאמר כל בעסקי חיי ויהיו ביראת ה', וכדמתורגס: ולא למראה עיניו וגו', כי יש
 שמתראה הרשע כנדיק כמעשיו הגלויים ונטענותיו, אבל הוא בחכמת ה' אשר בקרבו ירד למנטי'
 עה א 1 78 לב

והאמונה אזור חלציו: (ט) וגר
 זאב עם כבש ונמר עבד גדי
 ירבע ועגל וכפיר ומריא יחדו
 ונער קטן נהג בהם: (י) ופרה
 ודב הרעיהו יחדו ירבעו
 ילדיהו ואריה בבקר יאכל
 תבן: (יא) ושעשע יונק על-חרה
 פתן ועל מאורת צפעוני גמול
 ידו הדה: (יב) לא-ירעו ולא-
 ישחיתו בכל-הר קדשי פי-
 מלאה הארץ דעה את-יהוה
 כמים

ער וואפענט זיך מיט טרייע . (ט) דאן
 ווידעט דער וואלף מיט דעם לאממע ,
 לעאפארד לאגערט ביים באקליין זיך ,
 קאלב אונד לאווע אונד פייזטער שטיר
 אין איינער העערדע , איין יונגער קנאבע
 לייטעט זיא . (י) מיטאוינאנדער ווידען
 קוה אונד בארון , אומגעבען פאן צארטען
 יונגען ; דעם שטירע גלייך , נאָהרט פאן
 שטראָה דער לאווע זיך ; (יא) אויף
 דער נאָטטער שלופפלאַך שפילט דער
 זייגלינג , דער ענטוואָהנטע ווירד אויף
 באַזיליסקען האָהרלע דאָו דאָנרען
 העבען ; (יב) זיא פֿערלעטצן ניכט ,
 פֿערדערבן ניכט אויף מיינעם הייליגען
 בערגע . — דען ערקענטנים גאָטטען
 שטראָהמט איבער דיא גאַנצע ערדע ,
 וויא

רש"י

צו באזור: (ט) ומריא . שור פטס: (יא) ושעשע . ושיחק: על חור פתן . על חור עפר
 שהנחש מקנן בתוכו קר"ט בלע"ז (והוא גראטע . בל"א קלופט . העללע) . פתן כחש מהקין
 בעשה חרש ונקרא פתן וסוג אין לו לחש שנאמר אשר לא ישמע לקול מלחשים ועל מאורת נפעוני
 יונתן תירגס חיו גולגלי עיכוהי חיו קורמן ומנחם פתרו בו לשון נקב וחורי עפר וכן אור כשדים
 וכן באורים כבדו ה' : גמולי תיטוק הגמול משדי אמו: ידו הדה . תרגם יונתן ידוהי יושע
 כמו הד הרים וכמו היד שהוא לשון הרמת קול אף זה לשון הרמה וה"א אחרונה בזה נחט
 יסוד נופל כמו עשה בנה קנה: (יב) דעה את ה' . לדעת את ה' . (יג) לנחש עמים . להיות
 עמים

באור

לנב ויסיר המקוה מעל פני הרשע להרשיעו: (ט) וגר זאב וגו' , דרך משל מהשלוס שיהיה
 צימיו (ראב"ע) , וכמו שזכר הרד"ק בשם יש מפרשים כי הזאב והנמר והדוב והאריה הם משל
 לרשעים העושים והגולגלי' שהם לחשים כמו החיות הטורפים לנטרפים , והכבש והפרה
 והעגל והגדי הם משל לענוי הארץ , ואמר כי בימות המשיח יהיה שלום בארץ ולא יריעו איש את
 חברו . ומה שהשיב הוא שזה הפירוש לא יתכן לפי שאמר לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי הוא
 שתירה חלושה ודקה מאוד, כאשר יבין המשכיל כי הממשל ידבר מהמשל בעין המשל , ואדרבה
 ועלמה הארץ דעה לעד שהכונה על בעלי שכל , ויש להוסיף הראיות , לא שאין כאן המקום לוכח
 בזה עוד: (י) ודוב , נקבה , בעדות הפרה והכנויים הסמוכים: (יא) על חור פתן , על
 חור עפר שהנחש מקנן בתוכו (רש"י): טאורות , כמו אור ונקרא כן לפי שיכנס מונו האור
 למקום שהנחש בו (רד"ק): ידו הדה , ת"י ידוהי יושע , כמו הד הרים וכמו היד שהוא לשון
 הרמת קול אף זה ה' הרמה וה"א אחרונה בא בתוכו יסוד נופל כמו עשה בנה קנה (רש"י) ר"ל
 שבעבור זה יבוא שם הד הרים בלי ה"א נסוף , ובאמת שם הידד מהכפולים , אבל ידוע שהוראת
 שרשי הכפולים וכתי הלמד דומים לרוב , כמו גלה גלל , דמס דמה ורבים כן: (יב) לא ירעו ,
 הפתן והצפעוני-כאלו כל ארץ ישראל מלאה דעת ה' , כי ידוע הוא שידע השם לא יסחית לעולם
 רק יבכה ויתקן (ראב"ע): כמים לים מכמים , מקום המים יקראים , והמים ממלאים אותו
 המקום

תרגום אשכנזי שיב

וויא פלוטהען איבער מעערוטיפען שטראהמען . (יג) צו דזעם ווארצעל ישיז — אין יענען טאגען צום פאגיר דער פאלקער אויפגעשאסען — ווענדען זיך דיא נאציאנען אללע , אונד רוהען אונטער איהם עהרענפאלל . (יד) אין יענען טאגען , ערוורבט זיך גאטטעז האנד , צום צווייטען מאל זיינען פאלקען רעזט , יענען איבעררעזט אויז אשור אונד מצרים , אויז פחרום , כוש אונד עילם , שנער , חמח , אונד דעו מעערז אינזעלן . (טו) ער (גאטט) ערהעכט זיין דזעערייכען דען נאציאנען , זאממעלט ישראל'ז פערשטאסנע , פער- אייניגט יהודה'ז צערשטרייעטע אויז אללען ערדען ענדען . (טז) פער- שוואונדען איזט אפרים'ז אייפערזוכט , יהודה'ז פיינדליך געזינגטע דאהין : ניכט מערהר נידעט אפרים יהודה , ניכט מערהר פיינדעט יהודה

הפמרה שמיני דפסה

במים לים מכמים : (יג) והיה ביום ההוא שרש ישי אשר עמד לגם עמים איו גוים ידרשו והיתה מנחתו כבוד : (יד) והיה ביום ההוא יוסף אדני שנית ידו לקנז את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים ומפתרום ומכוש ומעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים : (טו) ונשא גם לגוים ואסף נדתי ישראל ונפצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ : (טז) וסרה קנאת אפרים וצורי יהודה יכרתו אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצור

את

רשי

עמים מרומים גם להקבץ אליו : (יד) שנית . כמו שקנאס מוצרים שהיתה גאולתם בחורף מאין שבבוד לכל גאולת בית שני אינה מן המנין שהרי משועבדים היו לכורש : ומאיי הים . הן איי בני עשו : (טו) ונשא גם . פירק"א בלע"ז (מפורש במדבר כ"א ח') והיה לאות לקבץ אליו ולהביא את גלעית ישראל מנחה לו : (טז) אפרים לא יקנא את יהודה . משיבן יוסף ומשיב פן

באור

מקום עד שמכסים אותו שלא יראה קרקע הים , (רד"ק) : (יג) והיה , לעתיד כמו ויהי לעבר , כלומר שביום ההוא יהיה זה המעשה שידרשו הגוים אל שרש ישי אשר אז כבר הנמיס והגדיל למעלה מאוד ללכת אחריו ולהקבץ אליו כמו שדורשים החיילות בנסיעתם במלחמה אל הגם ההולך לפניהם , וטעם המשל לפי שהנס הוא עץ ארוך מאוד , וכבר דמה אותו לעץ כאמרו ישי חומר מנוע ישי , והשלים המשל לאומר שיגדל העץ הזה מאוד , ויהיה בעבור גדלו לנס עמים : והיתה מנוחתו כבוד , בכבוד וכן המלא בבי' ה' (ראב"ע) יכלומר שלא יטח וישקוט ממנו טללות ומורד לבואו שאר סבות צויות , כי אם בעבור שהיו כלם יראים ומכבדים אותו , וכמו מנחת שלמה המלך , ותהיה אם כן מנוחתו כבוד לו ולעמו שיאמרו להם אשרי העם שככה לו לשבת בטח ושאין תחת מלך כזה , ומתורגם הכתוב כפי הענין : (יד) שנית , כי ראשונה קנא אותם מניית עבדים ממצרים , וביום קבוץ גלויות יוסף ה' שנית ידו לקנותם , מכל הגוים אשר נפישו עם (רד"ק) : (טו) ונשא , הקב"ה גם לגוים , דהיינו שרש ישי שזכר : (טז) קנאת אפרים וצורי יהודה , סוף הכתוב מבאר תחלתו , וטעם וצורי יהודה , הצוררים אשר ביהודה

את־אֲפָרַיִם: (יז) וְעַפּוֹ בְּכַתֵּף
 פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחֲדוּ יָבוֹז אֶת־
 בְּנֵי־קָדֶם אֲדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ
 יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם:
 (יח) וְהַחֲרִים יְהוָה אֶת לְשׁוֹן יַם־
 מִצְרַיִם וְהַגִּיף יָדוֹ עַל־הַנְּהַר
 בְּעַיִם רוּחוֹ וְהִכְהוּ לְשַׁבְעָה
 נְחָלִים וְהִדְרִיךְ בְּנַעֲלִים:
 (יט) וְהִיתָה מִסְלָה לְשֹׂאֵר עַמּוֹן
 אֲשֶׁר יִשְׁאָר מֵאֲשׁוּר בְּאֲשֶׁר
 הִיתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֵתוֹ
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: (כ) וְאָמַרְתָּ

יהודה אפרים אן - (יז) פֶּעֶרְאִינְט
 איבער־פֶּלִיגֶעֶלן זיין וועטווערטן
 דיא פֶּלֶשְׁתִּים, איבערשווערמען דיא
 קינדער דען מאָרגענלֶאָנדען, אדום
 אונד מואב זינד איהרער האַנדע בייטע,
 דיא קינדער עמון איהנען דינוטבאָר.
 (יח) דער עוויגע טראַקנעט דיא זעע־
 צונגע מצרים'ן אויף, שווענקט אים
 בריווענדן שטורם דיא האַנד איבער
 דען מאַכטיגען שטראַם, אין זיבען באַכען
 נון געטהיילט, ווירד ער דורכ־וואַטעט,
 טראַקנעם פֶּוסען. (יט) ווירד געבאַהנט
 טער וועג דעם איבעררעזטע זיינען
 פֶּאַלקו, יענעם איבעררעזטע אויז אשור:
 געבאַהנט, וויא ישראל עהעמאלז שאַן,
 אַלו אויז מצרים עז צאַג. (כ) זינגען
 ווירזט דוא יענען פֶּאַגען

ביום

רש"י

בן יהודה לא יקנאו זה בזה כפי אמוכתינו: (יז) ועפוי בכתף פלשתים ימה. ועפוי וירובו שכם אחד על הפלשתים אשר הם במערבה של ארץ ישראל ויכבשו את ארנכס כמו דרך ירכשו שמה, שכם אחד וכן תרגם יונתן ויתחברון כתף חד למימחי פלשתאי די במערבא: ובכי עמון משמעת. כתרגומו משתמעין להון מקבלין מכותם עליהם: (יח) והחרים ימה רוחו כדו שיעברו בגליות ישראל ממזרים: על הכהר כהר פרת לעבור בגליות אשור: בעים רוחו אין לו דמיון בזקרא ולפי הענין יפתור בחזק רוחו: לשבעה נחלים לשבעה גורים לעבור בו שבע גליות האומות למעלה נושאור וממצרים וגומר: ומאיי הים אינו מאותו כד: והדריך בתיבו את הגליות: בנעלים ביבשה: (יט) והיתה מסילה בתוך המים לשאר עמו: (כ) ואמרת בראותך את האומות נדוכין לחרשות ולדראון: אודך כי אנפת בי והגליתני וכפר גליתני עלי ועתה כרה עיני וישב אסך ותנחמני ויונתן תרגם אודך ה' כי חטאתי לך ועל כן אנפת בי ולולי רחמיך לא הייתי

באור

בזהדה לאפרים, כי מהיות דוד המלך והמביא את ישראל עד גלותם מעל אדמתם היתה הקנאה שולטת בין אפרים ויהודה כנזכר כמה פעמים בכתוב: (יז) ועפוי, ענין עופטת שהיא החנועה המהירה, כלומר יתאחדו וימהרו תביעתם אל עבר פלשתים שהיא למערבה של ארץ ישראל להכותם ולבוז אותם, וטעם בכתף לשון עבר (מרד"ק). ויונתן תרגם ויתחברון כתף חד, לפי שהכפיים בכתף העוף אמר כאלו יעופפו שניהם בכתף אחד, כן יהיה האחדות והשלום ביניהם ובל"א מתורגם כפי הענין: משלוח ידם, מטעם ושמתם בכל משלח ידכם, כלומר שישלטו בהם כבקיין כספס: משמעתם, שיהיו נשמעים לכל אשר יצוום: (יח) והחרי, שיעורו והתריבו, כי אותיות צו"מף מתחלפות, וכנת"י ויבש, וכדכתיב הן בגערתי אחריבי ים (ישעיה כ' ב'), והתחבתי את ימה (ירמיה כ"א ל') ואביריהם: לשון ים מצרים, הוא ים סוף, והוא חלק מן ים הערבה (דאז אראנישי מעער) וככנס בין שתי ארצות, ארץ הערב וחן מצרים

הפטרה שמיני דפסת

תרגום אשכנזי שיג

ביום ההוא אודך יהוה כי
 אָנַפְתָּ בִּי יֵשֶׁב אִפְךָ וּתְנַחֲמֵנִי :
 (כא) הִנֵּה לִי יְשׁוּעָתִי אֲבַטְחָ וְלֹא
 אֶפְחַד בִּי עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה יְהוָה
 וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: (כב) וּשְׂאֲבָתָם
 מִיָּמִים בְּשִׁשּׁוֹן מִמַּעֲיָנֵי הַיְשׁוּעָה :
 (כג) וְאָמַרְתָּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ
 לַיהוָה קִרְאוּ בְשֵׁמוֹ הוֹדִיעוּ
 בְּעַמִּים עֲלֵילֵיהֶם הִזְכִּירוּ בִּי
 בְּשִׁבְבַת לְשׁוֹן : (כד) וּמְרוּ יְהוָה כִּי
 גֵּאוּת עָשָׂה מִיַּדְעַת וְאֵת בְּכָל־
 הָאָרֶץ : (כה) צִהֲלֵי וְרַנֵּי יְשֵׁבֶת
 צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבָּךְ קְדוּשָׁת
 יִשְׂרָאֵל :

טאגען: „עוויגער! איך לאַבפּרײזע דײך
 אָב דאָס װאָ געצירנט, דײן צאָרן
 װענדעט זיך — איך בין געטראָזטעט.
 (כא) אַלמאַכטיגער! װאָ בײַט מײן הײל!
 געטראָזטען מוטװוּ בין איך, פֿורכטלאָז
 גאַנץ. מײן זיג, מײן זאַיטענשפּיל אײזט
 יֵה, דער עװיגע! ער װאַר עררעטטונג
 מײר. (כב) שאַפֿט, שאַפֿט,
 פֿראָהל־אַקקענד. אױז דײזעם הײל־
 קװעללען! (כג) אַונד זינגט פֿערנער
 אָן דײזעם טאָגע. דאַנקט דעם עװיגען!
 פֿערקינדײגט זײן נאַמען! מאַכט דען
 פֿאַלקערן זײנע טהאַטען קונד! לאַסט
 זײנען נאַמענו גראַסע לױט ערטאַנען!
 (כד) לאַבזינגט דען עװיגען, דעו װירקען
 הַאָך ערהאַבען אײזט; פֿערקינדעט זײאַז
 דער גאַנצען ערדע! (כה) פֿראָהלאַקע!
 װײצע! בעװאַהרן צײזן! פֿערהער־
 ליכט צײגט זיך אָן דײר דער הײל־זגע
 ישראָלױז.“

רש"י

מודעת קרי

הייתי כדאי לשוב אסך ולכחמני והנה שב אסך ממני : (כא) עזי חמרת יה ה' . עז ושבת של
 הקנ"ה הוא היה לי ליסועה . ואין לפרש עזי עז שלי שלא מניכו במקרא עזי נקוד חטף קמן לא
 שורק עזי חן משלשה מקומות שהוא סמוך אבל חמרת ולא חמרת כמו חמרת אלא על כרחק
 חמרת דבוק הוא לתיבה שלאחריו לכך אכי אומר שאין יו"ד של עזי אלא כמו יו"ד של שוכני סכה :
 יה ה' . עד הנה היה שמו חלוק ובמפלתו של עשור נעשה שלם וכן הוא אומר כי יד על כס יה
 אין הכסף שלם ואין השם שלם עד שתהא מלחמה לה' בעמלק : ויהי לי ליסועה . כמו היה לי
 ליסועה ודרך מקראות לדבר כן כמו ואשר לא שם לבו וגומר ויעזב את עבדיו ואת מקנהו ועוד
 בדברי הימים ובני ישראל היושבים בערי יהודה וימלק עליהם רחבעם ה"ל לומר מלך עליהם
 רחבעם : (כב) ושבתם . ותקבלן אולפן חדת : ממעיני היסועה . כי ירחיב לבם על ידי
 יסועה הנאה להם ויתגלו להם רזי התורה שנשתכחו בגלות על ידי הכרות : (כג) עלילותיו .
 מעלליו : הזכירו . לשבח כי נשגב הוא :

באור

אזכרים , ולכן נקרא לשון בעבור תכניתו שהוא ארוך ונר , וכן כל כמוהו , וכן יקרא גם כן
 בל"א (אייני מעערסכונג) : על הגהר , נהר כרת לעבור בו גליות אזור (רש"י) : בעים רוחו,
 בחזק רוחו שיליך על הכהר ויבשהו , ומלת בעים תפרש כפי הענין ואין לה סבר במקרא
 (רד"ק) : לשבעה נחלים , ענין רבני כמו שנע יסול נדיק וקס , ורכים כמוהם : והדריך ,
 הדורך, או את הדורך: (ב) כי אנפת בי , לפי שאנפת בי וענשתי עי' נקתי מפשעי : ישוב אפך
 לשון הוה כלומר עתה ששנתי מרעתי , שנגס אסך : (כא) כי עזי וגו' , מעין שירת היס אחרי
 שהלכו בו בני ישראל ביבשה , וכן אמרו לה' כי גאות עשה , אשירה לה' כי גאה גאה :
 (כב) ושבתם מים בששון , ד"מ כמו השואב מים מן המעיין שלא יפסקו מימיו , כי בכל עת
 ימלא בלשאוב , כן לא תפסק מהם הנרחה והיסועה ויהיו בששון כל ימיהם (רד"ק) ,
 (כג) ואמרתם , נשיר מקהלות :

פרשת מפטיר של שבת ורה

בשנת ראש סדס מויליאן שני ספרים נראשון קורין שנעה נברי נפרשת הסנוע וקדש
לעילא • ובספר שני קורין סדסה זו :

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימם ושני עשרנים
סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו : עלת שבת בשבתו
על עלת התמיד ונסכה : פ

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה ליהוה פרים בני בקר
שנים ואיל אחד בכשים בני שנה שבעה
תמימם : ושלושה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לפי
האחד ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לאיל האחד :
ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה בשמן לפי האחד עליה
ריח גיחם אשה ליהוה : ונספיהם חצי חמין יהיה לפי
ושלישת החין לאיל ורביעית החין לפי זין זאת עלת
חדש בחדשו לחדשי השנה : ושעיר עזים אחד לחטאת
ליהוה על עלת התמיד יעשה ונסכו :

הפטרת שבת וראש חדש

בישועה סימן ס"ז

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הלם רגלי איוה
בית אשר תבנו לי ואיוה מקום מגוהתי : ואת כל
אלה ידי עשתה ויהיו כל אלה נאם יהוה ואלוה אפיט אעני
ונכה רוח וחרד על דברי : שוחט השור מפה איש וכת השנה
ערף כלב מעלה מנחה דם חויר מוכיר לבנה מברך און גם
המה בחרו בדרכיהם ובשקוציהם נפשם חפצה : גם אני
אבחר בתעלוליהם ומגורתם אביא להם יען קראתי ואין עונה
דברתי ולא שמעו ועשו דרע בעיני ובאשר לא חפצתי בחרו :
שמעו דבר יהוה החתרים אל דברו אמרו אחיכם שנאיכם
מנדיכם למען שמי יכפר יהוה ונראה בשמחתכם והם יכשו :

קול

הפטרת שבת וראש חדש שיר

קול שאזן מעיר קול מהיכל קול יהוה משלם גמול לאיביו :
בטרם תחיל ילדה בטרם יבוא חבל לה והמליטה זכר : מי-
שמע כזאת מי ראה כאלה היוחל ארץ ביום אחר אם יולד גוי
פעם אחת כי חלה גם ילדה ציון את בנייה : האני אשכיר ולא
אוליד יאמר יהוה אם אני המוליד ועצרתני אמר אלהיך :
שמחו את ירושלים וגילו בזה כל אהביה שישו אתה משוש כל-
המתאבלים עליה : למען תינקו ושבעתם משד תנחמיה למען
תמצו והתענגתם מזיו כבודיה : כי כה אמר יהוה הנני נוטה-
אליה כנהר שרום וכנחל שוטף כבוד גזים וינקתם על-צל
תנשאו ועל-כרפים תשעשעו : באיש אשר אמו תנחמנו בן
אנכי אנחמכם וכירו שלם תנחמו : וראיתם ושש לבכם
ועצמותיכם בדרשא תפרחנה ונודעה ידי יהוה את עבדיו וועם
את איביו : כי הנה יהוה באש יבוא וכסופה מרכבתיו להשיב
בחמה אפו וגערתו בלהבי אש : כי באש יהוה נשפט ובחרבו
את כל-בשר ורבו חללי יהוה : המתקדשים והמטהרים אל-
הננות אחר אחר בתוך אכלי בשר החזיר והשקץ והעכבר
יחדו יספו נאם יהוה : ואנכי מעשיהם ומחשבתיהם באה
לקבץ את כל הגוים והלשונות ובאו וראו את כבודי : ושמתני
בהם אות ושלחתי מהם פליטים א-הגוים תרשיש פול ולוד
משכי קשת תובל ויון האיים הרחקים אשר לא שמעו את-
שמעי ולא ראו את כבודי והגידו את כבודי בגוים : והביאו
את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליהוה בסוסים וברכב
ובצבים ובפרדים ובכרפרות על הר קדשי ירושלם אמר יהוה
באשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית יהוה :
וגם מהם אקח לכהנים ללוים אמר יהוה : כי כאשר השמים
החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה עמדים לפני נאם-

יהוה

אחת קרי

הפטרת שבת וראש חודש

יהוה בן יעמוד ורעכם ושמכם: והיה מדי-חודש בחדשו ומדי
שבת בשבתו יבוא כל-בשר להשתחות לפני אמר יהוה:
ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא
תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל-בשר:

והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר
להשתחות לפני אמר יהוה:

הפטרת מחר חודש

[כשחל ר"ח כאחד בשבת] שמואל א' כ' יח — מ"ב

ויאמרו-לו יהונתן מחר חודש ונפקדת בי יפקד מושבך:
ושלשת תרד מאד ובאת אל-המקום אשר-נסתרת
שם ביום המעשה וישבת אצל האבן האול: ואני שלשת
החצים צדה אורה לשלחלי למטרה: והנה אשלח את-
הנער לך מציא את-החצים אם-אמר אמר לנער הנה
החצים: ממך והנה קחנו וכאח כי-שלום לך ואין דבר
חי-יהוה: ואם-כה אמר לעלם הנה החצים ממך והלאה לך
כי שלחך יהוה: והדבר אשר דברנו אני ואתה הנה יהוה
ביני וכינה עד-עולם: ויסתר דוד בשדה ויהי החודש וישב
המלך על-הלחם לאכל: וישב המלך על-מושבו בפעם
בפעם אל-מושב הקיר ויקם יהונתן וישב אבנר מצד שאול
ויפקד מקום דוד: ולא-דבר שאול מאומה ביום ההוא כי
אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי-לא טהור: ויהי מפתרת
החודש השני ויפקד מקום דוד ויאמר שאול אל-יהונתן
בנו מדוע לא-בא בן-ישי גם-תמול גם-היום אל-הלחם:
ויען יהונתן את-שאול גשאל גשאל דוד מעמדי עד-בית
לחם: ויאמר שלחני נא כי זבח משפחה לנו בעיר והוא צוהלי

אחי ועתה אם מצאתי חן בעיניך אמלטה נא ואראה את אחי
 על-כן לא-בא אל-שלחן המלך: ויחר-אף שאול ביהונתן
 ויאמר לו בן-נעות המרדות הלא ידעתי כי-בחר אתה לכן
 ישי לבשתך ולבשת ערות אמה: כי כל-הימים אשר בן-ישי
 חי על-האדמה לא תקון אתה ומלכותך ועתה שלה וקח אתו
 אלי כי בן-מות הוא: ויען יהונתן את-שאול אביו ויאמר אליו
 למה יומת מזה עשה: ויטל שאול את-החנית עליו להכתו וידע
 יהונתן כי-כלה היא מעם אביו להמית את-דוד: ויקם יהונתן
 מעם השלחן בחר-אף ולא-אכל ביום-החדש השני לחם כי
 נעצב אל-דוד כי הכלמו אביו: ויהי בבקר ויצא יהונתן השדה
 למועד דוד ונער קטן עמו: ויאמר לנערו רץ מצא-נא את-
 החצים אשר אנכי מורה הנער רץ והוא ירה החצי להעברו:
 ויבא הנער עד-מקום החצי אשר ירה יהונתן ויקרא יהונתן
 אחרי הנער ויאמר הלוא החצי ממך והלא-ה: ויקרא יהונתן
 אחרי הנער מהרה חושה אל-תעמד וילקט נער יהונתן את-
 החצי ויבא אל-אדניו: והנער לא-ידע מאומה אף יהונתן ודוד
 ידעו את-הדבר: ויתן יהונתן את בליו אל-הנער אשר לו
 ויאמר לו לך הביא העיר: הנער בא ודוד קם מאצל הנגב
 ויפל לאפיו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו: איש את-
 רעהו ויבכו איש את-רעהו עד-דוד הגדיל: ויאמר יהונתן
 לדוד לך לשלום אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם יהוה
 לאמר יהוה יהיה ביני ובינך ובין זרעי ובין זרעך
 החצים קרי ער-עולם:

מומורים תהלים שנוהגים לומר בכל שבת מעין הפרשיות:

ויקרא • אל אלהים ה' סי' נ' • צו • הודו לה' סי' ק"ז • שמיני • הודו לה' סי' ק"ה •
 תוריע • מי ימלא סי' ק"ז • מצורע • הודו לה' סי' ק"ז •

אחרי קדושים אמור בהר בחקתי

כל אלפי ביתא נחלק לשבתות שבין פסח לשבועות